

Національна академія педагогічних наук України
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Національний університет «Острозька академія»
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
КДНЗ «Южненський міський ясла-садок № 4 «Казка»»

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ

*Навчальна програма
та календарно-тематичний план*

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
№1/11-19157 від 29.12.2015
для використання в дошкільних навчальних закладах*

Київ-Одеса — 2016

УДК 37.014.26(17)
ББК 74.200.5+74.03
Д18

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
№1/11-19157 від 29.12.2015
для використання в дошкільних навчальних закладах*

Керівники проекту:

- Новікова Д.** — директор ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія»,
магістр менеджменту організацій;
- Плаксін М.** — заступник директора ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна
місія», магістр педагогіки вищої школи.

Рецензенти:

- Химич Н. Є.** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки
дошкільної освіти, завідувачка лабораторії духовного розвитку
особистості ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький Державний педа-
гогічний університет імені Григорія Сковороди»;
- Андрушків Г. Ф.** — завідувачка ДНЗ № 36 «Пролісок» м. Добропілля Донецької області;
- Дубіна Л. К.** — завідувачка дошкільного навчального закладу (ясла-садок) комбінованого
типу «Казка» № 3 Веселівської селищної ради Запорізької області.

Д18 Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях: навч. прогр. та календарно-темат. план / А. М. Богуш, І. Л. Сіданіч, В. Є. Сучок [та ін.]. — К. : ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2016. — 76 с.

ISBN 978-966-8477-25-6

Навчальна програма та календарно-тематичний план є самодостатнім комплектом християнської літератури Всеукраїнського благодійного фонду «Східноєвропейська гуманітарна місія». Програма використовується в дошкільних навчальних закладах і має позаконфесійний характер.

Призначається для керівників дошкільних навчальних закладів, методистів, вихователів дошкільних навчальних закладів, науково-педагогічних працівників, викладачів християнської етики та всіх, хто цікавиться проблемами духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях.

УДК 37.014.26(17)
ББК 74.200.5+74.03

ISBN 978-966-8477-25-6

© Богуш А. М., Жуковський В. М., Сіданіч І. Л.,
Саннікова Т. В., Скрипник В. В., Сучок В. Є.,
Оборіна Т. В., Біда О. М., Яременко Т. І., 2016
© ДМВД, 2016

ЗМІСТ

Вступ	4
Навчальна програма	10
Молодший дошкільний вік	10
Середній дошкільний вік	13
Старший дошкільний вік	15
Календарно-тематичний план	18
Молодший дошкільний вік	18
Середній дошкільний вік	25
Старший дошкільний вік	33
Заняття до розділу «Світ – чудовий задум Творця»	42
Заняття до розділу «Дитина – Боже творіння»	49
Заняття до розділу «Любов найвища заповідь Христа»	54
Заняття до розділу «Моральні закони Святого письма»	57
Заняття до розділу «Моральні чесноти у старозавітних образах»	62
Заняття до розділу «Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа»	64
Заняття до розділу «Християнські свята в культурі українського народу»	67
Заняття до розділу «Відданість Батьківщині на прикладах національної духовної культури»	69
Узагальнюючі заняття року. Тема. «Моя батьківщина. Духовний гімн України»	71
Рекомендована література	72
Авторський колектив програми	75

ВСТУП

Спрямування дошкільної освіти на реалізацію нової редакції Базового компонента визначає вимоги до рівня розвитку, вихованості та підготовки дитини 6(7) років перед вступом до першого класу загальноосвітньої школи. Актуальність нової редакції Базового компонента дошкільної освіти України зумовлена соціальною необхідністю зміни навчально-виховного процесу у дошкільному закладі на особистісно-ціннісний розвиток дитини під час організації педагогічного процесу та його узгодження з новим Державним стандартом початкової освіти. Інваріантну складову змісту дошкільної освіти, яка є обов'язковою для дошкільних закладів, систематизовано за певними освітніми лініями відповідно до структури Базового компонента дошкільної освіти. Основою кожної освітньої лінії обрано дитину, її особистісний розвиток, що і є головною метою дошкільної освіти. Невід'ємною складовою дитини, як особистості, є її духовна складова, яка реалізується в дошкільному закладі у процесі духовно-морального виховання.

Проблема духовно-морального виховання особистості на християнських цінностях є надзвичайно актуальною як для батьків і педагогів, так і суспільства в цілому, оскільки у процесі засвоєння християнських моральних цінностей діти навчаються добра, милосердя, доброчинності, відповідальності, співчуття, турботливості. Саме на християнських моральних цінностях ґрунтується європейська цивілізація.

Тема духовного розвитку і виховання молодого покоління є центральною у вітчизняній педагогіці і в працях багатьох відомих педагогів-класиків: Г. Ващенко, І. Огієнка, С. Русової, К. Ушинського В. Сухомлинського, Г. Сковороди та ін., а також у працях сучасних педагогів: А. Богущ, О. Вишневського, В. Жуковського, М. Євтуха, Л. Москальової, Т. Саннікової, І. Сіданіч, Г. Шевченко. Принципи духовної педагогіки, які поєднують моральні ідеали та загальнолюдські цінності, пріоритет духовного виховання над інтелектуальним, цілісність особистості, значення душі та духовного виховання є особливо актуальними сьогодні в нашій державі. Потреба віри, духовного самовдосконалення, на переконання К. Ушинського, є вродженою і особливо виразно спостерігається в дітей. Саме тому ці потреби слід розвивати, наповнювати християнським змістом.

На необхідності формування духовності в молодого покоління акцентується увага в державних нормативних документах, зокрема в Законі України «Про освіту», Національній програмі «Діти України», Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Метою національно-патріотичного виховання дітей в Україні є становлення громадянина-патріота, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і національно-культурних надбань українського народу. Історично український народ завжди вирізнявся релігійністю та високою духовністю. Виховання духовності започатковується з раннього і дошкільного віку в родині та в дошкільному закладі. Це виховання можливо проводити різними засобами та в різних напрямках, бо поняття «духовність» є багатозначним і багатозмістовним.

У різних культурних і релігійних традиціях це поняття розуміється по-різному і залежно від контексту воно наповнюється різним змістом. Наприклад, загальнолюдське поняття духовності найчастіше осмислюється з позиції загальнокультурного й інтелектуального розвитку людини. У різних релігійних традиціях поняття духовності трактується також зовсім неоднозначно, але найчастіше під цим терміном розуміється здатність контактувати з духовним світом і перетворюватися під впливом певних духовних посилів.

Поняття морально-етичних норм також сприймалося людством на різних етапах свого становлення по-різному і відомо, що далеко не у всіх спільнотах моральність пов'язувалася з духовністю. Наприклад, морально-етичні системи греко-римського світу і його духовні практики абсолютно не були пов'язані між собою. І все ж таки, грецька філософія, і насамперед стоїцизм, зробили вагомий внесок у розвиток загальнолюдських цінностей. Старозавітна мораль юдейської традиції принесла світу обґрунтування поняття справедливості й рівнозначної відплати, суфійська духовність ісламу навчила переживати духовність в повсякденному житті, але саме християнські принципи радикальної любові до ближнього підняли загальнолюдську систему цінностей до сучасного рівня. Саме тому автори цієї програми, яка призначається для факультативного використання у дитячих садках для дітей з 3 до 6 років, вирішили базувати духовно-моральне виховання на християнських чеснотах і цінностях.

У програмах дошкільної освіти «Дитина», «Соняшник», «Українське дошкілля» передбачено формування основ духовності з перших років життя. Серед програмних вимог – сприяння засвоєнню уявлень про духовний ідеал людини, збагаченню власного емоційного досвіду та формуванню певного ставлення до самого себе. Педагоги мають дати уявлення дітям дошкільного віку про те, що народ засуджує негативні вчинки людей, називаючи їх словом «гріх», вчити дітей поводитися відповідно до норм моралі, давати оцінку власним негативним вчинкам, формувати негативне ставлення до поганих вчинків.

Дитина пізнає, що таке гріх, старається поводитися відповідно до норм християнської моралі. Сучасне виховання має всіляко сприяти збереженню здоров'я дітей, ставати на заваді його погіршенню, викликаному екологічними, генетичними та соціальними причинами. Складовою здорового способу життя є духовно-моральне здоров'я. Реалізація цього аспекту здоров'я передбачає наявність певної життєвої позиції.

Останні наукові дослідження показують, що організм людини – це складна система, кожен з елементів якої пов'язаний з усіма іншими і з довколишнім середовищем. Захворювання розглядається насамперед як процес, що виникає в результаті невідповідного способу життя і внаслідок порушення нормальних взаємин між організмом і довколишнім середовищем. Ці первинні причини більшості захворювань засновані на порушенні людиною етичних і моральних норм поведінки. Чинниками оздоровлення є духовне самовдосконалення, рівновага, краса тіла, душі і духу, любов.

Розвиток моральних якостей людини тісно пов'язаний із розвитком її духовності. Духовний потенціал особистості проявляється через її духовні потреби та цінності (інтелектуальні, моральні, естетичні), емоційну культуру, моральні й

естетичні ідеали, світогляд, здатність до творчості. Основні шляхи формування духовності у дошкільному дитинстві лежать у площині соціально-морального, емоційно-ціннісного, пізнавального, художньо-естетичного й етичного розвитку дитини. Щодо психологічного змісту поняття духовності, то найбільш вдало його окреслює християнська психологія: здатність людини розрізняти й вибирати для себе істинні християнські цінності та керуватися ними в щоденному житті – в діяльності, поведінці, спілкуванні.

Християнські цінності – це знання про Бога як першопричину Всесвіту, про походження життя на Землі, про створення людини, про ціль і зміст людського буття, про необхідність духовного відродження через віру в Ісуса Христа. Саме тому формування духовності людини повинно починатися насамперед з формування основ християнського світогляду, який ґрунтується на істині про Бога та сприяє формуванню в неї духовності і моральності, що є незмінною за будь-яких часів. Відсутність у людини духовності і моральності має негативний вплив на розвиток її особистості, на її духовне здоров'я. Виникає необхідність з ранніх років закласти в душу дитини позитивний християнський зміст не як щось зовнішнє і тимчасове, а як відповідь на власні найглибші запити її духу.

Навчальна програма «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях» є християнсько-світоглядного культурного та освітньо-виховного спрямування, яка вибудовується як фундамент буттєвих цінностей сучасної дитини. вона не є вченням віри, не включає релігійних обрядів, не ставить за мету залучення до певної конфесії і передбачає виховання в учнів поваги до свободи совісті, релігійних та світоглядних переконань інших людей, здатності до співжиття в полікультурному та поліконфесійному українському суспільстві.

Навчальна програма є результатом критичного осмислення попередніх програм та аналізу інших відомих програм аналогічного спрямування. Внесені зміни та доповнення зумовлено врахуванням зауважень і побажань, а також практикою роботи з певного предмета в дошкільних навчальних закладах різних регіонів України.

Метою навчальної програми «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях» є ознайомлення з християнськими моральними цінностями, формування в дітей християнських моральних чеснот. У процесі досягнення мети передбачається реалізація таких завдань:

- створення належних морально-етичних умов для самопізнання, самореалізації дітей дошкільного віку;
- ознайомлення дітей із основами християнської моралі як фундаменту загальнолюдських цінностей;
- ознайомлення дошкільників із християнськими моральними цінностями: істини, благочестя, добра, любові, краси, гідності, обов'язку, совісті, честі;
- формування свідомої та відповідальної особистості дитини на основі християнських духовних, моральних та культурних цінностей;
- збагачення словника дітей словами, пов'язаними із засадами духовно-морального виховання;

- залучення дітей до активної діяльності на основі духовно-моральних цінностей;

- забезпечення взаємозв'язку сім'ї і дошкільного навчального закладу в духовно-моральному вихованні дітей.

Методологічною основою процесу духовно-морального виховання дошкільників є система наукових підходів, принципів, форм і методів, які допомагають належно реалізувати мету та завдання виховання. Ці наукові підходи, принципи, форми і методи перебувають у тісному діалектичному зв'язку. Так, підходи конкретизуються у принципах, принципи реалізуються у певних формах через відповідні методи.

Провідні підходи побудови програми:

- аксіологічний підхід до духовно-морального виховання дітей дошкільного віку передбачає, що джерелом християнських моральних цінностей є десять Заповідей, дві Заповіді любові, Нагірна проповідь Ісуса Христа, «золоте правило християнської етики», моральне вчення книг Старого і Нового Заповіту;

- культурологічний та соціокультурний підходи мають на меті, з одного боку, сприймати дитину як спадкоємця і носія вітчизняної та світової культури, що має глибоке християнське коріння, а з іншого – готувати дошкільника до життя;

- особистісний підхід передбачає сприйняття кожного дошкільника як унікальну особистість, творіння Боже;

- діяльнісний підхід має активізувати навчальні зусилля дитини через ігрову, навчальну та комунікативну діяльність, через виконання конкретних практичних завдань тощо;

- комунікативний підхід передбачає організацію комунікативної взаємодії між дитиною та вихователем на основі християнських моральних цінностей.

- системний підхід орієнтує на організацію духовно-морального виховання дошкільників як цілеспрямованої творчої діяльності його суб'єктів: дітей, сім'ї та дошкільного закладу в рамках різних видів роботи;

- компетентнісний підхід передбачає аксіологічну, мотиваційну, рефлексивну, когнітивну, операційно-технологічну та інші складові результатів духовно-морального виховання дошкільників, що відображають набуття не лише знань, навичок і вмінь, а й досвіду емоційно-ціннісного ставлення до себе, батьків, інших людей, навколишнього світу з погляду Біблії;

- синергетичний підхід має провідним принципом самоорганізацію, саморозвиток особистості на основі взаємодії дитини із зовнішнім середовищем, що призводить до змін, виникнення нових якостей тощо.

Провідні принципи побудови програми:

- принцип доступності навчання, що виявляється у дозуванні матеріалу для духовно-морального виховання дошкільників;

- принцип свідомості й активності дітей виходить із того, що позитивний результат виховної діяльності дошкільників визначається активністю дитини;

- принцип наочності навчання передбачає використання різних видів наочності: натуральної (рослини, тварини, зоряне небо, явища природи), образної (образи, ікони, картини, репродукції, таблиці, моделі, муляжі), символічної

(географічні карти, схеми), аудіо- (музичні твори, аудіо фрагменти Біблії, пісні духовно-морального змісту) та відеопродукції (екранізація біблійних сюжетів, документально-публіцистичні фільми);

- принцип науковості використовує наукові знання з різних галузей для підтвердження біблійних істин та базується на досягненнях психолого-педагогічної, історико-культурологічної та теолого-філософської наук;

- принцип систематичності та послідовності досягається послідовним викладом навчального матеріалу, виокремленням основного, логічним переходом від попереднього до нового матеріалу;

- принцип міцності знань, умінь і навичок передбачає формування відповідної поведінки у щоденному житті на основі набутих етичних знань, умінь і навичок;

- принцип індивідуального підходу до дітей означає врахування рівня розумового розвитку, релігійного та духовно-морального досвіду, вольового розвитку, набуття знань та вмінь, працездатності, пізнавальної та практичної самостійності, особливостей пізнавальних інтересів.

Поряд із дидактичними принципами, використовуються педагогічні принципи виховання:

- цілеспрямованості виховання;
- зв'язку виховання з життям;
- єдності свідомості та поведінки;
- виховання у праці;
- комплексності;
- поєднання поваги до особистості вихованця з розумною вимогливістю до нього;

- індивідуального підходу до дітей у духовно-моральному вихованні;
- системності, послідовності й наступності у вихованні;
- єдності педагогічних вимог сім'ї, дитячого садка та громадськості;
- народності;
- природовідповідності;
- демократизму;
- національного самоусвідомлення.

У процесі духовно-морального виховання використовуються спеціальні принципи:

- принцип теоцентризму означає, що джерелом духовно-моральних цінностей є Бог. Ці цінності є об'єктивними, вічними й незмінними, переданими людям Богом через Біблію. Боголюдина Ісус Христос виконав і доповнив ці моральні принципи, завдяки чому вони називаються християнськими;

- принцип біблійної основи навчання передбачає основою духовно-морального виховання моральні цінності Біблії, які є спільними для всіх християнських конфесій;

- принцип міжконфесійності скеровує учителя й учня до вивчення християнських моральних цінностей. Не допускається пропаганда окремої конфесії та приниження іншої;

- принцип толерантності до релігійних відмінностей і особливостей передбачає шанобливе й терпляче ставлення до представників різних конфесій, а також до атеїстів та людей із відмінними переконаннями;

- принцип добровільності полягає у добровільному виборі духовно-морального виховання батьками та дітьми.

Сукупність цих принципів забезпечує успішне визначення завдань, змісту, методів, засобів і форм виховання. Єдність принципів навчання і виховання потребує від педагога вміння використовувати їх у взаємозв'язку з урахуванням конкретних можливостей і умов.

Основою навчальної програми «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях» є Біблія та інші християнські джерела, які відповідають Святому Письму.

Програма побудована за лінійно-концентричним принципом, який включає в себе такі складові:

- світоглядну, що сприяє цілісному світосприйманню, визначенню вихованцем власної добротворчої життєвої позиції;

- історико-культурологічну, що спирається на високі зразки християнської духовної культури та традиції;

- науково-пізнавальну, яка розширює дошкільний навчально-виховний матеріал в етично-естетичному просторі.

Програма «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях» скерована на формування характеру та світогляду дитини, що складається з уявлення про першопричину буття, походження природи та людини, сім'ї та суспільства відповідно до християнського віровчення. В ній виділено вісім тематичних розділів, які є загальними для молодшого, середнього та старшого дошкільного віку, але які доповнюють і поширюють інформацію згідно з віковими можливостями дошкільня сприймати матеріал.

Кожний тематичний розділ у зазначеній програмі висвітлює окремий напрям, а саме: походження природи, людини, сім'ї, суспільства, людських чеснот, ознайомлює із засновником християнства, показує вплив християнських свят та виховання патріотизму на прикладах національної духовної культури. Наприклад, тематичний розділ «Любов – найвища заповідь Христа». У молодшій групі вчити виявляти любов до мами, тата, сестрички, братика, бабусі та дідуся. В середній групі практикувати поширення любові не лише на родину, а й на довколишніх людей, друзів, сусідів тощо. У старшій групі вчити виявляти любов до Бога та до ближніх (одиноких, сиріт, знедолених, інвалідів, безпритульних тощо).

Програма складається з таких тематичних розділів:

- Світ – чудовий задум Творця.
- Дитина – Боже творіння.
- Любов – найвища заповідь Христа.
- Моральні закони Святого Письма.
- Моральні чесноти у старозавітних образах.
- Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа.
- Християнські свята в культурі українського народу.

- Відданість Батьківщині на прикладах національної духовної культури.

Очікувані результати реалізації програми:

1. Сформованість гуманного ставлення до довкілля, працелюбності, морально-вольових якостей (чесності, скромності, відповідальності тощо).

2. Здатність розуміти іншу людину, її настрій, потреби, особливості поведінки; вміння поважати людей, допомагати, дбати про них; обирати відповідні ситуації спілкування та спільної діяльності, бути толерантними, справедливо ставитися до людей.

3. Оволодіння етичними нормами поведінки, вміння пропонувати, надавати й приймати допомогу, внутрішня потреба здійснювати моральні вчинки. Розуміння емоцій та почуттів інших, вміння керувати своїми почуттями у процесі спілкування.

При організації освітнього процесу за Програмою доцільно урізноманітнити форми і методи цілеспрямованого навчально-виховного впливу на особистість дитини через інтеграцію в різних галузях знань завдяки організації індивідуальних занять, проведення гурткової роботи, застосовування сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій навчання і виховання дітей дошкільного віку. Програму рекомендовано впроваджувати у навчально-виховний процес дошкільного навчального закладу за бажанням батьків дітей у письмовій згоді (заяві батьків).

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Молодший дошкільний вік

Тема	Завдання духовно-морального виховання	Результати освітньої роботи
		<i>Дитина:</i>
Світ – чудовий задум Творця	<p>Дати уявлення про природу, світло, воду, повітря, як творіння Боже.</p> <p>Ознайомити з Біблією для дітей, викликати інтерес до її ілюстрацій, розвивати здатність адекватно реагувати на зміст біблійних текстів, ілюстрації, віршовані тексти духовного змісту.</p> <p>Створити позитивні умови для сприймання дітьми текстів Біблії.</p> <p>Вчити берегти Книгу-Біблію.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: Бог, Творець, створив, Біблія, Боже Слово, Господь</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про природу, світло, воду, повітря, як творіння Боже; • знайома з Біблією для дітей; • виявляє інтерес до ілюстрацій; • здатна адекватно реагувати на зміст біблійних текстів, ілюстрації, віршовані тексти духовного змісту; • знає, що треба берегти Книгу-Біблію, брати чистими руками, гортати обережно за правий нижній кут
Дитина – Боже творіння	<p>Дати уявлення, що людина є творінням Божим.</p> <p>Виховувати почуття вдячності за дар життя.</p> <p>Виховувати бережливе емоційно-ціннісне та відповідальне ставлення до предметного та природного довкілля.</p> <p>Відтворювати естетичну своєрідність природи у різних видах діяльності (грі, праці, малюванні, ліпленні, аплікації та ін.).</p> <p>Виховувати пізнавальну активність, допитливість щодо засвоєння змісту природничого характеру.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: створив, Творець, любов, вдячність</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має поняття що людина є творінням Божим; • відчуває та проявляє почуття вдячності Творцеві за дар життя; • бережливо та відповідально ставиться до предметного та природного довкілля; • емоційно реагує на дидактичний матеріал; • охоче відтворює естетичну своєрідність природи у різних видах діяльності (грі, праці, малюванні, ліпленні, аплікації та ін.); • проявляє пізнавальну активність, допитливість щодо засвоєння змісту природничого характеру
Любов – найвища заповідь Христа	<p>Вчити виявляти любов до мами, тата, сестрички, братика, бабусі та дідуся.</p> <p>Виховувати навички спілкування з близькими людьми на християнській основі, формувати уявлення про родину, близьких людей.</p> <p>Виховувати у дітей доброту, чуйність, любов до ближнього на прикладі біблійних історій.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: шанувати, батько, ненька, ввічливість</p>	<ul style="list-style-type: none"> • проявляє любов до мами, тата, сестрички, братика, бабусі та дідуся; • вміє вітатися, співчуває, слухає старших, має уявлення про родину, близьких людей; • ставиться до рідних, однолітків та дорослих з повагою, доброзичливістю; • вміє поводитися в колективі
Моральні закони Святого Письма	<p>Виховувати чесність, правдивість, пошану до батьків.</p> <p>Ознайомити із Заповідями пошанування батьків: «Шануй свого батька та матір!» (Еф.6:2,3), «Любіть один одного» (Ів.13:34).</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: правила, Біблія, чесність, пошана, ближній</p>	<ul style="list-style-type: none"> • розуміє, що таке чесність, правдивість, пошана до батьків; • знайома із Заповідями – «Шануй свого батька та матір!»(Еф.6:2,3), «Любіть один одного» (Ів.13:34); • розуміє важливість любові та підтримки в родині

<p>Моральні чесноти у старозавітних образах</p>	<p>Дати поняття гідності. Виховувати пізнавальний інтерес до біблійних текстів.</p> <p>Стимулювати позитивне сприйняття матеріалу духовного змісту.</p> <p>(Історія про Адама, що давав назви тваринам – старанність, творчість).</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: гідність, день творіння, Біблія</p>	<ul style="list-style-type: none"> • знає, що <i>гідність</i> – це вміння тримати себе та свої думки чистими, що допомагає вчинити правильно, навіть якщо для цього доведеться боротися з особистими емоціями та переступати через свої слабкості; • використовує дидактичний матеріал під час ігор та виконання завдань
<p>Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа</p>	<p>Ознайомити з історією народження Ісуса Христа, про його відкритість та доступність людям.</p> <p>Стимулювати емоційно-позитивні відчуття, пов'язані з обставинами народження Ісуса Христа.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: Ісус Христос, воскрес</p>	<ul style="list-style-type: none"> • знає історію народження Ісуса Христа, впізнає його на ілюстраціях, емоційно позитивно реагує на дії, пов'язані зі святкуванням Різдва Христового
<p>Християнські свята в культурі українського народу</p>	<p>Формувати позитивне сприйняття святкових заходів до Різдва Христового, Великодня, Дня Святого Миколая.</p> <p>Виховувати схильність до добродійності, шанобливе ставлення до християнських свят.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: ангели, Різдво Христове, Великдень. Великодне вітання – «Христос воскрес – воістину воскрес!»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • позитивно сприймає проведення святкових заходів до Різдва Христового, Великодня, Дня Святого Миколая, з інтересом бере участь в іграх, підготовці до свят (виготовлення подарунків); • знає християнські привітання та використовує їх за призначенням
<p>Відданість Батьківщині на прикладі національної духовної культури</p>	<p>Формувати уявлення, що люди, які мають спільну батьківщину, — це народ, а ті, що народилися і живуть в Україні — український народ. Т. Г. Шевченко – український поет.</p> <p>Формувати чуйність, турботливість.</p> <p>Вчити користуватися етикетною українською лексикою, виховувати інтерес до українських національних ігор, традицій, елементів мистецтва.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: рідний край, місто, Україна, прапор, віночок, вишиванка</p>	<ul style="list-style-type: none"> • виявляє інтерес, дбайливе ставлення до довкілля, природи рідного краю; • використовує етикетну українську лексику, цікавиться українськими національними іграми, традиціями, елементами мистецтва, з інтересом та задоволенням носить вишиванку, дівчатка – віночки; • знає, що Т. Г. Шевченко – український поет, читає його твори

Середній дошкільний вік

Тема	Завдання духовно-морального виховання	Результати освітньої роботи
		<i>Дитина:</i>
Світ – чудовий задум Творця	<p>Ознайомити дітей з Біблійною хронологією створення світу.</p> <p>Виховувати дбайливе ставлення до природи.</p> <p>Формувати уявлення про закономірності створення Світу: день, ніч, зима, весна, літо, осінь.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: творіння, Всевишній, працелюбність, приклад</p>	<ul style="list-style-type: none"> • виявляє інтерес до матеріалу з розділу Біблії про створення світу; • показує дбайливе ставлення до природи; має уявлення про закономірності створеного Богом Світу: день, ніч, зима, весна, літо, осінь; • зацікавлено пізнає природу, із захопленням висловлює враження від контакту з нею; • виявляє позитивно-емоційне ставлення до її об'єктів та явищ; • виявляє шанобливе ставлення до всіх проявів життя в природі, вміє бути обережною, щоб не зашкодити довкіллю
Дитина – Боже творіння	<p>Ознайомити з розділом Біблії про створення перших людей – Адама та Єву, любов Бога до людей.</p> <p>Вчити розуміти оригінальність та досконалість Божого творіння.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: Едем, рай, людина, оригінальний, неповторний</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обізнана з оповіданням про створення перших людей – Адама та Єву, знає про любов Бога до людей, про оригінальність, неповторність кожної людини
Любов – найвища заповідь Христа	<p>Виховувати вміння спілкуватися; формувати поняття про християнські чесноти.</p> <p>Дати уявлення про заповідь любові – «Люби ближнього свого, як самого себе» (Лк.10:27).</p> <p>Практикувати поширення любові не лише на родину, а й на навколишніх людей, друзів, сусідів тощо.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: доброзичливість, стриманість, повага, щедрість, старанність, лагідність</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вміє поступатися, поважати думку інших людей, виконувати ті справи, які вона може виконати; • має поняття про християнські чесноти – добродієність, стриманість, щедрість, старанність, лагідність, намагається їх дотримуватися
Моральні закони Святого Письма	<p>Ознайомити дітей із Заповідями Божими, як джерелом моральних правил життя отриманих через Мойсея на скрижалях.</p> <p>Презентувати заповіді «Не говорити неправди», «Не заздрити».</p> <p>Виховувати чесність, правдивість, відкритість, поважати чужу власність, радіти за іншого, вміння прощати.</p> <p>Вчити використовувати знання Божих заповідей у житті.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: скрижалі, Заповіді, заздрість, неправда</p>	<ul style="list-style-type: none"> • знає про Заповіді Божі, як джерело моральних правил життя; • розуміє значення понять про чесність, правдивість, відкритість; • вміє поважати чужу власність, Радіє за добробут іншого, вміння прощати; • знає про необхідність використовувати знання Божих заповідей у житті, намагається їх дотримуватись

Моральні чесноти у старозавітних образах	<p>Ознайомити з чеснотами: слухняність, працелюбність, вірність на прикладі Біблійного персонажа Ноя, з оповіданнями про Великий потоп.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: Святе Письмо, буття, безперечний послух, вірність, працелюбність</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обізнана з Біблійним оповіданням Великий потоп та з чеснотами, притаманними Ною; • виявляє пізнавальну активність, допитливість щодо засвоєння змісту духовного характеру та намагається демонструвати слухняність, працелюбність, вірність
Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа	<p>Формувати чесноти чуйності та милосердя на прикладах вчинків земного життя Ісуса Христа, який вчив і лікував людей, любив дітей та дорослих; стимулювати інтерес до подій, пов'язаних з життям Христа серед людей.</p> <p>Довести до свідомості дітей, що добро й милосердя чиняться безкорисливо; викликати у дітей бажання творити добро, бути чуйними та милосердними й уникати злих вчинків.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: чуйність, милосердя, Син Божий, Вчитель</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обізнана з Господом Ісусом Христом як Вчителем людей, виявляє інтерес до подій, пов'язаних з життям Христа серед людей; • знає історії про зілєння хворих людей, про Нагірну проповідь, про те, як Ісус нагодував 5000 людей п'ятьма хлібами та двома рибами
Християнські свята в культурі українського народу	<p>Ознайомити зі святами Різдва Христового, Великодня, Дня Святого Миколая, Стрітєння, щоб сформувати наступні чесноти: радість, віру, надію, добротинність, довготерпіння.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: храм, церква, Стрітєння, добротинність, довготерпіння, нужденність</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обізнана з християнськими святами Різдва Христового, Великодня, Дня Святого Миколая, Стрітєння; • з інтересом бере участь в іграх, підготовці до свят, виготовленні святкових подарунків для привітання нужденних
Відданість Батьківщині на прикладах національної духовної культури	<p>Виховувати інтерес до української культури, дбайливе ставлення до довкілля, природи рідного краю.</p> <p>На прикладі навертання до християнства Княгині Ольги та Володимира показати відданість Батьківщині.</p> <p>Виховувати любов до свого народу, рідного мови, інтерес до історії звичаїв та традицій.</p> <p>Стимулювати емоційно-позитивне ставлення до національної культури, мови, свят, побуту.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: Батьківщина, народ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • знає, що Україна – рідна земля, Батьківщина в якій живуть українці та інші народи; • проявляє почуття любові до рідної мови, звичаїв, традицій, історії; • намагається робити корисні справи; • емоційно-позитивно ставиться до підготовки та участі у виховних заходах до державних та церковних свят, до національних елементів культури та побуту

Старший дошкільний вік

Тема	Завдання духовно-морального виховання	Результати освітньої роботи
		<i>Дитина:</i>
Світ – чудовий задум Творця	<p>Поглибити уявлення про природне довкілля, створене і подароване людям для користування і піклування Всевишнім.</p> <p>Виховувати екологічне світосприйняття, ціннісне ставлення до природи.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: Всевишній, турбота, піклування, довкілля</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення, що природне довкілля створене Богом і подароване людям для користування й піклування; • знає про взаємовідносини людини та природи, виявляє дбайливе ставлення до природи; • вміє доглядати за рослинами та домашніми тваринами
Дитина – Боже творіння	<p>Ознайомити, що людина – творіння Боже, є образом та подобою його.</p> <p>За християнським віровченням людина – трихотомічна істота, яка складається з духу, душі та тіла.</p> <p>Виховувати ціннісне ставлення до свого життя та здоров'я.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: дух, душа, повага, цінність, Боже творіння</p>	<ul style="list-style-type: none"> • знає, що людина – творіння Боже; • за християнським віровченням людина складається з духу, душі та тіла; • проявляє ціннісне ставлення до свого життя й здоров'я
Любов – найвища заповідь Христа	<p>Вчити виявляти любов до Бога та до ближніх (одиноких, сиріт, знедолених, інвалідів, безпритульних тощо).</p> <p>Формувати навички спілкування у соціумі за християнськими принципами; виховувати ціннісне ставлення до життя й здоров'я ближніх на прикладі Заповіді Христа «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою.</p> <p>Люби свого ближнього, як самого себе» (Від Матвія 22:37–39).</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: християнський, ближній, цінність, довіра</p>	<ul style="list-style-type: none"> • виявляє інтерес до праці дорослих, бажання допомогти; • працює старанно та чесно; • поважає та цінує життя й здоров'я ближніх; • виявляє любов до Бога та до ближніх через намагання посівчувати та допомогти одиноким, сиротам, знедоленим, інвалідам, безпритульним
Моральні закони Святого Письма	<p>Формувати духовно-моральні якості на основі Божих заповідей.</p> <p>Розповісти про заповідь «День для служіння Богові».</p> <p>Пояснити заповідь «Не вбивай! Не кради! Не свідчи неправдиво на свого ближнього!» (Вихід 20:12–16).</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: Боже Слово, Заповіт</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про Божі заповіді-моральні правила життя для людей, намагається їх дотримуватись; • проявляє пізнавальну активність, допитливість щодо засвоєння змісту Божих заповідей, формує свій характер

<p>Моральні чесноти у старозавітних образах</p>	<p>Виховувати чесноти: вірність, терплячість, милосердя, патріотизм через ознайомлення із життям та вчинками біблійних персонажів Даниїла, Йосипа, Давида.</p> <p>Формувати бажання наслідувати зазначені чесноти.</p> <p>Показати, що ці чесноти формуються через випробування, прощення, витривалість.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: терплячість, випробування, прощення, витривалість</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обізнана з моральними якостями та чеснотами біблійних персонажів Даниїла, Йосипа, Давида; • намагається проявляти чесноти: вірність, терплячість, милосердя, патріотизм через власні вчинки; • вміє оцінювати прояви зазначених чеснот у житті інших людей
<p>Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа</p>	<p>Проілюструвати любов і милосердя через притчі Ісуса про блудного сина та милосердного самарянина.</p> <p>Формування вміння прощати та проявляти милосердя на прикладі земного життя Ісуса Христа.</p> <p>Ознайомити з проявом любові та відданості людству Ісусом Христом через його смерть і воскресіння.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: Євангеліє, притчі Ісуса Христа, людство, смерть і Воскресіння</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обізнана з проявом любові та відданості людству Ісусом Христом через його смерть і воскресіння; • виявляє емоційний відгук на події Нового заповіту; • застосовує в життєвих ситуаціях навички любові та милосердя до однолітків
<p>Християнські свята в культурі українського народу</p>	<p>Виховувати повагу до національних та християнських свят, залучати дітей та батьків вихованців до підготовки та участі у святкових заходах до Різдва Христового, Великодня, Дня Святого Миколая, Стрітіння, Трійці.</p> <p>Формувати найкращі моральні чесноти притаманні українському народу (воля, гідність, побожність, правдолюбство, пошанування, поважливість, витривалість).</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: псалом, Трійця, воля, гідність, побожність, правдолюбство, співучість, поважливість, витривалість, талановитість</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обізнана з християнськими святами Різдва Христового, Великодня, Дня Святого Миколая, Стрітіння, Трійці; • з інтересом бере участь в іграх, підготовці до свят (виготовлення подарунків); • розуміє, що свято Різдва-народження Надії; Святий Миколай робить таємну добродійність; Свято Великодня – радість перемоги добра над злом; • поширює інформацію про українські свята серед людей іншої національності, • використовує форми святкових вітань

<p>Виховання патріотизму на прикладах духовної, національної культури</p>	<p>Виховувати повагу до національної культури, традицій (особливостей святкування державних, церковних свят, форми вітання), державних національних символів (Гімну України, Духовного Гімну України), предметів культури, побуту.</p> <p>Стимулювати інтерес, позитивне ставлення до участі у підготовці та проведенні заходів із святкування державних, церковних свят.</p> <p>Формувати уявлення про любов до Батьківщини за допомогою духовних творів Т. Г. Шевченка.</p> <p>Вчити висловлювати своє ставлення до національних цінностей та мотивувати його.</p> <p>Збагачувати словник дитини словами: Духовний Гімн, Держава, Батьківщина, патріот, громадянин</p>	<ul style="list-style-type: none"> • знає назву рідного міста,(села), де живе; назву вулиці та адресу, де мешкає, шанобливо ставиться до державних національних символів, предметів культури, побуту; • з інтересом та позитивним ставленням приймає участь у підготовці та проведенні заходів із святкування державних, церковних свят; • вміє висловлювати своє ставлення до національних цінностей та мотивувати його; • розуміє такі поняття як Держава, Батьківщина, патріот, громадянин
--	--	---

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Молодший дошкільний вік

№ Занять	Розділи	Тема	Мета	Показники компетентності дитини
1	Світ-чудовий задум Творця	Біблія – особлива книга, що говорить про Творця	<p><i>Познайомити</i> дітей з кольоровою та яскравою Дитячою Біблією.</p> <p><i>Дати поняття</i> про те, що ця Книга особлива. В ній йдеться про Бога та правила життя для людей.</p> <p><i>Виховувати</i> духовність, моральні почуття. <i>Вчити</i> розрізняти поняття «багато» та «один»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • має уявлення про Біблію як особливу Книгу; • поважливо ставиться до Творця та Його творіння; • проявляє допитливість до Божого творіння; • може пояснити значення слів «один», «багато»
2		Рослини – зелене вбрання Землі	<p><i>Звернути увагу</i> дітей на те, що гармонія в природі вказує на мудрість Творця.</p> <p><i>Виховувати</i> через красу природи вдячність до Того Хто її створив.</p> <p><i>Розвивати</i> сенсорне сприйняття.</p> <p><i>Закріпити</i> навички рахувати предмети утворення множин та порівняння їх методом співставлення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • знає, що в природі все відбувається закономірно, посіяне в землю зернятко, виросте рослиною, яка також дасть подібне зернятко; • вміє розрізняти фрукти та овочі на смак та кольори; • намагається культурно споживати їжу; • може порахувати до трьох, утворює та порівнює множини
3		Сонце, місяць, зорі – небесні світила	<p><i>Вчити</i> усвідомлювати значення природи в житті людей;</p> <p><i>дати поняття</i> про природні явища;</p> <p><i>виховувати</i> любов і дбайливе ставлення до довкілля;</p> <p><i>закріпити</i> знання про сенсорні еталони (колір), навички рахування, малювання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • може пояснити час доби: ранок, день, ніч, вечір та пов'язані із ними світила; • розуміє необхідність існування світил у житті людини та довкілля; • прагне самостійно зображувати їх у своїх малюнках

4		Риби – мешканці водоймищ, пташки-мешканці неба	<p><i>Продовжувати знайомити з Біблією, про створення світу.</i></p> <p><i>Акцентувати увагу на красу навколишнього світу.</i></p> <p><i>Виховувати позитивне ставлення до створеної Богом природи.</i></p> <p><i>Розвивати увагу, сприйняття, уяву та дрібну моторику</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що пташки і риби є Божим творінням і пояснюють їх призначення; • <i>називають</i> різновиди птахів та риб, відтворюють голоси окремих птахів; • <i>підключаються</i> про домашніх улюбленців
5		Тварини – брати наші менші	<p><i>Продовжувати знайомити з Біблією, виховувати дбайливе ставлення до природи.</i></p> <p><i>Розвивати спостережливість.</i></p> <p><i>Розвивати навички самостійності</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> дикі та свійських тварин, пояснює їхній характер та користь для людини; • відповідально <i>ставиться</i> до свійських та диких тваринок, обґрунтовує свої дії
6		Божі творіння є прикладом для людей	<p><i>Звернути увагу на природні закономірності, що вказують на мудрість Творця.</i></p> <p><i>Виховувати вдячність до Того, Хто її створив через споглядання природи.</i></p> <p><i>Виховувати почуття турботливості, співчуття</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>усвідомлює</i>, що навколишній світ створений мудро і закони його не порушуються; • <i>дбайливо</i> ставиться до створеної Богом природи; • <i>проявляє</i> вдячність до Творця
7	Дитина – Боже творіння	Вдячність за життя. Людина – творіння Боже	<p><i>Пояснити, що людина є творіння Боже.</i></p> <p><i>Виховувати почуття вдячності Богові за дар життя.</i></p> <p><i>Розвивати пам'ять, увагу, мислення</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що перші люди були створені Богом; • <i>розуміє</i>, що життя це дарунок, вміє дякувати за життя; • <i>висуває</i> цікаві ідеї як покращити життя;
8		Пізнай своє тіло	<p><i>Ознайомити з будовою людського організму.</i></p> <p><i>Допомогти досліджувати дитині власне тіло з допомогою спостережень й нескладних експериментів над своїми м'язами</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>може</i> пояснити як утворена людина, назвати призначення окремих органів; • <i>знає</i>, що в тілі людини є дух і душа

9		Про здоров'я треба дбати	<p><i>Пояснити</i> дітям важливість чергування фізичних вправ і відпочинку, а також значення загартовування для людини.</p> <p><i>Розповісти</i> про необхідності здорового харчування та запобігання шкідливим звичкам</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про окремі системи організму; • <i>вміє турбуватися</i> про своє тіло, загартовуватися; • <i>виявляє</i> інтерес до будови свого тіла та однолітків протилежної статі; • <i>формує</i> вправність та витривалість
10		Батьківська турбота про дітей	<p><i>Вчити</i> розуміти значення родини.</p> <p><i>Виховувати</i> пошану та любов до батьків.</p> <p><i>Розвивати</i> пам'ять, увагу мислення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>усвідомлює</i> значення родини та піклування в ній; • <i>проявляє</i> турботливість і лагідність до членів родини
11		Ми всі важливі та потрібні	<p><i>Вчити</i> бути слухняними, ввічливими, доброзичливо ставитись один до одного, <i>пояснити</i>, що кожна людина є важливою і значима для Бога.</p> <p><i>Формуємо</i> поважливе ставлення до будь-якої людської особи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i>, що кожна людина є важливою і значима для Бога; • <i>вміє</i> проявляти повагу до оточуючих
12	Любов найвища заповідь Христа	Любов Ісуса до дітей	<p><i>Пояснити</i>, що Бог любить усіх людей, особливо дітей.</p> <p><i>Виховувати</i> почуття поваги, довіри та любові до Ісуса Христа та однолітків.</p> <p><i>Розвивати</i> увагу, пам'ять та бажання поділитись пізнанням з іншими</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що Бог любить дітей та дорослих; • <i>вміє</i> розповісти про любов Господню; • <i>проявляє</i> свою любов до інших людей
13		Вияв Любові до батьків	<p><i>Виховувати</i> почуття поваги та любові до членів своєї родини.</p> <p><i>Розповісти</i> про прояви любові через турботливість та пошанування батьків</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>проявляє</i> свою любов та повагу до всіх членів родини; • <i>використовує</i> в активному мовленні слова вдячності батькам
14		Вчимося любові на прикладах Ісуса Христа	<p><i>Закріпити</i> знання, що Бог любить всіх людей.</p> <p><i>Розвивати</i> прояви любові у повсякденному житті та безкорисливо дарувати любов для рідних, близьких людей</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>вміє</i> проявляти любов до рідних та близьких людей; • <i>використовує</i> словниковий запас слів, які відображають почуття

15		Сіємо зернятко любові	<p><i>Налаштувати</i> дітей на добре ставлення одне до одного, викликати бажання дружити, любити ближніх, бути ввічливими, чуйними, добрими.</p> <p><i>Розвивати</i> пам'ять, увагу та рухову активність</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що на добро, слід відповідати добром; • <i>демонструють</i> прояви товаришування; • <i>використовує</i> позитивну емоційну міміку
16	Моральні закони Святого Письма	Пошанування батьків	<p><i>Пояснити</i> значення слів Божа заповідь.</p> <p><i>Ознайомити</i> дітей із Заповіддю Бога про пошанування батьків.</p> <p><i>Виховувати</i> слухняність та поважливе ставлення до батьків</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> значення слів Божа заповідь; • <i>виявляє</i> незаперечну слухняність батькам; • <i>може</i> пояснити зміст заповіді; • <i>демонструє</i> повагу до батьків через слухняність; • <i>розуміє</i> важливість любові та підтримки у родині
17		Не обманювати і не брати чуже – Боже повеління	<p><i>Познайомити</i> дітей із моральними законами «Не обманювати» та «Не брати чуже».</p> <p><i>Уточнити</i> поняття своє, чуже.</p> <p><i>Пояснити</i> наслідки порушення цих духовних законів: будь-яка неправда відкривається, чуже потрібно повертати.</p> <p><i>Виховувати</i> чесність та правдивість</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> наслідки порушення моральних і законів «не обманювати» та «не брати чуже»; • <i>вміє</i> озвучити та пояснити зазначені закони; • <i>практикує</i> правдивість та утримуються від брехні; • <i>знає</i>, що будь-яка неправда відкриється
18		Винагорода за працю	<p><i>Показати</i>, що будь-яка праця має винагороду.</p> <p><i>Вчити</i> поважати та цінити працю.</p> <p><i>Викликати</i> бажання працювати старанно та чесно.</p> <p><i>Виховувати</i> повагу до людей праці</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що будь-яка праця має винагороду; • <i>долучається</i> до посильної праці та самообслуговування; • <i>старанно</i> виконує доручення дорослих; • <i>отримує задоволення від самостійної праці</i>

19		Що таке «добре» і що таке «погане»	<p><i>Познайомити</i> з поняттями «добре» та «погане», як оцінний чинник будь-якої дії.</p> <p><i>Формувати</i> уявлення що добрі та погані вчинки мають свої наслідки.</p> <p><i>Виховувати</i> почуття вдячності та бажання робити добро</p>	<ul style="list-style-type: none"> • обізнана з поняттями «добре» та «погане»; • <i>вміє оцінити</i> власні вчинки та поведінку інших; • <i>робить добрі вчинки та пояснює погані;</i> - <i>використовує слова «вибачте», «дякую», «будь ласка»</i>
20	Моральні чесноти у старозавітних образах	Працелюбність та лінощі. (Розглядати на основі нар. казок)	<p><i>Познайомити</i> з героями казки «Про двох мишенят та Півника».</p> <p><i>Закріпити</i> поняття працелюбність та лінощі.</p> <p><i>Розвивати</i> мислення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>усвідомлює</i> необхідність працювати; • <i>пояснює</i> наслідки лінощів; • <i>переказує</i> за допомогою питань відомі казки; • <i>проявляє наполегливість та старанність при виконанні доручень;</i> • <i>розуміє моральний зміст лінощів</i>
21		Працелюбність і турботливість. (Розглядати на основі нар. казок)	<p><i>Надати</i> уявлення про значення слова «турботливість».</p> <p><i>Пояснити</i> дані поняття на прикладі казки «Котик та Півник».</p> <p><i>Закріпити</i> поняття працелюбність та турботливість</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>намагається</i> відповідально ставитися до доручень старших; • <i>виявляє</i> турботливість про молодших братиків та сестричок; • <i>має задоволення</i> від праці із батьками
22		Старанність і наполегливість (Розглядати на основі нар. казок)	<p><i>Надати</i> уявлення про значення слова «старанність» на прикладах нар. казки «Ріпка».</p> <p><i>Розвивати</i> діалогічне мовлення, мислення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>може пояснити</i> слово «старанність»; • <i>усвідомлює</i> потребу старанно виконувати свої обов'язки; • <i>докладає зусиль</i> бути старанним

23		Доброзичливість не доводить до сварки. (Розглядати на основі нар. казок)	<p><i>Пояснити</i> значення поняття «доброзичливість».</p> <p><i>Розвивати</i> вміння налагоджувати стосунки між людьми на прикладі літературного твору.</p> <p><i>Розвивати</i> діалогічне мовлення, мислення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає і розуміє</i> важливість робити добро і уникати сварки; • <i>вміє виявляти</i> доброзичливість у спілкуванні; • <i>знає віршовані мирилки та використовує їх у спілкуванні</i>
24	Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа	Відкритість для людей. Народження Ісуса Христа	<p><i>Надати</i> уявлення про обставини народження Ісуса Христа.</p> <p><i>Пояснити</i>, що цей день має назву Різдво і його святкують багато людей в Україні</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>може переповісти</i> про обставини народження Ісуса Христа; • <i>може пояснити</i> назву свята Різдва; • <i>розуміє, що немовлятка</i> потребують любові та захисту; • <i>виявляє почуття любові до молодших</i>
25		Своєчасна допомога Ісуса рибалкам	<p><i>Дати</i> поняття значення дружби між людьми.</p> <p><i>Виховувати</i> пошану та любов до всіх людей</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> своєчасність допомоги іншим; • <i>виявляє</i> посильну допомогу друзям; • <i>вміє прийняти та подякувати за допомогу</i>
26		Турботливість Ісуса про народ	<p><i>Пояснити</i> дітям, що Бог любить усіх людей, особливо дітей.</p> <p><i>Виховувати</i> любов до Ісуса Христа.</p> <p><i>Розвивати</i> мислення, слухове сприйняття та дрібну моторику</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> приклад турботливості, проявлені Ісусом Христом; • <i>проявляє</i> турботливість про рідних; • <i>демонструє турботливість до живої природи</i>

27	Християнські свята в культурі українського народу	Святий Миколай	<p><i>Розповісти</i> історію про Святого Миколая.</p> <p><i>Викликати бажання</i> у дітей бути чемним та слухняним.</p> <p><i>Пояснити</i> значення благодійної діяльності.</p> <p><i>Вчити</i> дарувати іграшки іншим дітям з добрими намірами</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>переповідає</i> історію про святого Миколая; • <i>розуміє</i> значення безкорисливої допомоги; • <i>виявляє</i> чемність та слухняність; • <i>намагається</i> робити приємне іншим; • <i>має бажання</i> дарувати подарунки; • <i>отримує</i> задоволення від благодійної діяльності
28		Різдво Христове	<p><i>Пояснити</i>, чому свято має назву Різдво.</p> <p><i>Розповісти</i> про особливості святкування Різдва в Україні.</p> <p><i>Ознайомити</i> із колядками.</p> <p><i>Сприяти</i> вивченню їх</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> події пов'язані із народженням Ісуса Христа; • <i>може розповісти</i> про традиції святкування Різдва; • <i>знає</i> про особливі страви, які готують на Різдво
29		Великдень – свято життя	<p><i>Ознайомити</i> з подією Воскресіння Ісуса Христа.</p> <p><i>Розповісти</i> про святкування Великодня за народними звичаями.</p> <p><i>Виховувати</i> почуття радості від свята Воскресіння</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>може переповісти</i> про сутність свята Великодня; • <i>знає</i> і використовує великодні привітання; • <i>долучається</i> до підготовки святкування Великодня у родині
30	Відданість Батьківщині на прикладах національної духовної культури	Моє місто (село) (цільова прогулянка)	<p><i>Закріпити</i> знання про рідний край, місто.</p> <p><i>Виховувати</i> любов та дбайливе ставлення до створеної Богом природи, рідного краю</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> назву свого міста (села); • <i>може</i> назвати свою вулицю та розповісти про сусідів; • <i>пояснює</i>, чим займаються люди у їхньому містечку
31		Т. Г. Шевченко в дитинстві	<p><i>Познайомити</i> з дитячими роками Т. Г. Шевченка та творами «Весна», «Встала весна».</p> <p><i>Виховувати</i> любов та дбайливе ставлення до природи, до творчості Т. Г. Шевченка</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про дитячі роки Т. Г. Шевченка; • <i>може переказати</i> зміст окремих творів; • <i>пояснює</i>, чому поет любив Україну

32		Мій рідний край	<p><i>Продовжувати виховувати позитивне ставлення до створеної Богом природи.</i></p> <p><i>Спостерігати за довкіллям: за сонечком, погодою, рослинами, птахами.</i></p> <p><i>Прищеплювати любов до рідного краю</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> назву свого рідного міста, країни; • <i>вміє</i> шанобливо ставитися до створеної Богом природи; • <i>відтворює</i> у малюнках красу рідного краю
33		Любов до Батьківщини	<p><i>Розкрити зміст поняття великої та малої Батьківщини.</i></p> <p><i>Прищеплювати любов до рідного краю, до Батьківщини</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що Батьківщину не вибирають; • <i>наводить приклади любові до Батьківщини;</i> • <i>розповідає про особливості рідного краю</i>

Середній дошкільний вік

№ заняття	Розділи	Тема	Мета	Показники компетентності дитини
1	Світ-чудовий задум Творця	Хто створив Світ?	<p><i>Знайомити</i> дітей зі змінами в природі залежно від пори року, часу доби й погодних умов.</p> <p><i>Виховувати</i> любов до природи, прагнення зберігати її в чистоті; пояснити, що природне довкілля створене Богом і подароване людям для користування й піклування. (Псалом 103:24, Пісня над піснями 2:12)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про зміни, які відбуваються у природі відповідно до пори року; • <i>підкується</i> про збереження довкілля; • <i>наводить</i> приклади дбайливого ставлення до природи; • <i>отримує позитивні враження від перебування на природі</i>
2		Різноманітність Божого творіння. Квіти – промінчики Божої краси	<p><i>Прищеплювати</i> дітям любов до Творця, до Його творінь (природи, людини, тощо).</p> <p><i>Виховувати</i> у дітей дбайливе ставлення до природи, любов до всіх творінь Божих.</p> <p><i>Вчити</i> берегти та піклуватися про рослини і тварини.</p> <p><i>Виховувати</i> почуття вдячності за все.</p> <p><i>Закріпити</i> назви квітів</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> джерела знань про людину та світ; • <i>розрізняє</i> речі створені людиною і творіння Божі; • <i>долучається</i> з родиною до проєктів уквітчення свого міста; • <i>знає, що квіти бувають кімнатні, польові та садові</i> • <i>називає деякі з них</i>
3		Закономірності в природі – Божа Мудрість	<p><i>Познайомити</i> дітей з творінням Божим – світлом, водою, повітрям, природою.</p> <p><i>Дати</i> поняття мудрості.</p> <p><i>Закріпити</i> знання про сенсорні еталони (колір), орієнтацію в просторі (спереду, ззаду, зліва, справа).</p> <p><i>Пояснити</i>, що навколишнє середовище створене Богом для повноцінного існування людини.</p> <p><i>Виховувати</i> турботливе ставлення до довкілля, відповідальність за його збереження (Ів. 5:39, 1Сол.5:18)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i> Божу мудрість у створенні світла, води та повітря, як повноцінного середовища існування природи та людини; • <i>наводить</i> приклади своєї турботи про довкілля; • <i>свідчить про деякі явища у природі: веселка з'являється після дощу, вода на морозі замерзає тощо;</i> • <i>називає пори року та наводить їх прикмети;</i> • <i>відтворює у малюнках красу природи</i>

4		Тварини вчать трудитися	<p><i>Виховувати</i> в дітей дбайливе ставлення до природи, до тварин.</p> <p><i>Виховувати</i> любов до праці, пошану до працелюбних людей.</p> <p><i>Розвивати</i> уважність, спостережливість, логічне мислення</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що тваринки докладають багато зусиль для свого існування; • <i>наводить</i> приклади кропіткої праці тваринок; • <i>пам'ятає</i> що брати наші менші потребують піклування і вчать нас трудитися
5		Природа говорить про Бога	<p><i>Виховувати</i> дбайливе ставлення до природи; закріпити знання про повітря, світло, сонячні промінці, воду.</p> <p><i>Закріпити</i> прикмети осені.</p> <p><i>Розвивати</i> рухову активність дітей</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> прикмети осені; • <i>вміє</i> пояснити залежність всього живого від сонячного проміння; • <i>використовує</i> набуті знання для дбайливого ставлення до природи
6	Дитина – Боже творіння	Я дивно утворений. Пізнай себе	<p><i>Знайомити</i> із тим, що людина – найдосконаліше творіння Боже.</p> <p><i>Пояснити</i>, що за християнським віровченням людина – складна істота.</p> <p><i>Знайомити</i> з поняттями фізичного та душевного болю.</p> <p><i>Виховувати</i> самоповагу та повагу до інших людей</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що людина є вищим творінням Божим; • <i>вміє пояснити</i>, що душа – невидима частина людини; • <i>розуміє</i> значення понять «фізичний та душевний біль»; • <i>виявляє</i> повагу до людей; • <i>досліджує</i> свої фізичні можливості
7		Ми – оригінальні та неповторні	<p><i>Знайомити</i> з феноменом оригінальності і неповторності кожної людини.</p> <p><i>Пояснити</i> що все в людині гармонійно: кольори очей, шкіри, волосся, довжина носу тощо.</p> <p><i>Дати</i> уявлення про людську гідність</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що кожна людини оригінальна і немає їй подібної; • <i>дякує</i> Творцеві за свою неповторність; • <i>усвідомлює</i> себе особистістю; • <i>наводить</i> приклади неповторності людини; • <i>виявляє</i> людяність до всього живого
8		Здоровим бувай, про здоров'я своє дбай	<p><i>Пояснити</i> важливість чергування фізичних вправ і відпочинку, загартування для здоров'я людини.</p> <p><i>Наголосити</i> на необхідності здорового харчування та запобігання шкідливим звичкам (Буття 2:15)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про важливість чергування фізичних вправ і відпочинку; • <i>аргументує</i> необхідність здорового харчування та запобігання шкідливим звичкам; • <i>має елементарні навички піклування про своє здоров'я</i>

9		Ми створені для добра	<p><i>Вчити</i>, що справжнє добро безкорисливе.</p> <p><i>Формувати</i> уявлення, що людина не повинна робити добрі справи лише заради похвали від інших.</p> <p><i>Виховувати</i> скромність як уміння не вихвалитися добрими справами</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що справжнє добро безкорисливе; • <i>пояснює</i> чому людина не повинна робити добрі справи лише заради похвали від інших; • <i>демонструє</i> скромність як уміння не вихвалитися добрими справами
10		Вчимося мудрості	<p><i>Вчити</i> дітей розуміти поняття мудрості.</p> <p><i>Виховувати</i> вміння поступатися, поважати думку інших людей, виконувати ті справи які по силам виконати.</p> <p><i>Вчити</i> логічно мислити. Відповідати за свої вчинки</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> поняття мудрості; • <i>вміє</i> поступатися, поважати думку інших людей, виконувати ті справи які по силам виконати; • <i>використовує</i> науку батьків • <i>відповідає</i> за свої вчинки
11	Любов – найвища заповідь Христа	«Люби Господа Бога свого»	<p><i>Поглиблювати</i> розуміння заповіді «Любити Господа Бога».</p> <p><i>Вчити</i> не призивати Імення Боже та не згадувати Його Ім'я надаремно.</p> <p><i>Виховувати</i> повагу до Господа Бога</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i> зміст заповіді любові; • <i>наводить</i> приклади дієвої любові до Бога; • <i>свідчить</i> про святість Ймення Божого; • <i>уникає</i> зайвий раз Його призивати
12		Люби ближнього, як самого себе	<p><i>Пояснити</i> значення слів «любити ближнього як самого себе».</p> <p><i>Виховувати</i> в дітей любов та повагу до оточуючих людей, родини.</p> <p><i>Розвивати</i> вміння поступатися.</p> <p><i>Вчити</i> не сваритися та не наполягати на своєму</p>	<p><i>пояснює</i> значення слів «любити ближнього як самого себе»;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>демонструє</i> свою любов та повагу до оточуючих людей, родини; • <i>обґрунтовує</i> необхідність поступатися своїм ближнім; • <i>дотримується норм етикету у спілкуванні з іншими</i>
13		Піклування про близьких	<p><i>Пояснити</i> значення слів «моральне добро», «матеріальне добро».</p> <p><i>Вчити</i> дітей розуміти важливість дбайливого ставлення до батьків та близьких людей.</p> <p><i>Виховувати</i> вміння прощати, любити, бажання допомагати, бути вдячними</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про важливість дбайливого ставлення до батьків та близьких; • <i>вміє</i> прощати винуватцям та надавати їм допомогу; • <i>пояснює</i>, чому моральне добро має переваги над матеріальним; • <i>піклується про близьких</i>

14		Скажи людині «Здрастуйте»	<p><i>Формувати</i> у дітей навички використання українських етикетних формул (вітання, звертання, прощання, подяка).</p> <p><i>Навчити</i> використовувати християнські вітання.</p> <p><i>Виховувати</i> у малюків справедливість, ввічливість, повагу, готовність прийти на допомогу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>використовує</i> українські етикетні формули (вітання, звертання, прощання, подяка); • <i>знає</i> правила спілкування серед дітей та дорослих; • <i>виявляє</i> повагу до людей, готовність прийти на допомогу; • <i>вміє бути ввічливим та виявляє повагу до старших</i>
15	Моральні закони Святого Письма	Заповідь Божа: «Шанування батьків»	<p><i>Ознайомити</i> дітей із Заповідями Божими.</p> <p><i>Нагадати</i> про заповідь пошанування батьків.</p> <p><i>Показати</i> що дотримання цієї заповіді має обітницю довголіття.</p> <p><i>Виховувати</i> пошанування та любов до батьків</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i> як заповідь пошани до батьків найкраще виконувати у повсякденному житті; • <i>пригадує</i> чого навчили його батьки у дитинстві; • <i>шанобливо ставиться</i> до всіх членів сім'ї та радісно спілкується із ними
16		Заповідь «Не заздрити і не бажати чужого»	<p><i>Ознайомити</i> дітей із Заповідями Бога та морально-етичні цінностями.</p> <p><i>Пояснити</i> руйнівний характер заздрості та бажання чужого.</p> <p><i>Вчити</i> дотримуватись знання заповідей Бога в житті</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> що заздрість руйнує добрі стосунки; • <i>пояснює</i> як позбутися заздрості і налагодити взаємовідносини; • <i>демонструє</i> у поведінці відмову від чужого; • <i>намагається стримувати свої бажання</i>
17		День для служіння Богові	<p><i>Пояснювати</i> значення заповіді про святкування неділі.</p> <p><i>Закріпити</i> поняття «свято», «будень».</p> <p><i>Вчити</i> поважати свята та традиції інших народів.</p> <p><i>Дати</i> уявлення, що у неділю слід піклуватися про свою душу та уникати щоденної роботи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i> чому християни святкують неділю; • <i>розуміє</i> потребу поваги до свят інших народів; • <i>відвідує з батьками у неділю богослужіння,</i> • <i>вміє дякувати Богові за день відпочинку;</i> • <i>вибирає активний спосіб відпочинку</i>

18		Турбота про друзів. Друг пізнається в біді	<p><i>Пояснити</i>, що дружні стосунки слід підтримувати турботою.</p> <p><i>Нагадати</i>, що дружба завжди є безкорисливою.</p> <p><i>Виховувати</i> у дітей доброту, чуйність, любов до ближнього на прикладі Біблійних історій</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> своїх друзів; • <i>вміє</i> виявляти свої дружні стосунки словами та вчинками; • <i>переповідає</i>, як Ісус Христос вибирав друзів і як ставився до них; • <i>виявляє турботливість про друзів</i>
19	Моральні чесноти у старозавітних образах	Послух і впертість. Ной та Йона	<p><i>Показати</i> наслідки послуху та впертості на прикладі біблійних історій про Ноя та Йону.</p> <p><i>Пояснити</i> що Бог негативно ставить до непослуху і впертості.</p> <p><i>Формувати</i> якості слухняності та лагідності</p>	<ul style="list-style-type: none"> • пояснює на прикладі історій Ноя та Йони, що послух і впертість завжди мають свої наслідки; • <i>демонструє</i> свій послух батькам та вихователям; • <i>усвідомлює</i>, що Бог негативно ставить до непослуху і впертості
20		Працелюбність і турботливість. Давид піклується про свої отари	<p><i>Показати</i> на прикладі біблійної історії про Давида-пастушка моральні чесноти: працелюбність та турботливість.</p> <p><i>Навести</i> приклади Божої турботи про світ.</p> <p><i>Виховувати</i> вдячність Богові за піклування</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>переповідає</i> історію про Давида-пастушка та його працелюбність; • <i>оцінює</i> вчинки Давида та його сміливість; • <i>розуміє</i>, що Давид у всьому покладався на Бога
21		Старанність. Будівництво Храму Соломоном	<p><i>Дати</i> визначення поняттю «старанність».</p> <p><i>Розповісти</i> про цю чесноту з біблійної оповіді про будівництво Храму Соломоном.</p> <p><i>Формувати</i> старанність у щоденному житті.</p> <p><i>Мотивувати</i> дітей будь-яку справу виконувати старанно</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає і пояснює</i> поняття «старанність»; • <i>ілюструє</i> її на прикладі Соломона під час будівництва Храму; • <i>розуміє</i> що старанність високо оцінюється людьми і Богом
22	Доброзичливість. «Дівчинка та Неєман»	<p><i>Нагадати</i>, що доброзичливість є християнською чеснотою.</p> <p><i>Пояснити</i>, що доброзичливість це надання доброї поради з метою допомогти людині.</p> <p><i>Формувати</i> доброзичливість для примноження добра у світі</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що доброзичливість це надання доброї поради з метою допомогти людині; • <i>вміє</i> вчасно надати добру пораду; • <i>переповідає</i> Біблійну історію про дівчинку та Неємана; • <i>усвідомлює</i> користь своєчасної поради 	

23	Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа	Чуйність та милосердя Ісуса Христа. Зцілення сліпих	<p><i>Познайомити</i> дітей з чуйністю та милосердям Ісуса Христа на прикладі зцілення сліпих.</p> <p><i>Показати</i>, що чуйність і милосердя полегшує тягар біди.</p> <p><i>Спонукаати</i> виявляти милосердя і бути чуйним до проблем однолітків і у власній сім'ї</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>переповідає</i> про чуйність та милосердям Ісуса Христа на прикладі зцілення сліпих; • <i>називає</i> випадки вияву співчуття та милосердя у сім'ї; • <i>оцінює</i> чуйність як важливу чесноту
24		Доступність Ісуса. Історії із Закхеєм	<p><i>Показати</i>, що Ісус Христос був доступним для всіх: і бідних і заможних.</p> <p><i>Вчити</i> бачити в кожній особі, перш за все, людину, а не її посаду.</p> <p><i>Формувати</i> відкритість до людей.</p> <p><i>Проілюструвати</i> як зустріч Закхея з Ісусом змінила якість його життя</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що Ісус Христос був доступним для всіх: і бідних і заможних; • <i>намагається</i> бути відкритим до людей; • <i>розуміє</i> що до Бога слід звертатися із чистими думками; • <i>вибирає</i> друзів без упередження
25		Турботливість Ісуса про народ. Насичення їжею 5 тисяч людей	<p><i>Виховувати</i> доброзичливість, чуйність, любов до ближніх.</p> <p><i>Познайомити</i> з євангельською історією про насичення Ісусом 5 тисяч людей.</p> <p><i>Показати</i>, що Ісус турбувався не лише про духовні а й про фізичні потреби людей.</p> <p><i>Вчити</i> вчасно прийти на допомогу, виконати справу покладену на вас</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>переповідає</i> історію про насичення Ісусом 5 тисяч людей; • <i>коментує</i>, чому вчасно потрібно прийти на допомогу нужденним; • <i>оцінює</i> вчинок хлопчика, згаданого в історії; • <i>практикує</i> вияв турботливості у житті
26	Християнські свята в культурі українського народу	Святий Миколай	<p><i>Знайомити</i> з традиційним святом, історією святого Миколая.</p> <p>Виховувати співчуття, бажання допомагати, не потребуючи вдячності.</p> <p><i>Викликати</i> позитивні емоції від святкування</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> історію свята Миколая; • <i>розуміє</i>, що таке безкорислива допомога; • <i>долучається</i> до свята власною творчістю; • <i>робить</i> власноруч подарунки дітям-сиротам

27		Різдво Христове	<p><i>Закріпити знання</i> дітей про Різдво Христове, відтворюючи дії на фланелеграфі.</p> <p><i>Пояснити</i>, що Немовлятко Ісус народився у бідній сім'ї, щоб бути доступним кожній людині.</p> <p><i>Закріпити</i> знання традицій українського народу: вітання колядками, розказування віршів</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>переповідає</i> історію про Різдво Христове, відтворюючи дії на фланелеграфі; • <i>пояснює</i>, чому такі коштовні подарунки принесли Мудреці Немовлятку Ісусу; • <i>шанобливо ставиться</i> до християнських свят бере в них посильну участь
28		Благовіщення Діви Марії	<p><i>Закріпити</i> пройдений матеріал. <i>Надати</i> дітям уявлення про такі поняття як «Благовіщення», «Діва Марія», «ангел».</p> <p><i>Сповістити</i>, що ця подія сталася навесні.</p> <p><i>Виховувати</i> в дітей любов до Бога</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про події пов'язані із Благовіщенням Діви Марії; • <i>розуміють</i>, що завдяки якостям ввічливості та смирення Діва Марія була вибрана стати Матір'ю Ісуса Христа
29		Великдень	<p><i>Вчити</i> розуміти значення Воскресіння Христового для людей.</p> <p><i>Ознайомити</i> дітей з подіями Воскресіння Ісуса Христа</p> <p><i>Нагадати</i> про народні звичаї святкування Великодня.</p> <p><i>Виховувати</i> почуття радості, милосердя</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> значення Воскресіння Христового для кожної людини; • <i>переповідає</i> головні події пов'язані з Воскресінням Ісуса Христа; • <i>знає</i>, що Бог і любов завжди перемагає зло
30	Віданість Батьківщині на прикладі національної	Моя маленька Батьківщина	<p><i>Нагадати</i> що в кожній людини є місце її народження, яке зветься Батьківщиною.</p> <p><i>Уточнити</i> що Батьківщину не змінюють, хоч жити можна далеко від неї.</p> <p><i>Виховувати</i> розуміння що людина має представляти свою Батьківщину. Виховувати гордість за рідну землю і її народ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> що у кожній людини є місце її народження, яке зветься Батьківщиною; • <i>виявляє</i> гордість за рідну землю та її народ; • <i>розповідає</i> історію своєї маленької Батьківщини; • <i>розуміє</i> значення маленької та великої Батьківщини

31		Твори для дітей Т. Г. Шевченка та Л. Українки	<p><i>Знайомити</i> з дитячим роками великого Кобзаря, його світоглядом та духовно-моральними якостями.</p> <p><i>Виховувати</i> естетичні почуття на основі поезії геніального поета.</p> <p><i>Виховувати</i> любов до культури України</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про дитячі роки великого Кобзаря, його родину та моральні якості; • <i>цитує</i> коротенькі віршики поета про Україну; • <i>може назвати</i> окремі твори Л. Українки про рідну землю
32		Державні символи	<p><i>Закріпити</i> матеріал щодо символів України.</p> <p><i>Спонукати</i> розповідати про них друзям і рідним, відтворювати у малюнках</p> <p><i>Розвивати</i> мислення, увагу, вміння спостерігати.</p> <p><i>Виховувати</i> у дітей дбайливе ставлення до оточуючого світу, вдячність Творцю за свою Державу</p> <p><i>Навчити</i> дітей нового засобу малювання (за допомогою долонь)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> Державні символи і пояснюють їх значення; • <i>виявляє</i> гордість за Україну і вдячність Творцеві за рідну землю; • <i>одягає</i> синьо-жовту стрічку та вишиванку; • <i>зображує</i> у різний спосіб – Державні символи
33		Любов до Батьківщини	<p><i>Знайомити</i> з поняттями «громадянин», громадянство», «Батьківщина».</p> <p><i>Розкрити</i> дітям славні сторінки вітчизняної історії; розповісти про унікальність нашої Батьківщини.</p> <p><i>Виховувати</i> любов до історії та культури рідного краю та своєї Батьківщини</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> <i>поняття</i> «громадянин», громадянство», «Батьківщина»; • <i>виявляє</i> зацікавленість історією та культурою рідного краю та своєї Батьківщини; • <i>називає</i> прізвища славетних українців • <i>розповідає</i> про свої почуття до Батьківщини

Старший дошкільний вік

№ заняття	Розділи	Тема	Завдання духовно-морального виховання	Показники компетентності дитини
1	Світ-чудовий задум Творця	Краса довкілля. Хронологія створення Світу Творцем	<p><i>Закріпити</i> знання про хронологію створення Богом світу.</p> <p><i>Поглибити</i> уявлення про природне довкілля та його призначення для людини.</p> <p><i>Виховувати</i> здатність піклуватися про природу, розумно її зберігати та використовувати.</p> <p><i>Знайомити</i> зі змінами в природі залежно від пори року, часу доби й погодних умов</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає і може</i> прокоментувати хронологію створення Світу Творцем; • <i>розуміє значення природи для людини;</i> • <i>обґрунтовує</i> наслідки порушення природного довкілля; • <i>бере посильну участь в акціях щодо збереження природного середовища;</i> • <i>демонструє навички екологічно безпечної поведінки</i>
2		Світло, повітря та вода необхідність для життя	<p><i>Пояснити</i> важливість сонячного світла, повітря та води для життя на Землі.</p> <p><i>Повідомити</i> про користь сонячного проміння та шкоду від надуживання ним.</p> <p><i>Виховувати</i> вдячність Творцеві за піклування про людину</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>може пояснити</i> значення світла, повітря та води у життєдіяльності людини; • <i>разом з батьками підтримує</i> екологічні проекти в своєму місті; • <i>знає про різні стани води, які залежать від нагрівання або охолодження;</i> • <i>пояснює</i> <i>можливості використання світла, вітру та води на благо людини</i>
3		Зв'язок дитини з природою. Природне довкілля свідчить про Творця	<p><i>Пояснити,</i> що навколишнє середовище створене Богом для повноцінного існування людини.</p> <p><i>Виховувати</i> турботливе ставлення до довкілля, відповідальність за його збереження</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>аргументує,</i> що навколишнє середовище створене Богом для повноцінного існування людини; • <i>демонструє</i> знання про природозберігаючі технології; • <i>відтворює</i> красу природи у малюнках; • <i>складає</i> подяку Творцеві за природу

4		Набуття мудрості через природу	<p><i>Пояснити</i>, як мудро Бог створив все у природі; розвивати спостережливість.</p> <p><i>Виховувати</i> дбайливе й відповідальне ставлення до довкілля; готувати до самостійного життя</p>	<ul style="list-style-type: none"> • усвідомлює Божу мудрість у природничих законах; • пояснює закономірності у природі та небезпеки у порушенні природних законів; • має уявлення про послідовність сезонних змін у природі, про зв'язок між зміною положення сонця, станом ґрунту, повітря, рослин
5		Тварини вчать мудрості	<p><i>Виховувати</i> дбайливе ставлення до природи.</p> <p><i>Формувати</i> навички догляду за рослинами та тваринами.</p> <p><i>Переконати</i>, що люди можуть навчитися корисного, мудрого від тварин</p>	<ul style="list-style-type: none"> • захоплюється мудрістю тваринок і проектує її на людське життя; • має навички догляду за окремими тваринками, допомагає беззахисним; • знає про особливості пристосування тварин до умов середовища
6	Дитина – Боже творіння	Я дивно утворений. Пізнай себе	<p><i>Знайомити</i> з кровообігом у людському організмі; <i>виховувати</i> у дітей відповідальне ставлення до свого здоров'я.</p> <p><i>Наголошувати</i> на шкідливості окремих звичок, які руйнують людське тіло – творіння Боже.</p> <p><i>Розвивати</i> логічне мислення, уважність</p>	<ul style="list-style-type: none"> • знає про окремі системи в людському організмі: кровообіг, нервова система, їх призначення та умови нормального функціонування; • досліджує себе через аналоги: голова це комп'ютер, серце це душа • розуміє вплив оточуючого середовища на самопочуття та діяльність людини

7		Захисники та шкідники нашого здоров'я. Цілющі рослини	<p><i>Знайомити</i> з цілющими рослинами краю.</p> <p><i>Наголосити</i> на зв'язку здоров'я людей з природним довкіллям.</p> <p><i>Розкрити</i> основи здорового способу життя.</p> <p><i>Виховувати</i> почуття вдячності Богу за цілющі рослини, які можуть лікувати та зміцнювати наше здоров'я.</p> <p><i>Пояснити</i> шкідливість вірусів, бактерій та отруйних речовин.</p> <p><i>Наголосити</i> на шкідливості тютюну, алкоголю й наркотиків для людського організму і особливо для дітей.</p> <p><i>Виховувати</i> бажання уникати спокуси скуштувати шкідливих речовин і прагнення тримати тіло – створене Богом – в чистоті та здоров'ї</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про шкідливість вірусів, бактерій та отруйних речовин; • <i>пояснює</i> на прикладах шкідливість тютюну, алкоголю й наркотиків для людського організму і особливо для дітей; • <i>називає та вміє знайти</i> у природі цілющі рослини, які лікують та підтримують здоров'я людини; • <i>розрізняє 3-4 види лікарських рослин даної місцевості, знає правила їх збирання та використання;</i> • <i>прагне дотримуватися екологічно безпечної поведінки</i>
8		Їжа – сила для організму	<p><i>Знайомити</i> зі здоровою, поживною й корисною для людини їжею; розповісти про користь різних продуктів харчування рослинного походження.</p> <p><i>Виховувати</i> культуру харчування через вживання овочів, фруктів та злаків; наголошувати на турботі Творця про людину на прикладі різноманітності та корисності рослин у природі для харчування людини</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про поживну та корисну для людини їжу рослинного походження; • <i>розповідає</i> про турботу Творця за людину на прикладі різноманітності та корисності рослин у природі; • <i>пояснює</i> значення їжі як сили для організму, <i>може</i> скласти просте меню; • <i>проявляє інтерес до приготування корисної їжі, виконує посильні завдання</i>

9		Людина – образ і подоба Божа	<p><i>Пояснити</i>, що за християнським віровченням людина – складна істота, яка складається з духу, душі та тіла</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що людина має дух, душу і тіло; • <i>наводить приклади</i> як задовольнити всі три складові; • <i>пояснює</i> у чому людина є образ Божий і як досягати подібності
10		Для чого я живу?	<p><i>Формувати</i> у дітей базові світоглядні уявлення про сенс життя.</p> <p><i>Виховувати</i> почуття необхідності бути корисними іншим і залишати добрий слід на землі.</p> <p><i>Підкреслювати</i> важливість відчувати зв'язок людини з навколишнім світом</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розмірковує</i> над сенсом життя людини; • <i>покращує</i> світ через добродійність; • <i>усвідомлює</i> свою залежність від середовища і намагається впливати на оточуючий світ; • <i>розуміє</i>, що призначення людини – робити добро
11	Любов – найвища заповідь Христа	Любов, турботливість, співчуття – риси Божого характеру	<p><i>Закріпити</i> поняття любов, турботливість, співчуття.</p> <p><i>Навести</i> приклади Біблійних історій де було проявлено зазначені риси Божого характеру.</p> <p><i>Виховувати</i> бажання наслідувати дані риси Божого характеру та вміти проявляти їх в життєвих ситуаціях</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> риси Божого характеру: любов, турботливість, співчуття; • <i>переповідає</i> біблійні історії, де вони проявлені; • <i>розуміє</i> неможливість людського життя без любові; • <i>практикує</i> вияв любові та співчуття в життєвих ситуаціях
12		Батьківська любов і турбота про дітей	<p><i>Уточнити</i> уявлення дітей про стосунки у сім'ї, вчити піклуватись про старших та молодших, бути до них уважними, цінувати працю батьків та рідних.</p> <p><i>Навести</i> приклади турботливого ставлення у родині</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> що сім'я це Божа установа; • <i>піклується</i> про старших та молодших, проявляє увагу; • <i>цінує</i> працю батьків; • <i>допомагає</i> доглядати за господарством
13		Безкорислива турбота про нужденних, як вияв любові Ісуса Христа	<p><i>Дати</i> уявлення про нужденних, перелічити способи надання безкорисливої допомоги.</p> <p><i>Навести</i> приклади турботливості Ісусом Христом, наслідувати Його вчинки</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>вміє</i> назвати нужденних людей та їхні потреби; • <i>переповідає</i> історії про допомогу нужденним Ісуса Христа; • <i>аргументує</i> свої вчинки щодо нужденних прикладом Ісуса Христа

14		Моя любов до Бога та ближніх	<p><i>Дати розуміння, що прояв любові до ближніх, є тим самим проявом любові до Бога.</i></p> <p><i>Формувати бажання допомогти та поспівчувати ближнім.</i></p> <p><i>Вчити проявляти любов до ближніх за будь-яких обставин</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>намагається виконувати заповідь любові до Бога та ближнього;</i> • <i>усвідомлює взаємозалежність цієї любові;</i> • <i>знає як надати термінову допомогу ближнім</i>
15	Моральні закони Святого Письма	Заповідь Божа: «Повага до батьків та довголіття»	<p><i>Пояснити дітям, що Бог хоче, аби вони слухалися своїх батьків і шанували їх.</i></p> <p><i>Виховувати повагу до батьків, старших.</i></p> <p><i>Формувати прагнення бути слухняними, вдячними, готовими допомагати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює значення заповіді;</i> • <i>демонструє приклади її виконання;</i> • <i>наводить приклади піклування батьками про бабусь та дідусів;</i> • <i>аргументує свою слухняність батькам</i>
16		Заповідь «Не вбивай» Святість людського життя.	<p><i>Акцентувати увагу на збереженні людського життя, показати його святість та недоторканість.</i></p> <p><i>Формувати навички надання допомоги в різних екстремальних ситуаціях</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає, що життя є найціннішим даром Божим людині;</i> • <i>аргументує за яких обставин можна втратити життя;</i> • <i>усвідомлює що оберігати життя є важливим завданням людини</i>
17		Праця та відпочинок – Божа установа	<p><i>Вчити дітей розуміти значення праці та відпочинку в житті людей.</i></p> <p><i>Уточнити знання дітей про відпочинок.</i></p> <p><i>Продовжувати розвивати вміння орієнтуватися у часі – повторити назву днів тижня; виховувати працелюбність та вміння відпочивати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє, що праця і відпочинок є установою Божою як день і ніч;</i> • <i>знає що надмірна праця виснажує людину;</i> • <i>наводить приклади, коли людина є співтворцем Божим;</i> • <i>надає перевагу активним формам відпочинку</i>

18		Бути чесним і правдивим	<p><i>Закріпити</i> знання заповіді «Не обманювати».</p> <p><i>Нагадати</i> про наслідки будь-якої неправди.</p> <p><i>Виховувати</i> чесність моральність, правдивість.</p> <p><i>Формувати</i> вміння визнавати власну неправоту</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> значення Божої заповіді «Не обманювати»; • <i>практикує</i> правдивість у власному житті; • <i>називає</i> шлях виходу з неправди; • <i>розуміє</i> що брехня шкодить взаємовідносинам
19	Моральні чесноти у старозавітних образах	Вірність Даниїла (не вклонявся іншим богам)	<p><i>Показати</i>, що вірність є моральною чеснотою, її дотримання робить людину поважливою.</p> <p><i>Вчити</i> на прикладі вірності Даниїла дотримуватись слова, обіцянки та своїх переконань</p>	<p><i>знає про моральну цінність вірності;</i></p> <p><i>пояснює</i>, у чому полягала вірність Даниїла;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>аргументує</i> поважливе ставлення до вірної людини; • <i>намагається</i> проявляти вірність, розчарувань при зіткненні з невірністю
20		Гостинність. Авраам приймає гостей	<p><i>Формувати</i> якості гостинності та доброзичливості на прикладі гостинності Авраама.</p> <p><i>Закріпити</i> вміння приймати гостей та знання правил етикету.</p> <p><i>Виявляти</i> пошану до гостей</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> значення гостинності; • <i>проявляє поважливе ставлення до гостей;</i> • <i>переповідає</i> про гостинність Авраама; • <i>пояснює</i>, чому слід бути гостинним і <i>домагає</i> в цьому батькам; • <i>чемно</i> ставиться до гостей
21		Великодушність Йосипа (прощення братів)	<p><i>Показати</i> великодушність на прикладі прощення братів Йосипом.</p> <p><i>Вчити</i>, прощаючи людей, не докоряючи їм.</p> <p><i>Вміти</i> вибачати без будь-яких умов.</p> <p><i>Формувати</i> дружелюбність в родині між братами та сестрами</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i> значення слова «великодушність» на прикладі прощення братів Йосипом; • <i>розуміє</i> що великодушність - моральна чеснота; • <i>наводить</i> приклади прояву великодушності серед однолітків; • <i>проявляє</i> великодушність

22		Доброзичливість Вирішення конфлікту між Авраамом і Лотом	<p><i>Вчити</i> робити добро безкорисливо.</p> <p><i>Показати</i>, що доброзичливість вгамовує пристрасті та є умовою при вирішенні конфліктів.</p> <p><i>Формувати</i> толерантність у відносинах</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що конфлікти слід вирішувати у мирний спосіб. <i>Ілюструє</i> це на прикладі Авраама і Лота; • <i>практикує</i> доброзичливість у власній сім'ї; • <i>пояснює</i>, чому потрібно бути доброзичливим
23		Прояв любові та відданості людству. Смерть і воскресіння Ісуса Христа	<p><i>Показати</i>, що смерть і воскресіння Ісуса Христа є проявом любові та відданості людству.</p> <p><i>Навчити</i> віддавати свій час, повагу, почуття іншим.</p> <p><i>Формувати</i> розуміння значення любові і відданості людству</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>переповідає</i> біблійну оповідь про смерть і воскресіння Ісуса Христа; • <i>розуміє</i> значення любові і відданості людству; • <i>наводить</i> приклади відданості в сім'ї; • <i>виявляє</i> любов і відданість до ближніх через вчинки
24	Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа	Вірність та відданість. Ісус та Його друзі	<p><i>Розповісти</i> про Ісуса Христа як найвищий людський ідеал та Його учнів-апостолів.</p> <p><i>Сформувати</i> думку, що Ісус Христос є нашим найкращим другом.</p> <p><i>Спонукаати</i> дітей брати приклад із земного життя Ісуса Христа.</p> <p><i>Виховувати</i> у дітей прагнення дружити й бути вірними, чесними та надійними друзями</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> що Ісус Христос мав друзів і проявляв до них вірність і відданість; • <i>наводить</i> приклади відданості Ісуса Христа своїм учням; • <i>проявляє</i> вірність у стосунках з друзями; • <i>дотримується</i> виконання даних обіцянок, і очікує того ж від своїх друзів
25		Милосердя. Зцілення теці Петра	<p><i>Показати</i> милосердя Ісуса Христа на прикладі зцілення теці Петра.</p> <p><i>Формувати</i> невідкладність та обов'язковість у наданні допомоги.</p> <p><i>Вчити</i> виявляти милосердя до людей незалежно від віку, статі, вподобань</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> що Ісус Христос був добрим і милосердним до всіх людей; • <i>переповідає</i> історію про зцілення Ісусом теці Петра; • <i>має</i> уявлення про милосердя; • <i>наводить</i> приклади милосердя у власному житті; •

26	Християнські свята в культурі українського народу	Святий Миколай	<p><i>Знайомити</i> з традиційним святом, історією святого Миколая.</p> <p><i>Виховувати</i> співчуття, бажання допомагати, не потребуючи вдячності.</p> <p><i>Викликати</i> позитивні емоції від святкування</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> про потаємну добродієність Святого Миколая; • <i>розповідає</i> про особливості; святкування цього свята • <i>розуміє</i> що світ потребує добродієності; • <i>шанобливо ставиться</i> до християнських свят; • <i>приєднується</i> до добродієнних вчинків своєї родини
27		Різдво Христове (Розвага)	<p><i>Закріпити</i> знання дітей про Різдво Христове, відтворюючи дії на фланелеграфі.</p> <p><i>Закріпити</i> знання традицій українського народу: вітання колядками, розказування віршів.</p> <p><i>Викликати</i> в дітей позитивні емоції, виховувати чуйність, милосердя, бажання нести добро в світ, любов до Христа</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>переказує</i> біблійну історію про народження Ісуса Христа; • <i>називає</i> людей, які привітали новонародженого Ісуса; • <i>розповідає</i> про святкування Різдва у родині; • <i>пояснює</i>, чому люди радіють народженню Спасителя; • <i>долучається</i> до приготування різдвяних страв; • <i>бере участь у святкових вертепах</i>
28		Стрітєння	<p><i>Познайомити</i> із святом Стрітєння.</p> <p><i>Виховувати</i> чуйність, дружелюбність.</p> <p><i>Викликати</i> позитивні емоції від святкування</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>переповідає</i> про зустріч старця Сімеона та Немовляти Ісуса Христа в храмі; • <i>має</i> уявлення про значення Ісуса Христа у житті християнина; • <i>виявляє позитивні емоції від святкування</i>
29		Великдень – свято життя	<p><i>Вчити</i> дітей розуміти радість Воскресіння Христового.</p> <p><i>Виховувати</i> любов до Бога, до природи у весняній красі, до ближнього.</p> <p><i>Викликати</i> позитивні емоції від святкування</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розкриває</i> значення слова «Великдень» називає християнське вітання у великодній час; • <i>усвідомлює</i>, що Воскресіння Христа – перемога над смертю; • <i>долучається</i> до Великодніх святкувань

30	Віданість Батьківщині на прикладах національної духовної культури	Трійця	<p><i>Дати</i> уявлення про триєдність Бога: Бог-Отець, Бог-Син, Бог-Дух Святий.</p> <p><i>Розповісти</i> про традиції святкування Трійці</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> найголовніші християнські свята; • <i>пояснює</i> значення свята; • <i>розповідає</i> про традиції святкування Трійці; • <i>бере участь у святкуванні</i>
31		Україна – країна благословенна	<p><i>Пояснити</i> слово «благословенна», тобто країна, яку любить Господь.</p> <p><i>Розповісти</i> про благословення апостолом Андрієм слав'янських земель.</p> <p><i>Виховувати</i> гордість за рідну землю</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i> слово «благословенна»; • <i>переповідає</i> передання про благословення; • апостолом Андрієм Київських пагорбів; • <i>виявляє</i> почуття любові до України
32	Відданість Батьківщині у творах Т. Шевченка, Л. Українки, І. Франка	<p><i>Показати</i> в творах Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко відданість Батьківщині.</p> <p>На їх прикладі <i>виховувати</i> патріотизм та покращувати свою країну</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i>, чому Т. Шевченко, Л. Українка та І. Франко з любов'ю пишуть про Україну; • <i>демонструє</i> свою відданість Батьківщині через спів, малюнки, участь у святах 	
33		Служіння в ім'я Бога. Кирило та Мефодій	<p><i>Пояснити</i>, що служіння в ім'я Бога – добровільна і безкорисна праця.</p> <p><i>Розповісти</i> про місіонерське служіння Кирила та Мефодія на слав'янських землях, створення ними абетки</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що служіння в ім'я Бога – добровільна і безкорисна праця; • <i>переповідає</i> про служіння Кирила та Мефодія на слав'янських землях; • <i>вивчає</i> абетку для вміння читати та осягати інформацію
	Узагальнююче заняття року. Моя Батьківщина Духовний гімн України	<p><i>Перевірити</i> розуміння змісту слів-понять «громадянин», «громадянство», «Батьківщина».</p> <p><i>Узагальнити</i> знання про славні сторінки вітчизняної історії, про унікальність нашої Батьківщини.</p> <p><i>Виховувати</i> любов до історії та культури рідного краю та своєї Батьківщини</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i> значення слів «громадянин», «громадянство», «Батьківщина»; • <i>називає</i> імена славетних українців; • <i>передає</i> свої почуття до України через пісні, поезію одягання вишиванок; • <i>знає</i>, що духовний гімн України – це молитва до Бога за Батьківщину і народ 	

Заняття для молодшого дошкільного віку

до розділу «Світ - чудовий задум Творця»

ЗАНЯТТЯ 1.

ТЕМА: БІБЛІЯ – особлива книга

Мета: познайомити дітей з кольоровою та яскравою Дитячою Біблією; виховувати духовність, моральні почуття; вчити розрізняти поняття «багато» та «один».

Матеріал: дитяча Біблія, інші дитячі книги, ілюстрація «Ісус Христос з дітьми».

Словник: Біблія – особлива Книга, Бог, Боже Слово, Господь, Ісус Христос.

Приказка: «Книжка вчить як на світі жить».

Хід заняття

Вихователь. Діти, ви, напевно, любите розглядати яскраві книжечки. Подивіться, як багато у нас книжечок. Дуже багато.

Показує кілька яскраво ілюстрованих книжок.

–Серед цих книжок у мене є одна особлива книжка. Вона називається Дитяча Біблія. Давайте ми її розглянемо.

Діти розглядають ілюстрації.

–У цій книжці написано про Бога, Який все створив, та Його Сина – Ісуса Христа. Ось Він з дітьми на цьому малюнку. Ісус любить дітей. (Зачитує вірш.)

Все, що бачиш ти навколо –

Це Господь нам дарував,

Й Боже Слово – Біблію

Бог з небес нам дав.

–А хто з вас вже бачив таку книжку? Може вона є у когось вдома?

Діти розглядають ілюстрації.

Запитання:

Скільки книжок у нас є?

А скільки книжок я вам сьогодні дала подивитись?

–Як називається ця книжка?

–Про кого в ній написано?

–Як звати Сина Божого?

–А як ви гадаєте, чи знає Бог, як звать кожного з вас?

Рухлива гра «Як тебе звати?» (гра з м'ячем) – діти ловлять м'яч та називають своє ім'я.

Д/гра «Багато, один». Вихователь називає предмет, а діти визначають його кількість словами «багато», «один»
(Розробила В. Сучок)

ЗАНЯТТЯ 2

ТЕМА. Рослини – зелене вбрання Землі.

(Буття 1: 10-12)¹

¹ І назвав Бог суходіл: Земля, а місцезібрання води назвав: Море. І Бог побачив, що добре воно. І сказав Бог: Нехай земля вродить траву, ярину, щонасіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїмплід приносить,

Мета: звернути увагу дітей на те, що гармонія в природі вказує на мудрість Творця. Через красу природи виховувати вдячність до Того Хто її створив. Розвиток сенсорного сприйняття; закріплення навичок рахувати предмети.

Матеріал: Дитяча Біблія, ілюстрації чи фланелеграф, букет квітів, фрукти.

Словник: засіяти зернятка, суходіл, духмяні яблучка.

Хід заняття

Вихователь. Діти, якщо вам цікаво про що розповідається в книзі Біблії, то сідайте біля мене на килимку. В Біблії написано, що Бог створив світ за 7 днів – це стільки днів, скільки кілець на пірамідці. Ви ще не вмієте рахувати, тому ми один Божий день будемо позначати кільцем з пірамідки. Після кожного Божого дня ми будемо нанизувати по одному кільцю. Коли дізнаємося про те, як Бог створив світ, у нас будуть всі кільця на пірамідці. Подивіться на пірамідку з кільцями. Давайте пригадаємо, хто створив світ? Так Бог створив світ. В перший день Бог створив...(світло). На другий – повітря. На третій – воду та сушу. (Нанизує кільця одне за одним по ходу розповіді).

Це виглядає ось так (показує на фланелеграфі) – небо блакитне, суша жовта.

Подивився Бог и подумав, що настав час засіяти землю. І посіяв на суші квіти, насадив дерева і кущі. (Вихователь пропонує дітям, щоб вони самі виклали зображення на фланелеграфі).

Як стало гарно та весело! А потім на деревах з'явилися духмяні яблучка, смачні грушки, сливи.

– Отже, на третій день Господь створив сушу та рослини.

Квіти всюди пишні

В. Паронова

Квіти всюди пишні,

На деревах – вишні.

У ліску – травиця,

Ягоди, суниці.

У бабусі на городі

Гарно полуниці родять.

Дидактична гра «Угадай на смак» – вихователь пригощає фруктами, а діти відгадують назву фруктів.

– Який люблячий та добрий наш Господь. Дякуємо тобі, Боже, за все.

Рухлива гра «Зберемо врожай». Під музику діти збирають у кошики розсипані на підлозі муляжі плодів. Коли музика зупиняється, «врожай» порівнюють за кількістю методом співставлення та визначають переможця. Гра повторюється.

Коли врожай зібрано, його везуть на базар продавати. Ось послухайте вірш Алли Кириченко

Ми йдемо на базар

А. Кириченко

Ми йдемо на базар –
Покажіть – но ваш товар.

що в ньому насіння його на землі. І сталося так. І земля траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. І Бог побачив, що добре воно

Он – морковка і салат,
Ось – капусти цілий ряд.
Дві найбільші відберем,
До корзини покладемо.
Ось червоні помідори, -
На прилавках цілі гори,
Огірочки – їжачки,
Молоденькі бурячки.
Ми корзину докладемо
І варити борщ підемо.
Борщ наваристий, духмяний...
Хто іде обідать з нами?

Для середньої групи можна зробити театралізовану гру на основі вірша.

(Розробила В. Сучок)

ЗАНЯТТЯ 3

ТЕМА. Сонце, місяць, зорі – небесні світила
(Буття 1: 14-16)²

Мета: вчити дітей усвідомлювати значення природи в житті людей; уточнити знання дітей про природні явища; виховувати любов і дбайливе ставлення до довкілля; закріпити знання про сенсорні еталони (колір), навички рахування, малювання. Розвиток мислення, сенсорного сприйняття та дрібної моторики, закріплення навичок малювання.

Матеріал: Дитяча Біблія, фланелеграф, ілюстрації, заготовки для малювання.

Словник: сонце, місяць, зірки.

Хід заняття

На початку заняття повторюється попередній матеріал: світло, повітря, вода, суша, рослини.

Вихователь: Коли настав четвертий день, Бог наказав, щоб з'явилися два світила на небі: одно – вдень (сонце), інше – вночі (місяць, зорі).

Тепер ми можемо вдень виходити на прогулянку під сонячними промінчиками, а вночі нам світять місяць та зірки.

Показує все на фланелеграфі.

–А тепер, діти, домалюйте малюнки (Роздає заготовки)

Діти домальовують на заготовках сонце, зірки, місяць.

Запитання:

–Що Господь створив на четвертий день?

–Коли світить сонечко?

–А коли світить місяць і зорі?

² І сказав Бог: Нехай будуть світила на тверді небесній для відділення дня відночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. І нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити над землею. І сталося так. І вчинив Бог обидва світила великі, світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі.

– Що ми робимо вдень?

– А що ми робимо вночі?

Вихователь доручає одній дитині додати кільце до піраміди та назвати кольори вже нанизаних кілець.

Сонце

В. Паронова

В небі сонечко гуляє,

Нашу землю зігриває.

Тільки вийшло із – за хмарки –

Враз надворі стало жарко.

Рухлива гра «День, ніч». Вихователь піднімає білий квадратик: це – день, дітки «гуляють». На чорний квадратик – ніч дітки присідають, закривають очі і кладуть складені ладоньки під щічку.

(Розробила В. Сучок)

ЗАНЯТТЯ 4

ТЕМА. Риби – мешканці водоймищ. Пташки – мешканці неба
(Буття 1: 20-21)³, (Буття 1: 22)⁴

Мета: продовжувати знайомити дітей з Біблією. Познайомити з розділом Біблії про створення світу, саме створення риб та птахів. Вчити бачити красу навколишнього світу. Виховувати позитивне ставлення до створеної Богом природи. Розвиток у дітей мислення, сенсорики, дрібної моторики.

Матеріал: Дитяча Біблія, ілюстрації, фланелеграф, акваріум, ілюстрації із зображенням птахів (горобець, ластівка, соловейко), звукозапис голосів різних птахів.

Словник: улов, акваріум, соловейко, дзьобик, крильця, мошка.

Хід заняття

Вихователь. Діти, хто створив наш світ? (Бог.)

- А де про це написано? (У Біблії.)

- Хто пам'ятає, в який день Бог створив світло, повітря, суходіл та рослини, світила.

- Добре, діти, а чиєю домівкою є водичка? (Там живуть риби.)

Рибок створив Бог на п'ятий день. Великих, маленьких, яскравих - різних!

- А в яких водоймищах живуть риби? (У морі, океані, річці, озері, ставку)

– А де ще? (В акваріумі.)

³ І поблагословив їх Бог, кажучи: Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!

⁴ І сказав Бог: Нехай вода виройть дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю. І створив Бог риби великі, і всяку душу живу плазуючу, що її вода виройла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. І Бог побачив, що добре воно

- У нас також є акваріум, підійдіть до нього. Розглянемо рибок та погодуємо їх.

- А тепер пограємо в гру «Спіймай рибку».

Гра«Спіймай рибку».

Блакитне полотно – «озеро» розстеляють на килимі; рибки з магнітом «плавають» в озері. Діти вудками «ловлять» рибок та складають їх у цеберко.

- Порівняємо улов. У кого найбільше, той переможець.

Розглянути «улов». Що ми скажемо нашому Творцю? Дякуємо Тобі, Боже!

А ще послушайте кого Бог створив.

Вихователь вмикає запис голосів птахів.

Бесіда

–Хто так розмовляє? (птахи).

- Відгадайте, про кого йдеться:

Сіренький, маленький

На соняшник сів,

Надзьобався добре

І далі полетів (горобчик).

Швидко скрізь цей птах літає,

Безліч мошок поїдає,

За вікном гніздо будує,

Тільки в нас він не зимує (ластівка).

Маленький, сіренький,

По гаях літає,

Пісні співає (соловейко).

Вихователь.

- Діти, ми сьогодні поговоримо про птахів, яких теж створив Бог.

Діти розглядають ілюстрації із зображенням птахів.

–А яких ви ще пташок знаєте?(сорока, голуб)

Птахи такі гарні, співучі... Але вони ще й корисні! Вони знищують комах, гусінь. А дятел навіть лікує дерева. Його так і називають – лікар лісу.

Рухлива гра «Плаває, літає»

Вихователь по черзі називає то назву птаха, то назву риби, а діти зображають птахів - «літають» , риби – «плавають». Повторюється 4-5 разів.

–Діти, хто створив птахів, риб? Так, Бог. Наш Господь – премудрий Творець!

За все Йому дякуємо.Вихователь доручає одній дитині нанизати ще одне кільце на пірамідку. *(Розробила В. Сучок)*

ЗАНЯТТЯ 5

ТЕМА. Тваринки – брати наші менші.

(Буття 1: 25)⁵

Мета: продовжувати знайомити дітей з Біблією, виховувати в них дбайливе ставлення до природи, розвивати спостережливість, готувати дітей до самостійного життя.

⁵ *І вчинив Бог земну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все земне плазуюче за родом його. І бачив Бог, що добре воно*

Матеріал: набір іграшкових домашніх та диких тварин, ілюстрації, Дитяча Біблія, фланелеграф.

Словник: свійські та дикі тварини.

Хід заняття

Вихователь: Сьогодні ми будемо говорити про дуже відомих нам тварин. Відгадайте загадки:

Кінь
Г. Бойко

Я веселий, я красивий.
Як біжу, то в'ється грива,
Хвіст у мене довгий – довгий.
Хвіст у мене як шовковий!(кінь)
Сірий та не вовк,
Довговухий та не заєць,
З копитами та не кінь. (віслик)
Не дід, а з бородою,
Не бик, а з рогами,
Не корова, а бодається (коза)
Хто в гарячий день на лузі
Випасається в кожусі? (вівця)

Про цих та про багато інших тварин написано в Біблії. Бог створив тварин для людей. І це відбулося на шостий день сотворіння світу Богом.

Запитання:

- Яку користь приносить коза?
- Чим корисний кінь?
- Яку користь приносить віслик?
- А чим корисна вівця?

Так, ці тварини допомагають людям, а люди турбуються про них. Вони називаються свійські тварини.

А є ще тварини, які живуть в дикій природі і ховаються від людей. Це дикі тварини. Яких диких тварин ви знаєте? (лев, ведмідь, слон тощо).

Навіть, якщо вони не живуть поруч з людьми, люди мають берегти та захищати диких тварин, бо їх теж створив Господь.

Серед Божого творіння
Є маленький їжачок.
Мов ялинка, він одягся
У кожух із голочок.

Вихователь доручає одній дитині нанизати кільце на пірамідку та назвати їх кольори.

Дидактична гра «Хто де живе?»

Вихователь. А тепер, діти, розташуйте свійських та диких тварин за тим, де вони живуть. Діти працюють з фланелеграфом. Вони розташовуючи відповідно, навколо нього намальовані та іграшкові тварини: свійських тварин біля житла людини, а диких у лісі, полі.

(Розробила В. Сучок)

ЗАНЯТТЯ 6

ТЕМА. Божі творіння є прикладом для людей

Пр.30; 24-28⁶

Мета: звернути увагу дітей на те, що раціональність природи вказує на мудрість Творця. Через споглядання природи виховувати вдячність до Того, Хто її створив.

Розвиток мислення та вміння орієнтування у часі – повторення назв пір року та їх ознак.

Матеріал: малюнки з пінгвінами, Біблія, оповідання В. Сухомлинського «Акація і Бджола», «Бджілка».

Прислів'я: «Бджола мала, та й та працює».

Словник: заготовляють нектар, хутро.

Хід заняття

Попередньо повторюють пори року та їх ознаки.

Вихователь.

–Діти, скажіть, ви любите тварин?

–Яких тварин ви маєте у себе вдома?

–А чи можуть тварини нас, людей, чомусь навчити?

Біблія каже, що ми маємо навчатись у тварин мудрості, бо вони поводять себе завжди так, як їм наказав Господь. Ось послухайте віршик з Біблії (Пр. 30; 24-28)*

Зараз у нас зима, багато тварин сплять. А восени тварини готувалися до зими: утеплювали домівки, заготовляли їжу, міняли своє хутро на більш тепле, пухнасте.

Ось, послухайте історію про бджіл.

Оповідання В. Сухомлинського «Акація», «Бджілка»

Бджілка

В. Сухомлинський

Виручив Василько з біди бджілку. Бджілка хотіла напитися і впала в бочку з водою. «Тону – у! – дзижчить. – Тону!» Василько кинув на воду листочок. Вилізла на нього бджілка, обсушила крильця та й полетіла...

Покликала мама Василька вечеряти. Поставила на стіл молоко, мед, хліба нарізала.

Їсть Василько, а мама й каже:

–Це меду тобі назбирала бджілка, що ти її врятував.

–Одна бджілка – й стільки меду! – здивувався Василько.

–А вона всім – всім бджілкам розповіла, от вони й настаралися.

Добра звістка швидко по світу лине [Обговорити]

Акація і Бджола

В. Сухомлинський

⁶ Оці ось чотири малі на землі, та вони вельми мудрі: мурашки, не сильний народ, та поживу свою заготовлюють літом; борсуки, люд не сильний, та в скелі свій дім вони ставлять; немає царя в сарани, але вся вона в строї бойовім виходить; павук тільки лапками пнеться, та він і в палатах царських!

Вилетіла Бджола ранесенько з вулика й згадала: учора вона брала нектар на гречці. А гречка далеко в полі. А що як піде дощ? Полетиш до гречки по скляночку нектару – попадеш під зливу.

Подумала Бджола, подзижчала та й каже:

–Полечу спитаю в Акації. Вона знає. Перед дощем у неї багато нектару. А перед сухою погодою – нема.

От прилітає Бджола – повні кухлики. Отже, дощ буде.

Не можна летіти далеко. Та й чого летіти, коли Акація перед дощем пригощає солодким нектаром! Так, є чому повчитися людям у тварин та рослин.

(Розробила В. Сучок)

Заняття до розділу «Дитина-Боже творіння»

ЗАНЯТТЯ 7

ТЕМА. Вдячність за життя. Людина –творіння Боже.

Бт. 1: 26-27

Мета: продовжувати знайомити дітей з Біблією, з біблійним поглядом на створення людини. Допомогти дітям зрозуміти, що люди створені по образу Бога.

Матеріал: Дитяча Біблія, ілюстрації, фланелеграф, диск із записом дитячих псалмів.

Хід заняття

Вихователь: Діти, тепер ви знаєте, скільки чудес створив Бог.

І Бог вирішив, що створить людину за Своїм образом і подобою.

Розглядаються портрети людей, створені відомими художниками.

Чудо

Бруно Ферреро

–Ти віриш у чудо?

–Вірю.

–Справді? Ти бачив яке – не будь чудо?

–Звичайно.

–Яке?

–Тебе.

–Мене?

–Хіба я чудо?

–Так.

–???

–Ти дихаєш. Маєш ніжну теплу шкіру. В тобі б'ється серце. Ти бачиш, чуєш, бігаєш, їси, співаєш, смієшся, любиш, плачеш...

–Так? І це чудо?

Очки, носик, ротик, щічки

Бог чудові тобі дав,

Щоб ти щирі посмішки

Людям дарував.

–Ось чому ми всі такі гарні, бо створені за подобою Божою.

–Бог створив людей на шостий день створення світу.

–Бог вирішив, щоб люди жили в цьому чудовому світі, насолоджувалися його красою, дружили з Богом, спілкувалися з ним, дякували йому за турботу про них. Служили Йому своїм життям. І були володарями всіх тварин та рослин.

Сонечко на сході сходить,
Пташка десь співає.
Хай тобі в житті – дорозі
Слово Боже сяє.

Моїй донечці
С. Загорулько.
Моя люба донечко,
Мое миле сонечко,
Зайчєня пухнате,
Кошеня кирпате,
Щирий Бог із неба
Дарував нам тебе,
Наказав любити,
Пестити, ростити,
Смачно годувати,
І добра навчати.
А головніше всього –
Слухатися Бога.
Та за все дякувати!

Прослуховування запису дитячих християнських псалмів, поспівати самим
(Диск В. Петровського «Сонячний дощ», «Дорога добра») *(Розробила В. Сучок)*

ЗАНЯТТЯ 8

ТЕМА. ПІЗНАЙ СВОЄ ТІЛО

(Буття 1: 26, 27)⁷

Мета: допомогти дітям зрозуміти, що людина є творіння Боже. Ознайомити з будовою людського організму; допомогти досліджувати дитині власне тіло з допомогою спостережень й нескладних експериментів над своїми м'язами. Виховувати почуття вдячності Богові за дар життя. Розвивати пам'ять, мислення.

Матеріал: фланелеграф, ілюстрації, Дитяча Біблія, дзеркало, Буття 1: 26, 27.

Словник: образ, подоба, Адам, Єва.

Хід заняття

Вихователь.

Скажіть мені, любі діти,

Хто посіяв в лузі квіти?

Хто ластівку навчив гніздо будувати,

⁷ Б. 1:26 *І сказав Бог: Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над морською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі. І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх.*

Хто сказав лелекам у вирій відлітати?

Хто поскладав камінь у високі гори?

Хто налив води у широке море?

–Подивіться малята, який чудовий світ створив Бог (Вихователь показує ілюстрації або фланелеграф із сюжетом про створення світу). Але комусь потрібно було доглядати за рослинами, тваринами на землі. І вирішив Бог створити людину за Своїм образом і подобою. І назвав першого чоловіка Адам, а першу жінку – Єва. Бог створив людей на шостий Божий день творення світу. Бог і вас створив: Дмитрика, Оленку і Він вас любить.

Хороводна гра.

Де є Оленка,

Де є Дмитрик?

Тут вони є, тут вони є.

Бог наш створив їх,

Бог наш дуже любить їх.

Так, так, Амінь!

Вихователь. Бог створив кожного з нас. І кожна людина прекрасна, неповторна. Коли Бог створював нас, людей, дав нам руки:

–Для чого нам руки?

–Для чого Бог дав нам ніжки?

(Вихователь називає різні частини тіла, звертаючи увагу на добрі вчинки, які діти можуть робити, завдяки своєму тілу).

Рука

В. Паронова

Це рука. П'ять пальців має.

Ложечку вона тримає,

По голівці гладить брата,

Обіймає маму й тата.

Ноги

Ось дві ніжки невеличкі,

Взуті в гарні черевички.

Туп – туп-туп – вони тупочуть,

Бо гуляти дуже хочуть.

Голова

В мене кругла голова:

Ока два і вуха два,

Ніс один і рот маленький,

І волоссячко тоненьке.

Дидактична гра «Наше тіло»

Діти стають в коло. Вихователь називає різні частини тіла, а діти їх показують.

–Хто створив вас і любить вас?

Гра «Дзеркало»

Діти передають одне одному дзеркало і промовляють: «Подивись, Бог створив тебе»

– Бог любить людей, Він створив нас, щоб ми жили, любили один одного, пізнавали і турбувалися про цей чудовий світ та дякували Богові за Його любов.

Пісня – гра(рухи пропонує вихователь):

Г. Добош

Плескай ручками для Бога

Плескай ручками.

Тупай ніжками для Бога

Тупай ніжками.

Дивись очками на Бога

Дивись очками.

Слухай вушками про Бога

Слухай вушками.

Співай пісеньку про Бога

Співай пісеньку.

Подякуй за усе Бога

Бога подякуй.

(Розробила Л. Мамалиженко)

ЗАНЯТТЯ 9

ТЕМА. ПРО ЗДОРОВ'Я ТРЕБА ДБАТИ

1 Кор. 6:19

Мета: Пояснити дітям, що Бог створив тіло людини таким, що воно потребує на здоровий спосіб життя, фізичні вправи і відпочинок, здорове харчування та загартування. Формувати бажання та вміння доглядати за своїм тілом.

Матеріал: картини з зображенням диких тварин.

Словник: м'язи, фізичні рухи.

Хід заняття

Вихователь: Дітки, скажіть мені, будь ласка, чим більше за все ви любите займатися? (Відповіді дітей: бігати стрибати, гратися, їсти цукерки, дивитись телевизор,).

Ви повинні знати, що не все те, що ви назвали – корисне для нашого здоров'я. А що корисне для вашого здоров'я ми дізнаємось від природи, для цього спочатку давайте згадаємо диких тварин. (Діти розглядають малюнки із зображенням тварин, та називають їх).

Як вони живляться? Хто їх годує?

Як вони поведуться в своєму оточенні?

Ось, наприклад, лев. Його вважають царем звірів – він любить дивитись телевизор? А тигр любить грати в комп'ютер? Ведмідь, напевно, сидить увесь день та грає у настільні ігри. Вовк дуже любить солодощі.

(Відповіді дітей. Запитання до дітей, як ці та інші тварини добувають собі їжу).

Тварини самі про себе дбають. Вони майже весь час займаються спортом:

Щоб попити води – їм треба довго йти до річки або озера.

Щоб поїсти – треба добути собі їжу. Наприклад, жираф, слон, мавпа – вони зривають собі їжу з дерев. А білочка цілими днями стрибає по деревах, щоб зірвати горішки і скласти у дуплі, або повішати сушити грибочки собі на зиму. Ведмідь або муров'їд риють лапою землю, щоб знайти якусь личинку, або корінець. Тому звірі такі спритні, швидкі. В народі кажуть «Вовка ноги годують»

Якщо тварини будуть займатися чимось не корисним для себе, як ми, люди, то вони помруть з голоду.

Людина – це найрозумніша істота на землі. Але, чим більше люди проводять своє життя у сидячому стані, тим більше вони хворіють, бо їх м'язи починають слабнути.

Давайте ми з вами проведемо таке дослідження:

Покладіть руку на серденько та відчуйте, як воно б'ється. Тук-Тук.

Станьте на ніжки, нахиліться уперед (5 р.)

Пострибали (10 р.)

І знову поклали руку на ваше серденько й відчули, як воно швидко б'ється зараз.

Ви помітили різницю, після того як виконали фізичні вправи?

Ваше серденько почало швидше працювати. Ваші м'язи поки що слабкі, але для того, щоб були міцними – треба виконувати як можна більше фізичних вправ.

Ось зараз ми з вами зробимо фізхвилинку, щоб наші м'язи були сильними, а ми спритними.

Фізхвилинка

Дружно всі ми піднялись, (встати)

Вліво, вправо подивись (нахилити голову ліворуч, праворуч)

Потім хутко повернись (руки на пояс, зробити поворот)

Всім навколо посміхнись,

Поплескали в долоні (плещемо в долоні)

І побігали як поні. (біг на місці)

Хай лунає всюди сміх,

Ми малята краще всіх (останні слова промовляють всі разом)

Руки – це не тільки фізичні вправи, але й праця, допомога дорослим. Якщо ви будете допомагати дорослим, то ваші м'язи будуть також трудитись, тобто бути сильнішими.

Питання до дітей:

Як ви можете допомагати дорослим своєю маленькою силою?

А чим можна зайнятися на прогулянці, щоб м'язи були сильніші?

А зараз послухайте вірш в якому розповідається, що потрібно робити, щоб бути здоровим.

Читання вірша «Здоровим будь» автор Грицько Бойко

Вийшла курочка на грядку,

Кличе діток на зарядку:

Куд-куди? На доріжку

Починаємо пробіжку!

З фізкультурою ми дружим,

Різні вправи любим дуже.

Раз, два, три, чотири!-
Чути з нашої квартири.
Глянь без мила і водиці
умиваються дві киці.
Язичком вмиваються,
Лапками втираються.
Я до крана сам дістану,
Умиваюсь біля крана.
Милю милом щоки, шию
І водою добре мию.
Кроленята – глянуть любо:
Об морквини чистять зуби,
І тому в них зубки цілі –
Гострі-гострі, білі-білі.
В мене щіточка зубна,
Подивіться: ось вона!
Зверху вниз і навпаки
Чищу зубки залюбки.
Носить півник – співунець
На голівці гребінець.
Гребінцем тим - знає кожний -
Причесатися не можна.
А у мене, а у мене
Є гребіночка зелена.
Я нікого не прошу –
Сам голівку причешу!
Поросяткам у корито
Їжі свіжої наливо.
Нечепури лізуть прямо
У корито із ногами.
Коли я сідаю їсти,
На столі у мене чисто.
Скатертину не заллю,
Бо порядок я люблю.
Отже для того, щоб бути сильним та здоровим потрібно про здоров'я дбати, а як дбати:

слідкувати за чистотою тіла,
робити зарядку та займатися спортом,
споживати здорову їжу
та Богу дякувати, за те що наставляє.

(розробила В.Скрипник)

ЗАНЯТТЯ 10
ТЕМА. БАТЬКІВСЬКА ТУРБОТА ПРО ДІТЕЙ
(Лк. 8:40)⁸

⁸ Л. 8:40 А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його

Мета: вчити розуміти значення родини; виховувати пошану та любов до батьків. Розвиток мислення, пам'яті, уваги.

Матеріал: Біблія оповідання О.Грачова «Вчимося любові», вірш «Наша сім'я», вірш К. Перелісної «Гарне слово».

Словник: сім'я, родина, родичі, піклуватися, турбуватися,

Хід заняття

Вихователь пропонує дітям послухати вірш «Наша сім'я».

В мене є: дідусь, бабуся,

І сестричка – звать Настуся,

Тато, мама, котик, я –

Отака у нас сім'я.

–А у вас в родині хто є? Діти називають родичів.

–Діти, а що таке родина? Родина – це родичі, які піклуються одне за одного, хвилюються, допомагають.

–Особливо батьки люблять своїх діточок. Бог повелів усім людям мати діточок, піклуватися про них і виховувати їх в любові та слухняності до Бога. Коли діти маленькі, батьки турбуються про них, вони їх годують, одягають, навчають, лікують.

–Є така приказка: «Дитина плаче, а матері боляче». Чому так кажуть? Бо мати відчуває біль своєї дитини як свою.

Читає вірш К. Перелісної «Гарне слово»

Мама! Мама – гарне слово!

Тільки скажеш – все готове!

–Мамо, кашки – кашка є.

–Мамо, чаю – вже наллє!

–Мамо, спати! – вже роздітий,

І у ліжку, і укритий.

–Мамо, ніжку зав'яжи!

–Мамо, казку розкажи!

Мама! Мама! – гарне слово,

Тільки скажеш – все готове!

У батьків ми вчимося, як потрібно піклуватися про інших людей.

Читає оповідання «Вчимося Любові» (за О. Грачовим)

«Маленька Наталочка прибігла до татка задоволена, що може розповісти йому дуже важливу новину:

«А Андрійкова рукавичка на землі валяється, і він її не підняв». Разом пішли по коридору. Під вішалкою і справді лежала шерстяна рукавичка, яка була злегка вологою: напевно Андрійко по дорозі зі школи грав з однокласниками у сніжки.

Друга рукавичка стирчала з кишені куртки, комір якої ще покривали краплі розталого снігу. «Ой, ой, ой!» – сказав тато. – У твого братика мокрі рукавички. Як же він завтра до школи піде? Давай за ним доглянемо. Нічого йому не скажемо, покладемо рукавичку на батарею. Андрійко завтра прокинеться, а рукавичка суха.» – «Як же він зрадіє», – заплескала в долоні Наталочка. Здавалося, сімейна дрібничка, а скільки теплоти, уваги й любові вкладено в неї».

Запитання до дітей:

–Що сталося з рукавичкою Андрійка?

–Що зробив татусь?

–Чому він так зробив?

–Як Наталочка засвоїла заповідь про любов до ближнього?

Вихователь пропонує дітям згадати оповідання В Сухомлинського «Мурашина хатка».

У мурашнику багато малят. Ось мурашка біжить, поспішає додому. Несе крихітку солодкого кавуна. Входить до своєї хатки. У ліжечку лежить мале. Мурашка їсть солодкий кавун. Потім випускає з рота солодкий сік і дає малому. Воно їсть, смакує. Сік дуже добрий. Наївшись, мале спить. А мурашка біжить до лісу. Треба заготувати побільше харчів на зиму.

–Як піклуються мурахи про своїх малюків?

–Як птахи годують своїх пташенят?

Дітки, давайте вивчимо вірш – лічилочку «Наша сім'я»

Рухлива гра «Знайди маму» для закріплення назв дитинчат-звірят.

Шапочки: коза – козенятко;

корівка – телятко;

кішка – кошенятко та інші

Обираються мами, одягають шапочки. «Діти» за сигналом вихователя знаходять свою маму. Гра повторюється декілька разів. *(Розробила*

В. Сучок)

ЗАНЯТТЯ 11

ТЕМА. МИ ВСІ ВАЖЛИВІ ТА ПОТРІБНІ

(Пр. 14:16)

Мета: вчити бутислухняними ввічливими, доброзичливо ставитись один до одного, пояснити, що кожна людина є важливою і значимою для Бога; формуємо поважливе ставлення до будь-якої людської особи та живої істоти.

Матеріал: ілюстрації, дитяча Біблія, оповідання В. Сухомлинського „Хай будуть і соловей і жук”, картки з малюнками тварин, комах, птахів тощо.

Словник: гордість, мудрість.

Хід заняття

Читання оповідання.

Послухайте оповідання В. Сухомлинського „Хай будуть і соловей і жук”.

Вихователь читає оповідання з показом ілюстрацій чи інсценівка.

У садку співав Соловей. Його пісня була дуже гарна. Він знав, що його пісню люблять люди. Того й дивився з погордою на квітучий сад, на синє небо й на маленьку дівчинку, що сиділа в саду й слухала його пісню.

А коло Соловейка літав великий рогатий Жук. Він літав і гудів.

Соловей припинив свою пісню та й каже:

— Перестань гудіти. Ти не даєш мені співати. Твоє гудіння нікому не потрібне. Та й краще, аби тебе, Жуче, зовсім не було.

Жук гідно відповів:

— Ні, Солов'ю, без мене, Жука, неможливий світ, як і без тебе, Солов'я.

— Ну й мудрець! — всміхнувся Соловей.— Виходить, що й ти потрібен людям? Ось запитаємо дівчинку, вона скаже, хто потрібен людям, а хто ні.

Полетіли Соловей і Жук до дівчинки та й питають:

— Скажи, дівчинко, кого треба залишити в світі — Солов'я чи Жука?

— Хай собі будуть і Соловей, і Жук,— відповіла дівчинка. Тоді подумала й додала: — Як же можна без Жука?

Питання до дітей.

- Чим гордився Соловейко?

- Що він сказав Жукові?

- Що відповів Жук?

- Як вирішила вчинити Дівчинка?

Рухлива гра “ Хто де живе”.

Правила гри: вихователь показує малюнок із зображенням тварини, діти роблять вправи:

1. На дереві - стають на носочки, руки догори
2. На землі (в норі) – присідають, руки вперед
3. В воді - стоячи, руки в сторони.

Гра „Ми всі потрібні”.

Роздати дітям картки з малюнками пташок, тварин, комах, дерев, моря, сонця, квітів, риб, дощика тощо. На один сигнал вихователя всі кружляють, на другий – всі зупиняються. Діти по черзі розповідають, чому вони важливі та потрібні.

Проблемні ситуації:

Вихователь говорить дітям: «Уявіть, що відбудеться, якщо раптом:

„На планеті зникли тварини – що станеться?”

„На планеті зникли всі рослини - що станеться?”

„На планеті зникли люди – що станеться?”

Висновок.

В Біблії є такі слова: „Все створив Ти мудро” (Пр. 14:16). Бог створив світ і людей мудро, щоб усе на землі було: і сонце, і земля, і вода, і рослини, і тварини. Нічого не має зайвого, ми всі потрібні одне одному. Бог створив так, що дорослі виховували маленьких діточок, а дітки були слухняними. Коли діти виростають, то допомагають старшим та доглядають за меншими. Всі для Бога важливі та потрібні. Він всіх любить.

(Розробила В.Скрипник)

Заняття до розділу «Любов найвища заповідь Христа»

ЗАНЯТТЯ 12

ТЕМА. ЛЮБОВ ІСУСА ДО ДІТЕЙ

(Мт 18:1-5⁹)

Мета: пояснити дітям, що Бог любить усіх людей, особливо дітей. Виховувати в дітей любов до Ісуса Христа.

Матеріал: фланелеграф, ілюстрації, Дитяча Біблія

Словник: Любов, Ісус Христос

Хід заняття

Вихователь. Діти, хто такий Ісус Христос?

Ви пам'ятаєте, що коли Він був на Землі, то був дуже зайнятий. В Нього було багато справ та обмаль часу. Але незважаючи на це, Він знаходив час, щоб побути з дітьми, бо дуже їх любив.

(Вихователь розповідає або читає із Святого Письма Євангеліє від Матвія 18: 1-5 з викладанням на фланелеграфі або показом ілюстрацій)

Виконання пісеньки з рухами «Стук-стук-стук»

Стук, стук, стук, хтось стукає до мене,

Стук, стук, стук, хтось хоче увійти.

Це Ісус, що хоче місця в серці.

О, Ісусе, до мене ти прийди.

Стук, стук, стук, хтось стукає до мене,

Стук, стук, стук, хтось хоче увійти.

Це є зло, що хоче місця в серці.

Ні, ні, ні – ти не можеш увійти.

Бог показує вам свою любов кожної хвилини. Бог дав вам батьків, вони люблять вас, опікуються вами. Подивіться, який чудовий світ Він нам подарував.

–Скажіть, як ви відчуваєте любов Бога до себе?

–Які дари Він вам подарував? (Міркування дітей)

Бог подарував вам добре сердечко, і хоче щоб ви любили Його так, як і Він вас любить.

Гра «Серце»

Діти стоять в колі, передають одне одному іграшкове серце і промовляють: «Бог любить тебе»

Виконання дитячих псалмів за вибором вихователя.

(Розробила Л.Мамалиженко)

ЗАНЯТТЯ 13

ТЕМА. ВИЯВ ЛЮБОВІ ДО БАТЬКІВ

Мета: виховувати почуття поваги та любові до членів своєї родини, розповісти про прояви любові через турботливість та пошанування батьків; вчити дякувати.

⁹ Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питаючи: Хто найбільший у Царстві Небеснім? Він же дитину покликав, і поставив її серед них, та й сказав: По правді кажу вам: коли не навернетесь, і не станете, як ті діти, не ввійдете в Царство Небесне! Отже, хто впокориться, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім. І хто прийме таку дитину одну в Моє Ім'я, той приймає Мене

Матеріал: фланелеграф, демонстраційні малюнки, чоловіка, жінки, дитини, бабусі, дідуся. Сімейні фотографії вихованців на яких зображена сім'я або родина, заготовка «Сердечко».

Словник: Дякую, пробачте, будь-ласка, широко, щирість, родина, батьки, фотовиставка.

Хід заняття

Вихователь звертається до дітей, читаючи віршик:

Хто вас дітки широко любить,
обіймає та голубить?
Хто вас добре розуміє,
все на світі знає, вміє?
Хто турбується про вас,
В Бога просить кожен час,
Щоб здорові ви були,
В радості, в мирі жили?
Хто найрідніший за всіх на світі?
Про них піклуються і діти.
Ну звичайно, ви добре знаєте,
Їх батьками називаєте:
Так це Мама, Тато!!!
Дяку широко їм давайте,
Все життя про них ви дбайте!

Скрипник В.В.

Бесіда з дітьми: Діти, а як ви виявляєте свою любов до мами і тата? (Відповідь дітей)

Чи слухаєте їх, адже один з проявів любові це і вміння слухати та чути один одного!

Чи допомагаєте своїм батькам, якщо так, то що саме ви робите? (Відповідь дітей)

Так і це є проявом любові та турботи до батьків!

Батьки та дорослі люди, вони вам допомагають, а ви не забувайте їм дякувати, якщо вам потрібна допомога, то потрібно казати: «допоможіть будь-ласка», якщо щось зробили таке, що засмутить когось, то потрібно вибачитись, тобто сказати «пробачте, будь-ласка».

Гра з м'ячем «Ввічливі слова». Діти стають кружок, а вихователь в центрі та промовляє слова: Ввічливі слова ми знаємо їх ми промовляємо:

При потребі допомоги (вихователь кидає м'яч вихованцю, вихованець ловить м'яч та відповідає) – Допоможіть будь-ласка.

Після отриманої допомоги – Дякую.

При потребі вибачитись – Пробачте будь-ласка. Або вибачте будь-ласка.

При потребі подяки – Дякую!

Фотовиставка. Давайте з вами розглянемо нашу фотовиставку і кожен знайде фотографію своєї родини та розповість, хто на ній зображений. Діти знаходять фотографії своєї сім'ї та розповідають хто там зображений, називаючи імена мами, тата, братиків, сестричок і чи любить вони їх та за що?

Вихователь: Молодці діти, я бачу, що ви всі говорили про своїх рідних з любов'ю, з ніжністю. І я впевнена, що батьки вас також дуже люблять.

Ось я вам пропоную для батьків зробити маленькі «сердечка любові» та подарувати їх батькам.

Виготовлення поробки «Сердечка любові».

Кожна дитина отримує заготовку «Сердечко», та розфарбовує її в кольори любові: червоний або в інші веселі кольори.

Д/гра «Назви одним словом»

Мама і тато це..... (батьки)

Мама, тато і дитина це уже (сім'я)

Для дитини тато мами й тата це..... (дідусі)

Для дитини мама тата й мами це..... (бабусі)

Поглиблення уявлення про родину(вихователь за допомогою демонстративного матеріалу на фланеліграфі викладає велику родину з поясненням)

А чи знаєте ви як сім'ю можна розширити, зробити великою родиною?

Так, потрібно додати близьких родичів.

До близьких родичів відносяться:

рідна тітка - це мамина чи татова рідна сестра;

рідний дядько – це мамин чи тата рідний брат;

двоюрідні брати та сестри це діти рідної тітки та дядька;

дідусів, бабусь добавили.

Ось яка велика родина.

Домашнє завдання: розпитати у батьків про родину і дізнатися з кого вона складається.

(Розробила В.В.Скрипник)

ЗАНЯТТЯ 14

ВЧИМОСЯ ЛЮБОВІ НА ПРИКЛАДАХ ІСУСА ХРИСТА

Мета. закріпити знання, що Бог любить всіх людей. Розвивати прояви любові у повсякденному житті та безкорисливо дарувати любов рідним та близьким людям.

Матеріал: ілюстрації картин з життя Ісуса.

Словник: нужденні, виражає, прощення.

Хід заняття

Вихователь: Діти, ми з вами вже знаємо, що Бог любить всіх людей і ця любов проявляється у тому, що Бог дав вам батьків, які люблять вас, опікуються вами.

Подивіться навкруги, який чудовий світ Він нам подарував.

У вірші «За словом Господа» Степана Загорулько це описується так:

За словом Господа ураз

Засяяли у небі зорі,

Земля вся квітами взялась,

І хвилями заграло море.

Бог світ для тебе змайстрував,

Живий чудовий і мінливий,

Життя тобі подарував,

Дав розум, очі, дух чутливий.

Дитино серцем відчувай
Навколо себе Боже чудо.
Під захистом Його зростай,
А Він тобі хай Батьком буде.

Любов Його сина, Ісуса Христа, до людей виявлялась у допомозі нужденним. Він прощав людям докори та образи, і незважаючи на це турбувався про них. (Показати ілюстрації з життя Ісуса Христа)

Бесіда з дітьми: Як ви відчуваєте, що люблять вас люблять мама, тато, бабуся, дідусь...? Як вони це показують? Як розмовляють з вами скільки проводять часу? Якими пестливими словами вони вас називають? У чому полягає турбота про вас?

Діточки, я хочу запитати вас сьогодні за що ви любите своїх батьків і як ви покажете свою любов до них.

(Вихователь слухає відповіді дітей та допомагає їм додатковими запитаннями).

Гра «Ми тебе любимо»

Вихователь пропонує дітям стати в коло.

Я зараз по черзі викликатиму дітей у середину кола, і ми будемо лагідно називати її ім'я, промовляючи: «Ми тебе любимо».

Наприклад:

Миколко, іди в коло. Яким лагідним ім'ям ще можна його назвати?

Давайте всі до нього лагідно торкатися, промовляючи: «Миколайчику, ми тебе любимо».

Слідкувати, щоб доторкнулися до всіх дітей.

(Розробила В.Скрипник)

ЗАНЯТТЯ 15

ТЕМА. СІСМО ЗЕРНЯТКА ЛЮБОВІ

Мета: налаштувати дітей на добре ставлення одне до одного, викликати бажання дружити, любити ближніх, бути ввічливими, чуйними, добрими. Розвиток мислення, уваги та рухової активності.

Матеріал: стаканчики із землею, насіння, поливалка із водою.

Словник: ближній, насіння, піклуватися.

Хід заняття

Діти, сьогодні прийшов новий день. Бог вітає нас гарним сонячним ранком. Одна із заповідей Божих звучить так: «Любіть один одного». Повторіть, будь ласка.

Мені хочеться побажати, щоб ви дружили, не сварилися, не ображалися один на одного.

Візьміться, будь ласка, за руки. Яке у нас вийшло гарне коло! Коло друзів. І ми у своїх долоньках відчуваємо долоньки своїх друзів.

А зараз послухайте віршик – звернення до самого найкращого нашого друга, якого ми любимо, до Бога.

Сонечко з ранку проміння роздає,
Дякую, Господи, що Ти в мене є!
Відкриває Молитва сердечко моє,

Тішитесь Господь, що ми в Нього є.

–Діти ви хочете разом гратися, дружити? А для того, щоб бути друзями потрібно говорити один одному тільки приємні, гарні, ввічливі слова. – Які ви знаєте гарні слова? (дякую, доброго ранку, доброго дня, тощо.)

–Від хороших слів стало всім радісно. А від поганих – люди інколи плачуть. Є таке прислів'я: «Добре слово краще за цукор і мед».

–Діти, уявіть собі, що слово стало зернятком (показує зерня у горнятку) Ми говоримо дуже, дуже багато. Дуже важливо, щоб наші слова були гарні, розумні, добрі. Люди кажуть «Що посієш, те й пожнеш».

–Давайте зараз пограємо в гру «Зернятко», будемо сіяти зернятко любові.

Промовляють діти:

Сієм зернятко, сієм зернятко –

Зернятко любові в мені (2 рази). (Показують на себе).

В морі хвилі, в морі хвилі –

Як в мені любов (2 рази). (Показують на себе).

Сходить зернятко. Сходить зернятко –

Зернятко любові в мені (2 рази). (Показують на себе).

–Діти, зараз у нас весна. А навесні люди сіють різне насіння на полі. Давайте, ми теж з вами посіємо наші зернятка. У нас насіння чорнобривців.

Коли вони підростуть, ми висадимо їх на клумбах у садочку.

–Підійдіть до столу, я вам у долоньку покладу насіння. А тепер посійте це насіння у землю та полийте водичкою. Стаканчики ми розмістимо у куточку природи і будемо доглядати за ними.

–Чи радісно вам від того що ви посадили квіти? Так.

Сьогодні малята сіють зернята.

Уперше в житті вони садять квіти.

Від цього і радість у них на лиці,

І сонце вітає малих «Молодці!»

–Це насіння проросте, коли ми будемо про нього піклуватися, доглядати та поливати.

А щоб у нашому серці «проростали» добрі справи, будемо любити один одного, та говорити тільки добрі слова. *(Розробила Т. Яременко)*

Заняття до розділу «Моральні закони Святого письма»

ЗАНЯТТЯ 16

ТЕМА. ПОШАНУВАННЯ БАТЬКІВ – БОЖА УСТАНОВА

Еф. 6: 2, 3 ¹⁰

Мета: ознайомити дітей із Заповідями Бога; виховувати поважливе ставлення до батьків.

Матеріал: Біблія вірш Е. Скачкова «Заповідь», вірш К. Перелісної «Любій матусі», оповідання А. Косар «Найпотрібніша бабуся», сердечко із штучного хутра.

¹⁰ *Шануй свого батька та матір це перша заповідь з обітницею, щоб добре велося тобі, і щоб ти був на землі довголітній!*

Словник: шанувати, піклуються.

Хід заняття

Вихователь читає дітям вислів з Біблії: «Шануй свого батька та матір..., щоб добре жилося тобі, і щоб ти був на землі довголітній!»

–Що таке шанувати людину? Слухатися її, не ображати, поважати, допомагати.

–Добре. Діти, чому треба слухатися батьків?

Батьків треба слухатися тому, що так велів робити Господь.

Вихователь читає вірш Е. Скачкова «Заповідь»

Слухай маму, слухай тата –

Житимеш років багато.

Обіцяв благословити

Бог усіх слухняних діток.

Це є заповідь Творця –

Бога нашого Отця!

- Діти, чому ми так любимо і шануємо батьків? Тому, що нема у світі найрідніших людей, як батьки. Вони піклуються за вас, вони вам допомагають, не сплять, коли ви хворієте, все найкраще віддають дітям. Вони цілують вас на ніч, купують іграшки, ласощі, граються з вами.

Дидактична гра «Скажи приємне слово...» – вихователь пропонує дітям передавати по колу сердечко із штучного хутра (попереднє обговорення «велике, м'якеньке, тепле») з приємними словами про батьків: «мама добра», «тато ласкавий» «тато грається зі мною у футбол» тощо.

Вихователь читає вірш К. Перелісної «Любій матусі».

Гарна ти, матусю,

Люба дуже, мила!

Ти мені ще змалку

Звичаю навчила.

І що дня навчаєш,

Як любить родину,

Мову нашу гарну,

Рідну Україну.

Буду українка,

Як і ти, матусю,

І за ту науку

Я тобі вклонюся.

Фізкультхвилинка. Діти встають у коло, беруться за руки.

Мама – сонечко в сім'ї, (йдуть по колу)

Ми – промінчики її. (зупиняються, піднімають руки вгору)

Якщо сонечко в оселі, (відпускають руки)

То промінчики веселі (стрибають, граються, сміються)

І ще, діти, не можна забувати про батьків наших батьків, тобто про дідуся і бабусю.

Вони теж люблять вас, онуків, і чекають від вас ласки та уваги.

Читання оповідання «Найпотрібніша бабуся» (за А. Косар)

Четверо хлопчиків сиділи на лаві під березою і сперечались, чия бабуся найпотрібніша.

–Моя бабуся дуже потрібна, – сказав перший хлопчик. – Вона кухарка в нашому дитсадочку і пече дуже смачні пиріжки. Її всі діти люблять.

–Ні, моя потрібніша, – заперечив другий хлопчик. Вона – лікарка. Її возять на машині «швидкої допомоги». Бабуся всіх хворих лікує.

–А моя, – сказав третій хлопчик, – працює у філармонії. Вона грає на скрипці. Її концерти транслюють на радіо.

Четвертий слухав, слухав цю суперечку та й каже:

–А моя бабуся мене з братиком доглядає. В неї теж багато роботи. І для нас вона найпотрібніша.

Отже, пам'ятаєте, чому нас навчає Бог? Шанувати і любити батьків.

(Розробила В. Сучок)

ЗАНЯТТЯ 17

ТЕМА. Не обманювати і не брати чуже – Боже повеління

Мета: ознайомити дітей із Заповідями Бога. Виховувати подільчивість, чесність, моральність, вдячність. Розвиток уваги, пам'яті, мислення, дрібної моторики.

Матеріал: казка «Два скупих ведмедика» або «Два півника» О. Орача. Два іграшкових півника (пальчиковий театр), прислів'я «Своє віддай, а чуже не чіпай!».

Словник: двір, горох, поділити.

Хід заняття

Вихователь. Діти, до нас на гостини прийшли два півники. (Діти вітаються з півниками).

Вони хочуть розповісти нам свою дуже повчальну історію. Отже слухайте.

«Два півники»

(О. Орач)

Півник з півником дружили,

У однім дворі жили,

З однієї миски їли,

З одного коритця пили...

Там, де соняхи цвіли,

Чи малий стручок гороху

Несподівано знайшли.

–Нум, поділимо горох

–Так, щоб порівну, на двох!

–Мені – горошина,

–Тобі – горошина,

–Мені – горошина,

–Тобі – горошина.

–Тобі – на,

–Мені – на.

–Тобі – одна,

–Мені – одна...

Ділили по правді.

Та що за причина?
Лишається зайва одна горошина.
Ніяк не поділять її між собою.
І діло доходить до лютого бою.
Націлено шпори.
Іще тільки мить –
І кинуться в бійку, і пух полетить.
Аж тут нагодився мудрець – горобець
– Стривайте, – гукає, –
Ось сварці кінець:
Ви цю горошину одну
Посадіть,
А вродить горох –
Урожай поділіть.
Послухались півники мудреця,
Тепер їхній дружбі не буде кінця:
Щоліта вони висівають горох
І знають, як треба ділити на двох.
Діти, чи сподобалася казочка?
Запитання (задають дітям півники):
–Що ми знайшли в огороді?
–Як ми ділили горох?
–Чому ми з другом посварилися?
–Що порадив нам горобець?
–Чому тепер нашій дружбі не буде кінця?
–А ви вмієте ділитися?

В Біблії написано, що не можна бути жадібними чи брати чуже. Це дуже погано і Бог не любить, коли так роблять.

Обговорюють прислів'я: «Своє віддай, а чуже не чіпай».

Домашнє завдання. Намалювати, як два півники горох ділили. Зробити виставку малюнків наступного разу. *(Розробила В. Сучок)*

ЗАНЯТТЯ 18

ТЕМА. ВИНАГОРОДА ЗА ПРАЦЮ

(Пр. 6: 6-8)¹¹

Мета: вчити дітей поважати та цінити працю. Виховувати бажання трудитись старанно та чесно, виховувати повагу до людей праці.

Матеріал: дитяча Біблія.

Словник: дитинчатко, гостинець, прудконоге, скибочка хліба.

Хід заняття

Вихователь. Вранці наші батьки пішли на роботу. А чи знаєте ви, де працюють ваші батьки? (відповіді дітей).

¹¹ *Йди до мурашки, ліноху, поглянь на дороги її й помудрій: нема в неї володаря, ані урядника, ані правителя; вона заготовлює літом свій хліб, збирає в жнива свою їжу*

А хто працює у нас в дитячому садку? Вихователі, няні, кухарі тощо.

Це все дорослі люди. А діти працюють? Ні, але вони можуть трудитися вдома чи в групі, допомагати дорослим .

Хто там стукає до нас у двері? У нас сьогодні гість. Це моя знайома дівчинка Марійка. Вона живе в селі. Скажи, Марійко, а ти допомагаєш дорослим?

–Так. У нас велике подвір'я, і ми з братиком завжди допомагаємо батькам.

Наприклад, влітку ми пасемо малих козеняток. Це так весело – допомагати дорослим!

Вихователь пропонує дітям послухати віршик «Козенятко»:

У кози – дерези –

Дитинчатко,

Народилося мале

Козенятко,

Козенятко швидке,

Прудконоге

І не має бороди

Ані рогів.

Кожний ранок мене зустрічає

Бо для нього гостинця

Я маю.

Вріжу скибочку хліба

М'якеньку.

Пригощу козенятко

Маленьке.

Марійка. Коли виростуть наші козенята, вони будуть дорослими кізочками і дадуть смачне корисне молочко. Оце – нагорода за нашу працю, бо ми з братом дуже любимо таке молоко.

–Марійко, а коли ми з дітками посадили цибульку у куточку природи, потім будемо її споживати і пригощати інших – це буде наша винагорода за труд?

–Так, звісно. Батьки кажуть, що тому, хто трудиться, завжди винагорода буде. А ледарі нічого не отримають.

–Правильно кажуть твої батьки, Марійко! Послухайте вірша, який називається «Стук».

Стук

(за Т. Жембровською)

Якщо в двері раптом стука

Лінь, образа, гнів чи страх –

Ворог їх приніс підступний,

Прилетів, мов хижий птах.

Не пускай їх, сину,

У свою хатину.

Якщо стукають у двері

Милість, правда та любов,

Це, немов той птах небесний,

Сам Господь в твій дім прийшов.

Тож поквапся, сину,

Відчиняй хатину!

–Кого потрібно пускати до хатини?

–А кого не слід пускати?

–А як ви можете допомогти своїм батькам?(Відповіді дітей)

–Добре, діти. Робіть добро, допомагайте дорослим, не забувайте їм дякувати за

все.

Подяка

В.Зибкін

А коли столи накриті,

Ручки чисті, личка вмиті,

Треба тихо помолитись,

Сісти, добре підкріпитись.

Потім – «Дякую» сказати,

Це не треба забувати.

Діти дякують Марійці за те, що завітала до них у гості, і запрошують заходити

ще.

(Розробила В. Сучок)

ЗАНЯТТЯ 19

ТЕМА. ЩО ТАКЕ ДОБРЕ І ЩО ТАКЕ ПОГАНЕ.

(Матвія 5:3-12)

Мета: познайомити з поняттями «добре» та «погане», як оцінними чинниками будь-якої дії. Формувати уявлення, що добрі та погані вчинки мають свої наслідки. Вчити дітей давати пояснення добрим та поганим вчинкам з позиції Святого Письма. Виховувати почуття вдячності та бажання робити добро.

Матеріал: ілюстрації скрижалей з 10 заповідями, Дитяча Біблія, ілюстрації „Мойсей із скрижалями”, таблиця з заповідями Ісуса Христа, ілюстрації до оповідання В.Сухомлинського „Дуб під вікном”.

Словничок: заповіді Бога, скрижалі.

Хід заняття

Вихователь: — Діти, ми з вами вели бесіду про те, як потрібно поводитися: бути ввічливими, чемними, лагідними, говорити правду, не робити зла іншим, не заздрити. Пригадайте, будь ласка, прислів'я про те, як повинні поводитися люди. Діти пригадують знайомі прислів'я:

Прислів'я:

- „Кому Бог допоможе, той все перемаже”;

„Не радій чужому горю”

„Без „вибач” і „прости” до любові не дорости”

„Добре слово краще за цукор і мед” .

Хто навчив людей розуміти, що добре, а що погане? Про це наша розповідь.

(Вихователь показує ілюстрацію із зображенням Мойсея і скрижалей).

— Діти, подивіться, будь ласка, на цей малюнок: тут зображено пророка Мойсея, як він несе людям із гори скрижалі, це кам'яні плити з вирізьбленими на них заповідями -настановами.

Бог дав людям через Мойсея правила для життя, головні з них написані на цих скрижалях, щоб люди знали, як їм треба ставитися до Бога та поводитися один з одним.

Є заповіді, які наголошують, що треба поважати Бога, шанобливо ставитися до Нього та Його настанов, які викладені у Біблії; намагатися робити добрі справи та хоч один день у тиждень присвячувати служінню Богові та людям.

Є настанови, що говорять про шанування батьків та старших людей, а також заповіді, що забороняють говорити неправду, красти, вбивати, чинити зло іншим, заздрити добру інших людей.

Послухайте оповідання М. Д. Онисько «Розбитий вазон».

— Біля вікна стояв великий гарний вазон із червоними квітами. Він злякано спостерігав за Сергійком та Мар'янкою, які бігали по кімнаті.

Навколо все здригалося. Здавалося, що сервант от-от впаде — розлетиться у щент. Але діти не зважали на це. Вони бігали одне за одним, стрибаючи, то на диван, то на крісло і галасували на всю хату. Коли батьки від'їжджали в село до хворої бабусі, то наказували поводитися добре, прибрати в квартирі та виконати домашні завдання. Але Сергійко та Мар'янка не послухалися їх і вирішили погратися, відклавши все на потім. Галас і грюкіт не припинялися. Діти раділи, що батьки їх не бачать, але забули, що за ними спостерігав Господь і хотів зупинити їх. Коли Сергій ловив Мар'янку, то зачепив ногою вазон і він перекинувся. Горщик розбився, земля розсипалася по килиму, відламалася велика гілка. Перелякані діти підбігли до вазона і немовби відчули, що він плаче.

— Що ти зробив? — закричала Мар'янка.

— Я не хотів! — плачучи, відказав хлопчик.

— Що нам скаже мама? — запитала дівчинка.

— Не знаю... Давай щось придумаємо, — мовив Сергійко.

Вони придумували різні історії, і нарешті Сергійко вирішив сказати, що вазон перекинувся сам. І раптом розум Мар'янки просвітила думка: «Усяка неправда — гріх». Дівчинка пригадала ці слова зі Святого Письма, які вчила на занятті з християнської етики. Сергійкові не хотілось цього робити, але сестричка переконала його в тому, що Богу не подобається, коли ми обманюємо, або не слухаємося батьків. Хлопчик погодився, і вони в молитві попросили Господа, щоб Він їх вибачив і допоміг завжди казати правду.

До приїзду батьків у квартирі було прибрано, домашні завдання виконано. Діти розповіли правду, вибачилися та пообіцяли надалі бути слухняними. Вони були вдячні Богові, що Він через Своє Слово зупинив їх і недопустив до ще більшого гріха.

Обговорення оповідання :

Вихователь дає пояснення мотивам поведінки Сергійка та Мар'янки.

Дітки керувалися заповіддю «Не говори неправду», та тому про свою поведінку і розбитий вазон розповіли батькам. Надайте оцінку вчинку дітей і тому, як вони вийшли із складної ситуації. Як би ви вчинили на місці Сергійка та Мар'янки?

Слухання віршика «Бог не спить»

С. Рачинець

Бог не спить —

Усе Він бачить;

Хто сміється, а хто плаче,

Тата з мамою не слуха,

Смика котика за вуха,
Галасує без потреби....
Видно все Йому із неба.
Тільки ніде правди діти-
Любить Бог слухняних діток.

Малята, дуже добре, коли біля нас є справжній друг, який може нагадати нам про Божі заповіді поведінки та наслідки їх порушення. Разом краще гратися, вчитися, працювати. Коли ми разом – нас багато, і ми схожі на велике, міцне дерево.

Гра „Велике дерево”

Діти стоять у колі, побравшись за руки, утворюючи велике, сильне дерево. Прислухаються, як шелестять його листочки, коли дме вітер (діти разом розгойдуються). Відчувають, як воно живе, дихає (дихають разом: крок уперед – вдих, піднімають руки; крок назад – видих, опускають руки).

Читання казки В.О.Сухомлинського «Дуб під вікном».

Молодий лісник побудував у лісі велику кам'яну хату й посадив дуба під вікном. Минули роки, виростали у лісника діти, розростався дубок, старів лісник. І ось через багато літ, коли лісник став дідусем, дуб розрісся так, що затулив вікно. Стало темно в кімнаті, а в ній жила красуня — лісникова внучка.

— Зрубайте дуба, дідусю, — просить внучка, — темно в кімнаті.

— Завтра вранці почнемо, — відповів дідусь.

Настав ранок. Покликав дідусь трьох синів і дев'ятьох внуків, покликав внучку-красуню і сказав:

— Будемо хату переносити в інше місце.

І пішов з лопатою копати рівчак під фундамент. За ним пішли три сини, дев'ять внуків і красуня внучка.

Обговорення казки:

- Чому дідусь вирішив переносити хату?

Яку Божу заповідь не порушив дідусь? (Невбивай)

А як би ти вчинив на місті дідуся?

Малювання. Запропонувати дітям намалювати «Велике дерево і маленьку хатинку під ним».

(Розробила Т.Саннікова)

Заняття до розділу «Моральні чесноти у старозавітних образах»

ЗАНЯТТЯ 20

ТЕМА. ПРАЦЕЛЮБНІСТЬ ТА ЛІНОЦІ.

Мета: познайомити з героями казки «Півник і двоє мишенят» (Колосок); закріпити поняття працелюбність та лінощі; розвивати мислення.

Матеріал: настільний театр, герої казки Мишенята та Півник; солоне тісто.

Словник: працелюбність, лінощі, лінивий, коровай.

Хід заняття.

Вихователь пропонує дітям послухати, або переглянути театралізовану виставу української народної казки «ПІВНИК І ДВОЄ МИШЕНЯТ»

Жили собі двоє мишенят — Круть та Верть і півник Голосисте Горлечко. Мишенята було тільки й знають, що танцюють та співають. А півник удосвіта встане, всіх піснею збудить та й до роботи береться. Ото якось підмітав у дворі та й знайшов пшеничний колосок.

— Круть, Верть, — став гукати півник, — а гляньте-но, що я знайшов!

Поприбігали мишенята та й кажуть:

— Коли б це його обмолотити...

— А хто молотитиме? — питається півник.

— Не я! — одказує одне мишеня.

— Не я! — каже й друге мишеня.

— Я обмолочу, — каже до них півник. І взявся до роботи.

А мишенята й далі граються.

От вже й обмолотив півник колосок та й знов гукає:

— Гей, Круть, гей, Верть, а йдіть гляньте, скільки зерна я намолотив!

Поприбігали мишенята.

— Треба, — кажуть, — зерно до млина однести та борошна намолоти.

— А хто понесе? — питає півник.

— Не я! — гукає Круть.

— Не я! — гукає Верть.

— Ну, то я однесу, — каже півник. Узяв на плечі мішок та й пішов.

А мишенята собі одно скачуть — у довгої лози граються. Прийшов півник додому, знов кличе мишенят:

— Гей, Круть, гей, Верть! Я борошно приніс. Поприбігали мишенята, пораділи:

— Ой півничку! Вже тепер тісто треба замісити та пиріжечків спекти.

— Хто ж міситиме? — питає півник. А мишенята й знов своє:

— Не я! — пищить Круть.

— Не я! — пищить Верть. Подумав, подумав півник та й каже:

— Доведеться мені, мабуть.

От замісив півник тісто, приніс дрова та й розпалив у печі. А як у печі нагоріло, посадив пиріжки.

Мишенята й собі діло мають: пісень співають, танцюють.

Аж ось і спеклися пиріжки, повиймав їх півник, виклав на столі.

А мишенята вже й тут. І гукати їх не треба.

— Ох, і голодний я! — каже Круть.

— А я який голодний! — каже Верть. Та й посідали до столу.

А півник і каже:

— Стривайте-но, стривайте! Ви мені перше скажіть, хто знайшов колосок.

— Ти, — кажуть мишенята.

— А хто його обмолотив?

— Ти, — вже тихіше відказують Круть із Вертем.

— А тісто хто місив? Піч витопив? Пиріжків напик?

— Ти, — вже й зовсім нищечком кажуть мишенята.

— А що ж ви робили?

Що мали казати мишенята? Нічого. Стали вони тут вилазити з-за столу, а півник їх і не тримає. Хто ж отаких лінюхів пиріжками пригощатиме?

Обговорення вистави провести за допомогою питань до дітей.

Хто з героїв їм сподобався? Та чому?

Як до праці ставилися герої казки: Півник, мишенята?

Чому так поводитися мишенята? Як їх можна назвати по відношенню до праці? (вони ліниві).

Чому півник не дав пиріжки мишенятам?

Отже потрібно бути працьовитим, щоб мати їжу.

У Святому Письмі є такий вислів «Хто не працює, той не їж»

А зараз пограємо в гру «Кую, кую чобіток»

Гра – імітація «Кую, кую чобіток»

Кую, кую чобіток - діти тупають ніжками,

Подай бабо молоток – виставляють ручки вліво, вправо

Не даси молотка – діти повертають шиєю вліво, вправо

Не підкую чобітка – діти плигають та хлопають в долоні.

Вихователь: Дітки мені хочеться розповісти вам казочку про одного хлопчика, який спочатку був лінивим, а потім... дізнайтесь, що з ним сталося.

Розказування казки «Коровай»:

Був собі лінвий хлопчик, йому навіть ліньки було бігати і ходити. Одного разу на столі з'явився коровай. Коровай був чарівний. Лінюх зголоднів і підійшов до хліба. Але коровай не дозволив взяти себе в руки ледарю, впав зі столу і покотився. Син-лінюх хоче схопити хлібець, а коровай тікає. Так і бігав лінвий хлопчик, доки коровай раптом зовсім не зник. Зате синок бігати навчився, почав багато ходити, вправно працювати. І виріс працьовитою людиною.

Обговорення казки. Хто є головними героями казки?

Як коровай навчив хлопчика бігати?

Завдяки чому хлопчик виріс працьовитою людиною?

Чого навчила вас казочка?

Ліплення короваю.

Запропонувати дітям зліпити з солоного тіста коровай.

(Розробила В.Скрипник)

ЗАНЯТТЯ 21

ТЕМА. ПРАЦЕЛЮБНІСТЬ І ТУРБОТЛИВІСТЬ

Мета: надати уявлення про значення слова «турботливість»; пояснити дане поняття на прикладі життя пінгвінів; проілюструвати твором В. Сухомлинського «Мурашка-мандрівниця»; закріпити поняття працелюбність та турботливість.

Матеріал. Ілюстрації пінгвінів та мурах.

Словник: турботливість, піклування.

Хід заняття

Вихователь: Діточки, подивіться на ці малюнки. Хто тут намальований? Так, пінгвіни. Вони живуть там, де завжди зима і немає літа. Які це чудові та розумні птахи! (розглядають будову та колір пінгвінів).

Під час лютого морозу вони захищають своїх дітей: стають у коло, діточок ховають у середину, гріють їх своїм тілом. А яйця (це майбутні пінгвінятка) татки –

пінгвіни тримають весь час на своїх лапах, щоб вони не замерзли. Ось так пінгвіни турбуються про своїх діточок.

І ми маємо навчитися на їх прикладі турбуватися про слабших і молодших за нас, про батьків та про всіх людей, що нас оточують. А як це ми можемо робити? Що значить турбуватись про батьків?

Очікувані відповідь дітей:

- Любимо їх, не засмучуємо.
- Не ображаємо грубими словами.
- Завжди допомагаємо, працюємо разом з ними.
- Намагаємося старанно виконувати їхні доручення.

Молодці, отже ви зрозуміли, що допомагаючи батькам в роботі своєю посильною працею, ви одночасно показуєте і своє ставлення до них, тобто проявляєте турботливість про них.

Фізхвилинка

У країні казочок
Жив веселий їжачок.
Разом з ним усі звірята
Шикувались на зарядку.

Похитали головою,
Раз – притупнули ногою,
Руки вгору піднесли,
Трішки ними потрясли,
Нахилились вліво, вправо,
Та цього ще замало.

Руки вгору, руки вниз,
Раз – присіли, піднялись.
Головою похитали
Й працювати знов почали.

Вихователь пропонує послухати ще одне оповідання В. Сухомлинського
«Мурашка-мандрівниця»

У мурашнику вирує життя. Тисячі мурашок щось роблять. Одні будують кімнати малесенькі, в яких ховаються від негоди. Другі несуть додому крихітки картоплі, буряків, зернинки, насінини - все що, знайдуть у полі. Треті полюють на комах – жучків, мух.

Аж тут до мурашника прибігла Мурашка - Мандрівниця. Вона втекла зі свого мурашника, бо не хотіла працювати. Думає: «Піду в чужий мурашник, мене там нагодують».

Мурашки зараз же впізнали чужу. Бо кожна трудівниця чимось пахне – хлібом, картоплею, буряком... А Мурашка – Мандрівниця нічим не пахла.

Нероба! – закричали десятки мурашок і збіглися до Мандрівниці. – Іди геть від нас.

Ледве втекла волоцюга від трудівниць. Побігла до свого мурашника, але й там її прийняли за чужу, бо лапки її не пахли працею.

Працьовиті і турботливі мурашки і бджілки. Їх працелюбності може позаздрити будь – яка людина.

І я знаю, що ви працюючі діти, вмiстeturбуватися про батьків, а саме: самi вдягаєтесь, прибираєтесьа собою iграшки, допомагаєтепо господарству, виконуєте батьківські доручення.

(Розробила В.Скрипник)

ЗАНЯТТЯ 22

ТЕМА. СТАРАННІСТЬ ТА НАПОЛЕГЛИВІСТЬ

Мета: Надати уявлення про значення слів «старанність», «наполегливість» на прикладах нар. казки «Ріпка». Розвивати діалогічне мовлення, мислення.

Матеріал:фланелеграф, персонажі казки «Ріпка», канат, малюнок ріпки.

Словник:мотика, торочка, старанно, старанність, наполегливість.

Хід заняття

Вихователь пропонує дітям переглянути на фланеліграфіукраїнську народнуказку «Ріпка» у переробці І.Франка.

Був собі дід Андрушка, а в нього — баба Марушка, а в баби — донечка Мінка, а в дочки — собачка Хвінка, а в собачки — товаришка, киця Варварка, а в киці — вихованка, мишка Сіроманка.

Раз весною взяв дід лопату та мотику, скопав у городі грядку велику, гною трохи наносив, грабельками підпушив; зробив пальцем дірку та й посадив ріпку.

Працював дід немарно: зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід у город, набравши води повен рот, свою ріпку поливав, їй до життя охоти додавав.

Росла дідова ріпка, росла! Зразу така, як мишка, була, потім, як буряк, потім, як кулак, потім, як два, а наприкінці стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аж не знає, де стати. «Час, — каже, — нашу ріпку рвати!» Пішов він на город — гуп-гуп! Узяв ріпку за зелений чуб: тягне руками, уперся ногами, — мучився, потів увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дід бабу Марушку: «Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за плече. Тягнуть, аж піт тече. Смикає дід ріпку за гичку, смикає баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе баба дочку Мінку: «Ходи, доню, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку. Тягнуть руками, упираються ногами. Промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дочка собачку Хвінку: «Ходи, Хвінко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку, собачка дочку — за спідничку. Тягнуть руками, упираються ногами. Промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе собачка кицю Варварку: «Ходи, Варварочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку, собачка дочку — за спідничку, киця собачку —

за хвостик. Тягнуть і руками, і зубами, упираються ногами. Промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пеня.

Кличе киця мишку Сіроманку: «Ходи, Сірочко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп-гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку, собачка дочку — за спідничку, киця собачку — за хвостик, мишка кицю — за лапку.

Як потягли — та й покотилися.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід — на бабу Марушку, баба — на дочку Мінку, дочка — на собачку Хвінку, собачка — на кицю Варварку, а мишка — шусть у шпарку!

Вихователь обговорює з дітьми казку:

Чому не міг дід витягнути ріпку?

Хто допомагав діду?

Назвіть хто за кого тримався коли тягнули ріпку.

Бачите дітки тільки якщо всі разом наполегливо та старанно взялися до роботи, то й змогли її виконати.

Вихователь: Діти, тепер послушайте загадку і відгадайте, про що піде мова.

Хоч у нас їх лише дві,

Малюків-трудівників.

Кожен день вони працюють:

Шиють, варять, щось будують. (Руки.)

Так, молодці. Наші руки старанно та наполегливо працюють разом з пальчиками, то давайте для наших рук та пальчиків зробимо масаж.

Масаж рук та пальців

Наші пальчики-брати люблять працювати. (плескають в долоні)

Загадали раз вони колобка собі спекти. (імітація ліпки колобка)

Оцей пальчик (масаж великого пальця) — рубав дрова,

А цей пальчик (масаж вказівного пальця) — їх палив,

Оцей пальчик (масаж середнього пальця) — їм воду носив.

А оцей (масаж безіменного пальця) — борошно сів.

А ось цей (масаж мізинця пальця) — тісто місив.

Тоді всі разом працювали, колобочки виробляли.

В печі гарячій випікали, із задоволенням куштували.

І гостей всіх пригощали.

(За ходом тексту діти масажують поверхню кожного пальця, роблячи це енергійно, з певним зусиллям. Після закінчення слів діти беруть у руки круглі соснові шишки і котять їх між долонями коловими рухами до легкого почервоніння шкіри і відчуття тепла.)

Вихователь: Дітки подивіться на свої ручки, ви їх так старанно та наполегливо розминали, що вони захотіли потягнути Ріпку.

Рухливагра «Ріпка».

Вихователь ділить дітей на дві команди. Пропонує кожній команді взятися за мотузку з протилежних боків. Посередині чіпляється малюнок «Ріпки» По команді

вихователя діти тягнуть ріпку у свій бік. Перемагає та команда яка перетягне на свій бік ріпку.

Дітки, ви молодці! Ви так старанно та наполегливо тягнули ріпку, що вона піддалася і ви її витягнули. Отже у будь-якій життєвій ситуації потрібно бути старанним та наполегливим.

Читання вірша

Любімо труд, стараймося,
Корисних справ навчаймося!
Бо працюватими руками
Добро творить для нас!
В пошані різна праця, діти,
Та все старанно слід робити!

Пам'ятайте дітки, Бог любить старанних, наполегливих, працелюбних діточок.
(Розробила В. Скрипник)

ЗАНЯТТЯ 23

ТЕМА. ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ НЕ ДОВОДИТЬ ДО СВАРКИ

(Бут. 40: 9-15)¹²

Мета: пояснити значення поняття «доброзичливість» як мудра поведінка, розвивати вміння налагоджувати стосунки між людьми на прикладі літературного твору; розвивати діалогічне мовлення, увагу, мислення.

Матеріал: казки М. Коцюбинського «Про двох цапків», «Дві кізочки».

Словник: доброзичливість.

Вихователь. Дітки, ми сьогодні поговоримо про доброзичливість. Це слово складається з двох слів ДОБРО та ЗИЧЛИВІСТЬ тобто ПОСИЛАТИ_БАЖАТИ Отже доброзичлива людина це та яка бажає та посилає іншим людям добро. Вони поступаються іншим, аби всім було добре. І я думаю що ми з вами також будемо всі доброзичливі і поступатися одне одному.

Але що буває, коли ми не поступаємось іншому?

Послухайте оповідання М. Коцюбинського «Про двох цапків» та «Дві кізочки». Вихователь читає оповідання і викладає сюжет на фланелеграфі.

¹² А Я, ось Свого заповіта укладаю Я з вами та з вашим потомством по вас. І з кожною живою душею, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї земної звірини з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї земної звірини. І Я укладу заповіта Свого з вами, і жодне тіло не буде вжезнищене водою потопу, і більш не буде потопу, щоб землю нищити. І Бог промовляв: Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душею, що з вами, на вічні покоління: Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею. І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. І згадаю про Свого заповіта, щоміж Мною й між вами, і між кожною живою душею в кожному тілі. І більш не буде вода для потопу, щоб вигубляти кожне тіло.

З одного берега йде до річки білий цапок, а з другого берега підходить чорний цапок. І той хоче через річку перебратися, і другий. А через річку кладка. Така вузенька, що тільки один може перейти, а двом тісно.

Не схотів білий цапок зачекати, поки перейде через кладку чорний, а чорний і собі не схотів заждати, щоб перейшов білий.

Ступили обидва на кладку, зійшлись на середині й ну один одного лобами й рогами бити! Бились, бились та й попадали обидва у воду.

–Отже, діти, що буває, коли люди не поступаються одне одному? (Обоє страждають.)

–Що треба робити, щоб не було бійок? (Треба бути мудрим, вміти поступатися.)

- Ми зараз прочитаємо, як дві кізочки вирішили перейти вузьке місце.

А дві кізочки – то були розумнішими. Стрілися вони на вузенькій стежечці. З одного боку стежинки – глибокий рів, а з другого – висока та крута гора. Розминутися ніяк не можна.

Постояли вони, постояли, подумали – подумали. А тоді одна кізочка стала на коліна, перевернулася на бік, лягла на стежці і притиснулася спиною до гори.

Тоді друга обережно переступила через неї, а та, що лежала, встала і пішла собі.

Ось, які мудрі кізочки! Хто навчив їх мудрості? Бог.

І ви, діти, маєте бути розумними, розважливими, доброзичливими – бо так хоче Бог.

А якщо часом ми посваримося та нам на допомогу прийде мирилочка, яка допоможе не тільки помиритись, а й показати що ми доброзичливі та бажаємо всім добра та миру.

Давайте вивчимо нову мирилочку і будемо всі дружити (на вибір вихователя)

Дівчинка гарненька,
Хлопчик чепурненький
Посварилися в дворі,
Щось не поділили в грі.
Так кричали діти,
Що здійнявся вітер,
Сонечко злякалося –
В хмарку заховалося.
І пожовкла вся трава,
Бо отруйні ті слова.
Є слова жахливі,
Є слова лайливі.
Не повинні діти
Слів тих говорити!

Мирилка летіла,
На плече сіла,
Сказала тихенько:

– Миріться швиденько!

Ти не плач, не плач, не плач.
І скоріш мені пробач.
І на мене не сердься,
Бо у тебе добре серце.
Будемо завжди дружити
І ніколи не сваритись.
Навести приклади доброзичливості із життя дітей.

(Розробила Саннікова Т.В.)

Заняття до розділу «Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа»

ЗАНЯТТЯ 24

ТЕМА. ВІДКРИТІСТЬ ДЛЯ ЛЮДЕЙ, НАРОДЖЕННЯ ІСУСА ХРИСТА.

Мт. 1: 18-25, Лк. 2: 1-20

Мета: Надати уявлення про святкування Різдва Ісуса Христа. Пояснити, що цей день має назву Різдво і його святкують багато людей в Україні.

Матеріал: оповідання О. Мікули «Найчарівніша ніч», вироби з гіпсу за темами Біблійних історій, фарби, пензлики тощо

Словник: хліб, колядка, ясла.

Хід заняття

Вихователь пропонує дітям прослухати різдвяні колядки (на вибір).

–Діти, зараз я прочитаю вам одну цікаву різдвяну історію, яка називається «Найчарівніша ніч». Отже слухайте уважно.

«Ця дивовижна подія сталася дві тисячі років тому. І про це розповіло маленькій дівчинці ягнятко. Ось його розповідь.

–Була темна ніч. На небі сяяли зорі. Мої тато і мама вже спали. Раптом я побачила, що двері нашого хлівця переступили чоловік і жінка. Вони розмовляли тихо, і я заснула.

–Раптом я прокинулася, бо плакало дитятко. Уявляєш, цієї ночі в нашому хлівці народився Хлопчик! Його поклали до наших ясел, бо в нього не було коліски.

–А потім прийшли пастухи. Вони дуже раділи і казали, що це не простий хлопчик, це Син Божий! Хочеш, я скажу тобі на вушко його ім'я?

–Так! Його звать Ісус Христос. В ту дивну ніч у маленькому місті народився Син Божий. Він прийшов у цей світ, щоб стати нашим Господом і Спасителем.

–Христос народився!

–Прославляймо Його!

–Чи сподобалося вам оповідання? Його написала для дітей О. Мікула.

–А зараз, розфарбуємо ці картинки з гіпсу, на яких зображено Діву Марію і маленького Ісуса в яслах.

Вихователь пропонує дітям розглянути зразок, а потім показує, як треба розфарбовувати картинку пензлем і фарбами поетапно.

–Які чудові вироби в нас вийшли! Давайте їх подаруємо батькам на свято Різдва Христового. І розкажемо їм ту чудову різдвяну історію О.Мікули, яку ми сьогодні прочитали.

В яслах Спаситель наш народився
Коло ягнят у нічку темну.
Хай і твоє освітить серце
Яскрава зірка Віфлеєму.

Колядка

Ой шла Колядка
Вулицями в місті,
У стрічках сріблястих,
В світлому намисті.
Іскорки веселі
На сніг розсипала,
«Божий син родився!»
Усіх сповіщала.
Стукала у вікна:
«Відчиняйте двері,
Дозвольте співати,
Вам на свят – вечері».
Назустріч Колядці
Вибігали діти,
Очі в них – мов зорі,
Усмішки – мов квіти.

(Розробила Т. В. Саннікова)

ЗАНЯТТЯ 25

ТЕМА. СВОЄЧАСНА ДОПОМОГА ІСУСА РИБАЛКАМ.

(Ів.21:1-6)

Мета: розкрити зміст поняття «дружба між людьми» та надання своєчасної допомоги; виховувати бажання надавати допомогу іншим; формувати вміння розпізнавати потреби нужденних; практикувати орієнтування в просторі.

Матеріал: Біблійна історія, заготовки рибок для малювання, атрибути до гри «Спіймай рибку»

Словник: нужденні, своєчасна допомога, невід.

Хід заняття

Вихователь показує дітям сітку та вудочку. Питання до дітей:

Чим можна більше наловити рибку?

Для чого ловлять рибку? (щоб споживати)

Але не завжди буває улов. Послухайте про це історію.

Вихователь читає Біблійну історію

Були якимось разом Симон Петро, Фома, Нафанаїл та сини Заведееві. Петро говорить їм: «Йду рибалити», інші йому відповідають:- «Ми йдемо з тобою. Пішли і у той же час сіли в човна. Вони прорибалили всю ніч, але нічого не спіймали.

Коли ж розвиднилося, на березі стояв Ісус, але учні його не пізнали. Ісус питає їх:«Чи є у вас яка їжа?».

Йому відповідають – «Немає». Тоді Ісус запропонував їм: «Закиньте невода праворуч і спіймаєте рибу». Вони закинули і вже не могли витягнути невода із-за безлічі риби. Тоді Петро говорить: «Це Ісус –Господь». Учні припливли човнами, тягнувши у неводі рибу. Коли ж вийшли на берег, то побачили розложений жар і на ній рибу й хліб.

Таким чином Ісус допоміг Своїм учням в скрутну годину.

Обговорення Біблійної історії:

Чому Ісус допоміг Своїм учням?

Яку пораду дав рибалкам?

Як можна назвати цей надзвичайний улов?

Що залишив Ісус на березі для Своїх березі?

Як можна назвати дії Ісуса?

Гра«Спіймай рибку».

Блакитне полотно – «озеро» розстеляють на килимі; риби з магнітом «плавають» в озері. Діти вудками «ловлять» рибок та складають їх у цеберко.

- Порівняємо улов. У кого найбільше, той переможець.

Розглянути «улов». Що ми скажемо нашому Творцю? Дякуємо Тобі, Боже!

Малювання «Рибка».

Вихователь пропонує дітям розфарбувати заготовки рибок та розмістити їх на сітці, щоб риби було багато і для всіх нужденних вистачило.

Рухлива гра «Стрибає, літає, плаває»

Вихователь пропонує діткам назви звірів, птахів, риб, а діти показують за допомогою рук та ніжок (своїми рухами), як і де мешкають).

Ситуації з життя «Як ти вчинеш?»:

Домашній улюбленець-котик голосно мяучить, щось просить...

Втомлена бабуся помила посуд і присіла. Хто їй допоможе перетерти посуд?

Твоя подружка забула парасольку, а на дворі йде дощ...

Ви в трьох сіли малювати та всім одночасно знадобився синій олівець...

Отже ми всі повинні брати приклад Ісуса Христа у ставленні до друзів.

(Розробила Т.Саннікова)

ЗАНЯТТЯ 26

ТЕМА. ТУРБОТЛИВІСТЬ ІСУСА ПРО НАРОД.

(Лк.15: 3-6)¹³,

Мета: пояснити дітям, що Бог любить усіх людей, особливо дітей; виховувати любов до Ісуса Христа; розвивати мислення, слухове сприйняття та дрібну моторику.

Матеріал: Біблія, оповідання «Старий швець», глина для виготовлення Різдвяних дзвоників.

Словник: швець, пізня ніч, Різдво, жebraчка, світле свято, задрімав, за подобою.

¹³ А Він їм розповів наступну притчу, говорячи: Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятидесяти й дев'яти, та й не піде шукати загубленої, аж поки не знайде її? 5 А знайшовши, кладе на рамена свої та радіє. І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: Радійте зо мною, бо знайшов я вівцю свою загублену

Хід заняття

–Діти, скажіть будь ласка, хто у вас дома готує їжу? Матуся, бабуся.

А хто займається ремонтом? Татусь. А хто водить вас у садочок? Батьки, брати, сестри.

–А чому вони все це роблять? Так. Вони піклуються про вас, про родину, про стареньких дідуся і бабусю, про сусідку, яка захворіла і ще багато про кого.

І вони так роблять тому, що й Бог так робить для всіх людей: піклується, навчає, лікує.

Вихователь розказує притчу про загублену овечку, показує ілюстрацію з Дитячої Біблії.

А чому люди мають піклуватися одне про одного?

–Послухайте оповідання «Старий швець».

«Жив собі самотній старий швець. Якось перед Різдвом йому приснився сон, начебто Ісус сказав йому, що збирається навідатися до нього в гості. Як він зрадів! Швець чекав Ісуса з раннього ранку до пізньої ночі. Він не відходив від вікна, боячись пропустити дорогого Гостя, але Ісуса все не було.

Різдво швець не провів на самоті, бо протягом дня до нього завітало декілька гостей. Це був старий двірник, жебрачка, молода мати з немовлям на руках. До кожного з них господар був уважний, пригощав чаєм, запрошував погрітися, подарував маляті чобітки. У світле свято Різдва він з любов'ю прийняв кожного відвідувача.

Проте Ісус так і не прийшов. І коли засмучений старий задрімав, Господь з'явився йому уві сні і сказав, що приходив до нього кілька разів і щоразу швець з любов'ю його приймав!

Тоді старий швець зрозумів, що Ісус приходив до нього в образах людей, що побували в нього в гостях»

Запитання:

–Який сон приснився одного разу старому шевцю?

–Як старий готувався до зустрічі з Господом?

–Хто приходив у той день до старого?

–Як зустрічав старенький швець своїх гостей?

–Що сказав Ісус Христос шевцеві уві сні?

Чому ми маємо піклуватися про інших людей? Тому, що з кожною людиною – маленькою чи дорослою, багатою чи бідною, здоровою чи хворою, доброю чи не дуже – до нас приходять Ісус Христос, і до кожної людини нам з вами треба ставитись з любов'ю, бо так хоче Бог!

Подивіться, діти, що в мене в руках. Це – різдвяний дзвоник і він нагадує нам, що до людей треба ставитися з любов'ю.

Вихователь пропонує дітям рухливу гру «Діти-ангелочки» під слова віршика діти виконують рухи та разом з вихователем промовляють «Христос народився!», «Славімо його!»

Наші дітки-ангелочки

всі танцюють під дзвіночки.

Весело кружляють,

З Різдвом Вас вітають.

«Христос народився!»

«Славимо його!»

В.Скрипник

Ліплення. Вихователь пропонує дітям зліпити з глини різдвяні дзвоники і зробити виставку робіт в групі. (Розробила В. Сучок)

Заняття до розділу «Християнські свята в культурі українського народу»

ЗАНЯТТЯ 27

ТЕМА. СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

(Лялькова вистава)

1. Привітання ведучої: У грудні, в гарну тиху ніч

Зорі, як мільйони свіч,
Що світять вниз, на рідний край,
Де ходить Святий Миколай.
Коли Святий Микола
З дарунками іде,
Все Южне, наше місто
Мов вулик бджіл гуде.

- Любі діти! Сьогодні ми зібралися з вами, щоб послухати про Святого Миколая. Він жив дуже давно. Коли він залишився без батьків, то свій великий спадок став роздавати бідним. Миколай одягав плащ, щоб його не впізнали та залишав біля дверей бідняків подарунки, - те, що було їм дуже потрібно, - їжу, одяг, гроші. Все життя Миколай жив за Божими заповідями, був священиком, його обрали єпископом, що говорить про глибоку пошану до нього оточуючих людей, а згодом Миколая причислили до святих. З тих часів вважають, що Святий Миколай приносить під Новий рік подарунки всім слухняним дітям. Робить він це вночі, щоб його не бачили, як колись давно, не напоказ, а на радість.

Дітки співають пісню
Біле поле, біла річка,

Срібно-білий гай.
Йде з небес на білу землю
Святий Миколай.

А з ним – срібні янголята
У двори спішать,
Щоби гарні подарунки
Діточкам роздать.

В Бога ласки за нас просить
Миколай Святий,
Щоб у серденьку дитячим
Радість засвітить.

Декорації – зимове місто, два будинки – великий та маленький.

Ведуча: Через всі таємничі шляхетні слова
В ніч Святого Миколи можливі дива.
Про всі ми не знаєм, не можемо знати,
Та спробуймо тільки одне розказати.

- Одного разу, коли наближалось свято Нового року, трапилася така історія. Був сильний мороз. Недовгий зимовий день закінчувався. Це був останній день року. Усі люди готувалися до святкування Нового року, купували подарунки один одному, накривали святкові столи. На одній вулиці поряд стояли два будинки. Один високий, міцний, гарний, а другий-скромний, маленький та непоказний. У високому будинку жила із своєю сім'єю багата дівчинка.

Виходить багата дівчинка: Як добре! Сьогодні будемо святкувати Новий рік! Мама вже купила ласощі. Мабуть я отримаю гарні подарунки, адже я весь рік була слухняною! Під Новий рік по місту проходить Святий Миколай та нагороджує слухняних дітей подарунками. Завтра прокинуся, а біля ліжка – якийсь подаруночок! (ходить по дворі та наспівує).

Святий отче Миколай,
Нашу хату не минай!
Подаруй мені на втіху
Величезну торбу сміху,

І здоров'я для родини
Й красну долю для України!
З'являється бідна дівчинка:

- Як мені холодно! Усі люди радіють, я теж рада, що надходить свято. Наша сім'я бідна, але ми теж привітаємо один одного зі святом. Ось тільки дарувати нема чого. Грошей на подарунки нема. Може Святий Миколай зробить нам подарунки, він такий добрий і любить дітей.

Я Святого Миколая
Дуже-дуже добре знаю.
Він на свято в чобіток
Для слухняних для діток
Має у своїй торбинці
Найприємніші гостинці.

Ведуча: Наближався вечір, багата дівчинка пішла додому, грітися біля домашнього вогнища, їсти ласощі та гратися дорогими іграшками. А бідна дівчинка не спішила додому, бо там було холодно і не було смачної вечері. Її маленькі ручки зовсім змерзли. Голодна, вона йшла вулицею та сумно зітхала. Вона тремтіла від лютого холоду. Нарешті дівчинка прийшла додому та лягла спати. А вночі по місту проходив Святий Миколай.

(З'являється Св.Миколай, несе мішок, звучить музика)

- Ось я і прийшов,
Чемних діток знайшов,
Є в торбині пакунки,
Діточкам подарунки:
Помаранчі, шоколад,
Тістечка і мармелад.
Все для діток малих
Несу з гір золотих.
Хто був чемним, не сварився,
Добрим був та гарно вчився,

Чесним був і був слухняним,
Подарунок враз дістане.

(Св. Миколай кладе подарунки біля ліжечок)

Ведуча: Святий Миколай дуже любив дітей, завжди їх захищав, і дарував їм подарунки. Він любив однаково всіх дітей, що слухняні своїм батькам. А ви, діти, слухаєте своїх маму й тата? (відповіді)

Бідна дівчинка (прокидається, бачить подарунок)

Ой, що це?! Це ж мабуть Святий Миколай мені приніс подарунок! Що ж там? Ой! Тепла одежа, яблучка, цукерки! Які теплі черевички! Як я мріяла про них!

Багата дівчинка:

В моєму домі тепло й чисто,
Є, що вдягнути, є, що з'їсти,
Та скільки вбогих є на світі –
В них голі й босі бідні діти.

Та й хліб вони не завжди бачать,
Їх мами часто гірко плачуть,
Спішать з молитвами до Бога...

Подаймо ж їм ми допомогу!

Ходімо з доброю душею,
В'язанку дров візьмем з собою,
Сорочку білу і хустину,
Насиплем борошна в торбину.

Ми людям радість принесемо,
До себе в гості позовемо.

У нас є хліб, заходьте, просим,
І вам і вашим дітям досить!

(Багата дівчинка бере подарунок та несе до бідної дівчинки, дарує, бідна їй дякує).

Ведуча: Діти, як ви гадаєте, чи правильно зробила багата дівчинка, коли допомогла бідній дівчинці?

У них на серці, мабуть, стало тепло?

А що, як ви гадаєте, означає тепло? (доброта, щирість, безкорисливість...)

А ви даруєте вашим близьким (мамі, татові, бабусі, дідусеві, братам, сестричкам) тепло?

Зігріти людині душу можуть не тільки подарунки, а й теплі, ласкаві слова. Зараз ми з вами пограємо в гру «Подаруй тепло другові». Кожен з вас підійде до свого товариша та скаже добрі, теплі слова. (Гра у колі, можна із м'яким в'язаним м'ячем – передаючи його один одному, діти кажуть пестливі слова).

Ведуча: Святий Миколай дарував людям не тільки подарунки, але й тепло свого серця, своєї душі. Він любив людей, молився за них Богові, і люди відчували це тепло, воно зігрівало їх навіть у холодних домітках. Давайте й ми з вами, як Святий Миколай, будемо дарувати людям свою любов й тепло свого серця.

Дитина: Найпрекраснішому роду,
Українському народу,

Рідному своєму краю
Миру, злагоди бажаю!
Пісня (сл. К. Перелісної, муз. М. Ведмедері)

Пошли нам, Боже,
Маленьким дітям,
Щастя, здоров'я,
На довгі літа!

Щоб виростили
Розумні й сильні,
Душею чисті
І серцем вільні.

Під музику діти виходять.

(Т. Оборіна)

ЗАНЯТТЯ 28

ТЕМА. СВЯТКУВАННЯ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

Мета: надати дітям уявлення про святкування дня народження Ісуса Христа; пояснити, що цей день має назву Різдво і його святкують багато людей в Україні.

Матеріал: Дитяча Біблія, вироби для різдвяної ялинки (ліхтарик, ангел, листівка, гіпсові відбитки «Біблійні сюжети»), слова колядок.

Словник: колядка, вертеп.

Хід заняття

Вихователь пропонує дітям прослухати колядку «По всьому світі стала новина...»

–Сподобалася колядка? Такі веселі пісеньки співають люди на Різдво Христове, нагадуючи всім навколо, що день народження Сина Божого – це велике свято для людей.

–Бог так полюбив людей, що послав нам свого Сина, щоб він нас навчав і захищав.

Подивіться, який Він маленький, Ісус, що народився у Діви Марії. Розглядають ілюстрації у Дитячій Біблії, коментують.

–А давайте вивчимо колядку «Нова радість стала ...», яку ви можете заспівати вдома разом з батьками на Різдво.

Нова радість стала, яка не бувала!
Над вертепом зізда ясна світу засіяла (2 рази)

Де Христос родився, з Діви воплотився,
Як людина пеленами вбогими повився (2 рази)

Пастухи з ягнятком перед тим Дитятком
На колінця припадають, царя Бога вихваляють (2 рази)

Ой ти, Царю, Царю, небесний Владарю,
Даруй літа щасливії цьому дому і господарю (2 рази)
Даруй господарю, даруй господині,

Даруй літа щасливії нашій славній Україні! (2 рази)

Подальше закріплення теми відбувається на заняттях з аплікації (Ангел, ліхтарик), ліплення (Різдвяні дзвіночки), малювання (розфарбування гіпсових виробів за сюжетами Біблійних історій), а також через перегляд мультфільмів на Різдвяну тематику та Різдвяної вистави (в старших групах, куди діти молодшої групи запрошуються як глядачі).
(Розробила В. Сучок)

ЗАНЯТТЯ 29

ТЕМА. ВЕЛИКДЕНЬ - СВЯТО ЖИТТЯ

Мт. 28: 1-10.

Мета: ознайомити дітей з подією Воскресіння Ісуса Христа та з народними звичаями. Виховувати почуття радості, милосердя.

Матеріал: фланелеграф, ілюстрації, Дитяча Біблія, Євангелія

Словник: Великдень, Пасха, Воскресіння.

Хід заняття

Вихователь: Діти до нас наближається свято Великдень, ще його називають свято Воскресіння Ісуса Христа, Пасха.

–Хто з вас знає, що це за свято? (Відповіді дітей)

Вихователь читає вірш «Христос воскрес!»В. М. Герасим'юка:

Чого всі радіють:

І мама, і тато,

Бабуні й дідуні,

І навіть малята?

Ще й звуки чарівні

Нам ллються з небес –

Бо свято сьогодні,

Христос наш Воскрес!

Давно вже звершив Він

Це диво із див –

Ціною життя всіх

Звільнив від гріхів.

Ми славу підносим

Його до небес –

Христос наш Воскрес,

Він навіки воскрес!

–Великдень – це Великий, радісний день, день, коли Ісус Христос воскрес із мертвих. Він помер за нас, за наші гріхи і воскрес з мертвих, сказав, що і ми також будемо мати нове життя. Зараз я прочитаю вам із Святого Письма як Христос воскрес.

(Розповідь вихователя або читання Святого Письма (Мт. 28: 1-10 з викладанням на фланелеграфі)

Запитання до дітей:

- Хто був розп'ятий?
- Хто прийшов до гробниці?
- Що побачили жінки?

На Великдень в Україні люди печуть паски, розмальовують писанки, вітаються по-особливому. Ми говоримо при зустрічі: «Христос Воскрес!», а нам відповідають: «Воістину Воскрес!».

Давайте привітаємо один одного з цим чудовим святом! (Діти ходять по кімнаті і вітають один одного)

Читання вірша

Зоряна Живка

Привіт, горобчику! Ти знаєш –
Христос воскрес?!
Ця звістка райдужно лунає
Аж до небес!
Привіт, кульбабко! Знаєш ти –
Смерть переміг Ісус?!
Немає влади в темноті,
Я Богові молюсь!
О сонечку, привіт, привіт!
Зі мною порадій!
Любов'ю викупив наш світ
Господь, Спаситель мій!
Співають небо і земля,
Луна хвала над світом,
Бо кожне серце промовля:
Воскрес наш Викупитель!

–Все навколо радіє і нагадує нам, що Ісус живий: і травичка, яка з'явилася, і перші квіточки, і маленькі пташенята. Вони дарують Ісусу свою красу, пісеньки. А ми з вами маємо дякувати Ісусові за те, що він воскрес і подарувати Йому свої подарунки – це наші добрі серця і добрі вчинки.

Прослуховування та співання Великодніх пісень.

Розмальовування писанок.

Діти молодшої групи можуть бути запрошені на свято Великодня до дітей старшої групи.

(Розробила Л. Мамалиженко)

Заняття до розділу «Відданість Батьківщині на прикладах національної духовної культури»

ЗАНЯТТЯ 30

ТЕМА. МОЄ МІСТО (СЕЛО)

цільова прогулянка містом (селом)

(1Сол.5-18)

Мета: закріпити у дітей знання про рідний край, місто (село). Виховувати любов та дбайливе ставлення до створеної Богом природи, рідного краю.

Попередня робота: розгляд фотографій про край, місто(село) вивчення віршів, бесіди, читання оповідань.

Матеріал: вірш з Біблії (1Сол.5-18), вірш А. Камінчука,

Вірш В. Новомирова „Україна”. Прислів'я, загадки.

„Нічого не руйнуй і братів менших шануй,”

„Зламав гілку – дереву гірко”,

„З любов'ю до Бога коротка дорога”.

Хід екскурсії

Вихователь: Діти, сьогодні ми з вами підемо на екскурсію по нашому любимому місту. Потрібно бути на вулицях уважними, слухняними, виконувати правила поведінки на вулиці. Добре?

(Пошикувавшись, йдуть в напрямку спланованому вихователем. Зупинились, знак „Пішохідний перехід”).

Читання вірша вихователем:

Треба знати всім як слід

„Пішохідний перехід”.

Тут малесенька людина

Попереджує машини:

Зачекайте, не спішіть,

Пішохода пропустіть.

Знак велику силу має -

Він машини зупиняє.

Бесіда. Діти, в кожній дівчинки та хлопчика є місце, де вони народилися. Це місце найрідніше, найдорожче для людини і воно називається Батьківщиною. А скажіть мені, будь ласка, де ми живемо, в якій країні?

(Відповіді дітей).

- А тепер послушайте вірш В.Новомирової, який називається „Україна”.

На білому світі є різні країни,

А в них – і ліси, і лани...

Та тільки одна на землі Україна,

А ми – її доньки й сини.

Усюди є небо, і зорі скрізь сяють,

І квіти усюди ростуть...

Та тільки одну Батьківщину я маю,

Її Україною звать.

Моя Україно, тебе я кохаю –

Тут дім мій, тут друзі живуть.

Тут мовою рідною пісня лунає

І мальви по селах цвітуть.

Продовження бесіди: А як називається наше місто?

- Які ще міста ви знаєте, в яких ви були?

- А назвіть, будь ласка, столицю нашої країни (Відповіді).

Прослушайте вірш “Ось повзе мурашка,

Ось хлюпоче річка.

Не зривай ромашку.

Не топчи травичку.
В зелені діброви,
В китицях ліщини
Глянь, яка чудова
Наша Україна.
Журавлі над лугом
Крилять рідним клином.
Будь природі другом,
Батьківщині – сином.”

-Діти, що вам подобається в нашому місті? (відповіді)

-А хто є Творцем цієї всієї краси? Правда, хочеться Йому подякувати за чудову красу нашого краю? Та сказати: «Дякуємо Тобі Боже!»

- Що ми можемо зробити, щоб зберегти красу, створену Богом?

(не ламати гілок, не руйнувати гніздечок пташок, не бруднити воду, землю сміттям...)

Вихователь наводить приклади прислів'я:

„Нічого не руйнуй і братів менших шануй”

„Зламав гілку – дереву гірко” та просить разом їх повторити.

Вихователь: Молодці діти, ви вірно зрозуміли настанову нашого Господа.

Давайте розглянемо весняні квіточки, та в садочку, в групі, намалюємо їх (або зробимо аплікацію у групі на згадку про нашу екскурсію.)

(якщо є можливість – посадити саджанці дерев або кущів).

Повернення в садочок.

Підведення підсумку. Де ми були? Що бачили? Що сподобалося?

(Розробила Біда О.М.)

ЗАНЯТТЯ 31

ТЕМА. Т.Г.ШЕВЧЕНКО В ДИТИНСТВІ

Мета: показати ставлення Т. Шевченка (хлопчика) до Біблійних моральних настанов, до простих людей, до рідної природи; познайомити з дитинством Т. Шевченка, вчити поважати світосприйняття, духовні якості великого Кобзаря, виховувати доброту, чуйність, любов до рідної країни; використовувати твори Шевченка про дітей та рідну природу в повсякденному житті.

Матеріал: портрет Т.Г.Шевченка, ілюстрації до творів, магнітофон.

Словничок: доброта, чуйність, любов до свого народу.

Попередня робота: вивчення поезій Т.Г.Шевченка (про дітей, природу).

Хід заняття

Вихователь: Діти, хто це на портреті? (відповіді) Так, це великий український поет Тарас Григорович Шевченко. Діти, скажіть, а хотіли б ви дізнатись про світ, який ви ще не бачили, пізнати щось нове, цікаве? (відповіді)

Бесіда про Т.Г. Шевченко

Колись на світі жив маленький хлопчик Тарас. Він, як і ви, дуже хотів дізнатись про все на світі. Але в ті часи людям жилося дуже важко. Тарас народився у великій але бідній родині. У нього ще було 5 сестер і 2 брати – Катерина, Ярина, три Марії, Микита та Йосип. Батьки Тараса дуже тяжко працювали на пана, приносили додому крихти, яких завжди не вистачало, щоб

нагодувати дітей. Від такої тяжкої роботи мати рано померла, батько привів додому мачуху, яка не дуже любила чужих дітей. Та згодом покинув цей світ і батько. Тарас, коли виріс, став великим поетом, почав писати вірші, в яких згадував важке дитинство.

Там матір добрую мою
Ще молодою у могилу
Нужда і праця положила.
Там батько, плачучи з дітьми,
Не витримав лихої долі –
Умер на панщині.
В тій хаті мучивсь я колись,
Мої тут сльози пролились,
Найперші сльози.

Читання віршів. Вихователь: Дітки, у Тараса Григоровича Шевченка були й світлі спогади, він писав дуже гарні вірші про красу рідної природи. Давайте пригадаємо, які вірші ми з вами знаємо:

Садок вишневий коло хати.
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають, ідучи, дівчата.

Тече вода з-під явора
Яром на долину.
Пишається над водою
Червона калина.
Пишається калинонька,
Явір молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.

Весна. Садочки зацвіли,
Неначе полотном укриті,
Росою Божою умиті
Біліють. Весело землі.

Прослуховування пісні на вибір вихователя.

Вихователь: Діти, а ще маленький Тарас дуже любив заховатися десь у кущах, і там читати, малювати і молитись. Ось його слова:

Молюся Богу...І не знаю,
Чого маленькому мені
Тоді так приязно молилось,
Чого так весело було?

- Маленький Тарас був дуже набожною людиною, читав Псалтир – частину Біблії, де зібрані хвалебні пісні – псалми. Його душа зверталася до Бога:

Моліться Богові одному,
Моліться правді на землі,
А більше на землі нікому
Не поклоніться.

Діти, чому маленький Тарас любив Бога? Яким є Бог? (Бог добрий, Він дбає про дітей, любить і захищає всіх, хто Його просить).

Застосування нових знань.Бесіда

- А як ви любите свою Батьківщину, свій народ, рідну мову?

(дітки розповідають).

Висновок. Дітки, маленький хлопчик Тарас виріс, став великим поетом, прославив Україну, любив свій народ і Бога, Який подарував йому такий талант.

Ось слова Тараса Григоровича Шевченка:

Свою Україну любіть,
Любіть її... Вовремя люте,
в останню тяжкую минуту.
За неї Господа моліть... (Розробила О.М. Сидорук)

ЗАНЯТТЯ 32

ТЕМА. МІЙ РІДНИЙ КРАЙ.

Мета: продовжувати виховувати позитивне ставлення до створеної Богом природи; спостерігати за довкіллям: за сонечком, погодою, рослинами, птахами. Прищеплювати любов до рідного краю.

Матеріал кружечки різних розмірів; пісня Тараса Петриненка.

Словник: велика та мала Батьківщина, більший, найбільший, менший, найменший.

Хід заняття

Вихователь: Кожна пташина, кожна травинка, кожна людина на цьому світі має рідну землю. А що означає слово рідний? (близький, дорогий)

- Хто для вас, діти, рідний? (відповіді дітей).

- Рідні – це члени вашої сім'ї, родини. Це найдорожчі люди, які люблять вас.

Весь час про вас дбають. А чи зможемо ми назвати рідною нашу країну, Україну?

- Так, бо ми тут народились, ми з вами – українці.

Послухайте, як гарно про нашу країну написав поет:

Моя Батьківщина – це хата й калина,

Що виросла біля вікна.

Моя Батьківщина – це вся Україна,

Що в цілому світі - одна!

Моя Батьківщина – це будні і свято,

І неба безмежного шир.

Щасливе дитинство, це мама і тато,

Це радість, це ласка, це мир!

- Тож ми вже знаємо, що наша Батьківщина – це Україна, але у нас, дітки, є ще наша мала батьківщина, це те місце, де ми з вами народились. Ми називаємо рідними і свій дім, і вулицю, і місто (село).

- Як називається наше місто (село)?

- То ж яку вулицю, яке місто ми називаємо рідними?

Пояснення дітям ступінь якості слів рідна, рідніша, найрідніша .

Вихователь: Про кого, чи про що ми можемо сказати: «рідна», «рідніша», «найрідніша».

Вихователь пояснює, що слово рідна підійде до слова країна;
рідніша - більш підходить до слова родина;
найрідніша - до слова мама.

- Ви погоджуєтесь? (Так)

Тоді давайте викладемо такий ланцюжок за допомогою символів (кружечки різних розмірів):

Країна - рідна → родина - рідніша → мама – найрідніша.
(малий кружечок → більший → найбільший)

За аналогією діти вибудовують ланцюжок:

Місто – велике → область – більша → країна найбільша .
(малий кружечок → більший → найбільший)

Місто Київ – найбільше, Одеса – більше, Южне → менше
(Великий кружечок → менший → найменший.)

Вихователь: Отже, як для всіх рідних, ми просимо у Господа захисту, так і для рідного краю – для своєї рідної Батьківщини – для України, ми у Господа просимо:

Боже великий, єдиний,
Нам Україну храни,
Волі і світу промінням
Ти її осіни.

Співзвучним до Духовного гімну України є пісня Тараса Петриненка «Господи помилуй нас» (Звучить пісня Тараса Петриненка):

Навіть на останнім рубежі
промінь віри в нас ще не погас.
Боже, Україну збережи, Господи, помилуй нас!
Помилуй, Господи, помилуй, Господи, Господи, помилуй нас!

(Розробила В.Скрипник)

ЗАНЯТТЯ 33

ТЕМА. ЛЮБОВ ДО БАТЬКІВЩИНИ

(1Сол 5:18)

Мета: познайомити дітей з національностями людей, які проживають в Україні; формувати їх уявлення про те, що всі люди, що проживають в Україні, є її громадянами; виховувати повагу до історії та культури рідного краю.

Матеріал: стіл, накритий скатертиною, лялька у національному одязі, рушничок, географічна карта України, ілюстрації із зображенням природи України, калина, яблука, особливості оздоблення житла, подвір'я залежно від регіону.

Словничок: Батьківщина, національності, громадяни.

Попередня робота: вивчити з дітьми декілька віршів про Батьківщину на розсуд вихователя.

Хід заняття

Діти сідають на стільчики півколом.

Вихователь: Дітки, нас сьогодні запрошує в гості лялька Наталочка.

Діти оглядають кімнату, вбрання ляльки, ілюстрації природи.

Бесіда про Україну.

Вихователь: Лялька Наталочка одягнена в національний український одяг: вишиту сорочку, спідничку та яскравий фартух, на голові віночок з квітів та вплетені яскраві стрічки. Такий одяг завжди носили україночки і тепер одягають на свята. Але в нашій країні Україні проживають не тільки українці, а й люди інших національностей. Для всі, хто мешкає в Україні – вона є Батьківщиною, наша рідна земля. Ми з вами любимо нашу Батьківщину і вивчаємо її.

- Діти, давайте поглянемо на карту України та на ілюстрації природи.
(розгляд і бесіда за зображенням гір, рік, рівнин, степів України).

Наша країна дуже багата і гарна.

-А чи знаєте, чим вона славна? (Родючими полями, лісами, добрими людьми)

Вихователь: Україна – це місце, де ми народилися, живемо, де живуть наші батьки, дідусі та бабусі.. Тому і називається вона Батьківщиною, батьківською землею для всіх людей, хто живуть на ній.

Гра з м'ячем «Моя Батьківщина – найкраща». Дитина, яка отримує м'яча має назвати, що їй подобається у своєму місці (селі).

Вихователь: як ви гадаєте, що ми можемо покращати своє місто (село) ? (діти: - прибрати у своєму дворі, посадити дерево, квіти, прибрати сміття біля моря, ставка, зробити годівницю для птахів, допомагати рідним).

Вихователь Так дітки це все ми можемо і будемо робити, щоб наше місто(село), рідний край, Батьківщина була гарною та привабливою як говориться у віршах.

Читання дітьми віршів про Батьківщину.(читання дітьми віршів про Батьківщину)

Народна мудрість. В народі кажуть: „Рідний край - земний рай”.

Висновок. Ми живемо в гарному місті, треба турбуватися про нього, про його мешканців. В Книзі життя – Біблії записано: „Подяку складайте за все” (1Солунян 5:18). І на славу нашого Творця, в подяку за процвітання нашої рідної землі послухайте цей чудовий вірш:

Одна на світі Україна,

Один Господь, її Творець.
Поглянь, яка вона чудова –
Квітучий сад, немов вінець.
Одна матуся є у тебе,
Яка дала тобі життя.
Шануй її і буде добре
Тобі, дитино, все життя.
Один Господь, Творець єдиний,
Правдивий Бог на світі є.
Йому , дитино, поклоняйся,
В Його руках життя твоє.

Вихователь: Ось, діти, лялька Наталочка хоче вас пригостити яблучками. Дякуємо Богу за нашу Батьківщину, Наталочці за гостинність, а я вам дякую за вашу уважність і слухняність.

(Розробила О. Ганник)

УЗАГАЛЬНЮЮЧІ ЗАНЯТТЯ РОКУ Тема. МОЯ БАТЬКІВЩИНА. ДУХОВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Мета: перевірити розуміння слів-понять «батьківщина», «державні символи», «Батьківщина», узагальнити знання про теми року:

Світ – чудовий задум Творця.

Дитина – Боже творіння.

Любов – найвища заповідь Христа.

Моральні закони Святого Письма.

Моральні чесноти у старозавітних образах.

Любов і милосердя в земному житті Ісуса Христа.

Християнські свята в культурі українського народу.

Відданість Батьківщині на прикладах національної духовної культури.

Визначити результати реалізації програми за рік: сформованість гуманного ставлення до довкілля, працелюбності, морально-вольових якостей (чесності, скромності, відповідальності тощо); здатність розуміти іншу людину, її настрій, потреби, особливості поведінки; вміння поважати людей, допомагати, дбати про них; обирати відповідні ситуації спілкування та спільної діяльності, бути толерантними, справедливо ставитися до людей; оволодіння етичними нормами поведінки, вміння пропонувати, надавати й приймати допомогу, внутрішня потреба здійснювати моральні вчинки; розуміння емоцій та почуттів інших, вміння керувати своїми почуттями у процесі спілкування.

ПАТРІОТИЧНО-ДУХОВНЕ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ Тема «ЗА УКРАЇНУ ПОМОЛИМОСЬ РАЗОМ»

Мета: виховувати у дітей патріотичні почуття: любов до своєї родини, садочка, міста, Батьківщини – України, об'єднатися в спільній молитовній акції.

Обладнання: державна символіка, мультимедійне обладнання (святково прибрана зала, Державний прапор, Герб, на столі на вишитому рушнику лежить Біблія, на екрані стигле поле і синє небо).

Хід заняття

Ведуча: Дорогі діти, шановні дорослі!

Любіть Україну, як сонце любіть,

Як вітер, і трави, і води,

В годину щасливу і в радості мить,

Любіть у годину негоди. (В.Сосюра)

Любов до Батьківщини – це християнська чеснота. Не може людина, яка любить Бога, ближнього, свою родину, свій дім не любити свою Батьківщину. Сьогодні ми присутні на патріотично-духовній акції «За Україну помолимося разом». Сьогодні наша акція молитовна. Адже надзвичайно велику силу має спільна молитва, яка буде почута Богом. Він її вислухає і обов'язково пошле нашій Батьківщині мир, спокій і благоденство. Бо сказано в Біблії : «Чого тільки попросите ви від Отця в Моє ім'я, Він дасть вам» (Ів.16:23), «Щит Він для всіх, хто вдається до нього». (Пс.18:31)

Батьківщина починається з родини і наші діти люблять свою родину (читають вірші)

1 дитина: Зглянься, наш Боже, На малі діти, Що усім серцем Вміють любити	Тата і неньку, І всю родину, Край любий, рідний - Всю Україну. (К. Перелісна)
2 дитина: Україно, моя мила Ти моя рідненька Я тебе так щиро люблю, Хоч я ще маленька. (І. Блажкевич)	3 дитина: Ось мою молитву Прийми, Отче Боже, Нехай Україні Вона допоможе. (О.Пчілка)

Ведуча: Кожного ранку мами приводять в наш садок своїх діточок. Ви тут зростаєте, щоб стати справжніми громадянами своєї Батьківщини. «Вранці всіх малят садок радо зустрічає» – знайомі слова? Так, це слова нашої пісні, заспіваємо разом?

Діти співають пісню «Про дитячий садок» А.Філіпенка.

Ведуча: А як називається місто в якому ми живемо? Так, у нього така мирна назва – Добропілля. Це добре поле під мирним небом. (Звучить гімн міста з показом відеофільму. Діти з радістю узнають на екрані знайомі будови, парки, сквери)

Ведуча: Господи! Благослови Україну і всі родини наші!

Навчи нас не продавати свою совість ні дешево, ні дорого.

Захисти нас від ворогів видимих і невидимих.

Дай нам, Боже, жити вільним життям,

Дай кращу долю нашому народу.

Дай нам єдність, мир та спокій.

За Україну, за мир і спокій! (3 рази)

Вихователі разом з батьками виконують пісню «Боже, я молюсь за Україну» на екрані показують кадри про Україну. (Розробила Г. Андрушків)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусич Н. Духовний світ плекає гармонія / Н. Андрусич // Дошкільне виховання. — 2013. — № 9. — С.18 – 20.
2. Армор Ф. Уроки для виховання характеру: навч. посіб. / Ф. Армор, І. Сіданіч ; пер. з англ. В. Степанова. — ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2015. — 60 с.
3. Біблія для юних читачів / М. К. Армор ; пер. з англ. П. Бабенко. — Донецьк : ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2013. — 304 с.
4. Багірова В. Таємниця місячного сяйва / В. Багірова. — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2014. — 60 с.
5. Багірова В. Тарасова Україна / В. Багірова. — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2014. — 28 с.
6. Багірова В. Творіння Божої краси / В. Багірова. — Івано-Франківськ, 1993. — 28 с.
7. Багірова В. Бог любить нас / В. Багірова.— Івано-Франківськ, 1996. — 38 с.
8. Багірова В. Ми чекаємо Миколая / В. Багірова. — Івано-Франківськ, 2011. — 22 с.
9. Багірова В. України славні діти / В. Багірова.— Івано-Франківськ, 2015. — 68 с.
10. Багірова В. Золота паска / В. Багірова. — К. 2012. — 68 с.
11. Бех І. Д. Виховання особистості / І. Д. Бех. — К. : Либідь, 2003. — Кн. 3. — 270 с.
12. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання – нова освітня філософія / І. Д. Бех // Педагогіка толерантності. — 2001. — № 1. — С. 16–19.
13. Біблія або книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. — К. : Укр. Біблійне тов., 2002. — 1375 с.
14. Богуш А. М. Шлях до милосердя і любові / А. М. Богуш // Дошкільне виховання. — 2001. — № 2. — С. 3.
15. Богуш А. М. Уроки духовності дітям / А. М. Богуш, В. Є. Сучок. — Одеса : Друк, 2007. — 198 с.
16. Богуш А. М. Духовність у педагогічному вимірі / А. М. Богуш. — Одеса : Друк, 2007. — 88 с.
17. Ващенко Г. Виховний ідеал / Г. Ващенко. — Полтава, 1994. — 192 с.
18. Ващенко Г. Виховання волі і характеру / Г. Ващенко. — К. : Школяр, 1999. — 385 с.
19. Виховання молодого покоління на принципах християнської моралі в процесі духовного відродження України // Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. : статті, доповіді, виступи. — Острогор, 1998. — 444 с.
20. Дзюба П. П. Виховуємо моральні якості / П. П. Дзюба. — 2007. — 108 с.
21. Доля Н. Ми повинні жити як частина суспільства і впливати на це суспільство / Н. Доля // Слово вчителю. — 2012. — № 1. — С. 4–6.
22. Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку: програма з духовно-морального виховання дошкільників: навч.-метод. посіб. / уклад. :

- В. В. Скрипник, В. Є. Сучок ; за ред. проф. В. М. Жуковського. – 2-ге вид., доп. і перероб.— Острог : Вид-во Національного ун-ту «Острозька академія», 2012.— 48 с.
23. Жуковський В. М. Морально-етичне виховання в історії американської школи : монографія / В. М. Жуковський. — Острог, 2002. — 428 с.
24. Жуковський В. М. Теорія і методика викладання предметів духовно-морального спрямування у середніх навчальних закладах: навч. посіб. / В. М. Жуковський, Л. Ю. Москальова. — Острог : Вид-во Національного ун-ту «Острозька академія», 2013. — 364 с.
25. Кислашко О. П. Християнська педагогіка: навч. посіб. / О. П. Кислашко, І. Л. Сіданіч. — К. : Духовна вісь, 2015. — 510 с.
26. Коменский Я. А. Великая дидактика / Я. А. Коменский. — М. : Изд. кн. магазина «Начальная школа». — 1893. — 308 с.
27. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: наук.-метод. посіб. / наук. ред. О. Л. Кононко. — К. : Дошкільне виховання, 2003. — 244 с.
28. Княжицкий А. И. Притчи / А. И. Княжицкий. — М. : МИРОС, 1994. — 216 с.
29. Концептуальні засади вивчення в загальноосвітніх навчальних закладах предметів духовно-морального спрямування. // Історія України: правознавство та інші суспільні дисципліни. — 2006. — № 36. — С. 1–4.
30. Мельничук М. Духовність дитини – очима Софії Русової / М. Мельничук // Дошкільне виховання. — 1997. — № 6. — С. 14.
31. Наказ Міністерства освіти і науки України від 26 липня 2005 р. № 437 «Про вивчення у навчальних закладах факультативних курсів з етики віри та релігієзнавства» // Офіційний вісник. — 2005. — липень.
32. Основи християнської моралі та поведінки. Планування та конспекти занять з християнської етики для дітей дошкільного віку / В. Є. Сучок ; автор. кол. ДНЗ № 4 м. Южне. — Одеса : Друк, 2009. — 108 с.
33. Розмалюй Біблію / Карін Маккензі. - Донецьк: ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2013. — 34 с.
34. Сіданіч І. Л. Освітнє середовище школи-дитсадка: педагогічний аспект / І. Л. Сіданіч // Відкритий урок. — 2005. — № 13/14. — С. 61–64.
35. Сіданіч І. Л. Як зробити батьків і дітей щасливими? / І. Л. Сіданіч // Відкритий урок. Початкова школа. — 2005. — № 3/4. — 118 с.
36. Сіданіч І. Л. Виховання любові та поваги до батьків / І. Л. Сіданіч // Відкритий урок. Основна школа. — К. : Вид-во «Плеяди». — 2005. — Вип. 7/8. — 180 с.
37. Сіданіч І. Л. Культура взаємин батьків і дітей / І. Л. Сіданіч // Відкритий урок. Дошкільна освіта. — 2005. — № 5/6. — С. 147–166.
38. Сіданіч І. Л. Духовно-моральне виховання дітей в історії педагогіки та вітчизняної школи : монографія / І. Л. Сіданіч, О. П. Кислашко. — К. : Дорадо-Друк, 2012. — 496 с.
39. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5т. / В. О. Сухомлинський. — К. : Рад. шк., 1976. — Т. 1. — 657 с.

40. Сухомлинський В. О. Вічна тополя: казки, оповідання, етюди: для молод. шк. віку / В. О. Сухомлинськимй ; упоряд. О. Сухомлинська. — К. : Генеза, 2003. — 272 с.

41. Сухомлинська О. В. Концептуальні засади формування духовності особистості на основі християнських моральних цінностей / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. — 2002. — № 4. — С.6 – 12.

42. Ушинський К. Д. Твори: в 6-ти т. / К. Д. Ушинський. — К., 1954. — 228 с.

43. Хіміч Н. На засадах християнської моралі / Н. Хіміч // Дошкільне виховання. — 2002. — № 6. — С. 14.

44. Християнство і духовність: наук. зб. за ред. А. Колодного. — К., 1998. — 68 с.

45. Хрестоматія з духовно-морального виховання дошкільників / уклад. : А. М. Богуш, В. Є. Сучок. — Острог : Вид-во Національного ун-ту «Острозька академія», 2011. — 118 с.

Науковий керівник програми:

Богуш Алла Михайлівна, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського.

Авторський колектив програми:

Богуш Алла Михайлівна, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського.

Жуковський Василь Миколайович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови і літератури Національного університету «Острозька академія», м. Острог.

Сіданіч Ірина Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри управління начальним закладом та педагогіки вищої школи Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ;

Саннікова Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарної освіти Одеського обласного інституту удосконалення вчителів, м. Одеса;

Скрипник Віра Валентинівна, старший викладач кафедри психолого-педагогічної та корекційної освіти Одеського обласного інституту удосконалення вчителів, м. Одеса;

Сучок Віра Євгенівна, завідувачка дошкільного навчального закладу № 4, м. Южне, Одеська область;

Оборіна Тетяна Володимирівна, вихователь-методист дошкільного навчального закладу № 4, м. Южне, Одеська область;

Біда Олена Миколаївна, вихователь дошкільного навчального закладу № 4, м. Южне, Одеська область;

Яременко Таїсія Іванівна, вихователь дошкільного навчального закладу № 4, м. Южне, Одеська область.

Навчально-методичне видання

**БОГУШ Алла Михайлівна
ЖУКОВСЬКИЙ Василь Миколайович
СІДАНІЧ Ірина Леонідівна
САННІКОВА Тетяна Василівна
СКРИПНИК Віра Валентинівна
СУЧОК Віра Євгеніївна
ОБОРІНА Тетяна Володимирівна
БІДА Олена Миколаївна
ЯРЕМЕНКО Таїсія Іванівна**

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ

*Навчальна програма
та календарно-тематичний план*

Здано до склад. 28.01.2016. Підп. до друку 05.02.2016. Формат 60x84 1/16.
Папір офсет. Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. 17,67. Наклад 10000 прим.

Видавництво ВБФ
«Східноєвропейська гуманітарна місія»